

Early European Books, Copyright © 2017 ProQuest LLC.

Images reproduced by courtesy of Det Kongelige Bibliotek / The Royal Library (Copenhagen)

Early European Books, Copyright © 2017 ProQuest LLC.

Images reproduced by courtesy of Det Kongelige Bibliotek / The Royal Library (Copenhagen)

Early European Books, Copyright © 2017 ProQuest LLC.

Images reproduced by courtesy of Det Kongelige Bibliotek / The Royal Library (Copenhagen)

Early European Books, Copyright © 2017 ProQuest LLC.

Images reproduced by courtesy of Det Kongelige Bibliotek / The Royal Library (Copenhagen)

43-122

8°
DA-
BOX

LN 1617

ex. 3

R. Nr. 1617 (R. J.) 5. Kay Hoegs Jks.

E
Dign
foli
ubi

M

Pr
E

En Predicken

som skeede

vdi

Erlig & Selbyr-

**dig oc Gudfryctig mands /
salige Johan Friis' begraffuelse**

vdi Kiøbenhaffn / den nittende dag

Decembris / Aar eff

ter Guds byrd

M. D. LXX.

Aff

Anders Soffrinsson

Bedel.

Prentet i Kiøbenhaffn / aff

Laurens' Benedickt.

1574

Cum Priuilegio.

IOHAN FRIIS TIL HESSELAGER.

Kay Hoegs Samsing
1970

Erlig oc Velbyrdig Niels
 Friis / Frederich Friis oc Chri-
 stian Friis / brødre : Sammeledis Frue
 Karine Friis / Børn Anderssons Huss-
 frue til Stenholt / Jomffru Dorette
 Friis / Jomffru Berte Friis / Jomffru
 Margrete Friis oc Jomffru Elizabet
 Friis / Søstere / alle salige Henrick Friisis
 Børn til Orlunde : Desligest Jacop
 Trolle / Byrge Trolle / Arild Trolle
 Jesper Trolle oc Jomffru Berte Trolle /
 forne salige Henrick Friisis / salige Daats-
 ters / Frue Anna Friisis Børn / nu alle
 salige Johan Friisis til Hesselager /
 Borreby oc Hagested arffuinge /
 sine synderlige gode
 venner :

Nuster Anders Søffrinsson vedel /
 Naade Fred oc Barmhiertighed
 aff Gud Fader ved vor Herre
 Jesum Christum.

Plutarchus scriffuer / at
 Kong Midas som hand en
 gong vaar dragen vdi Taet /
 fand for sig i Skoffuen Sile-
 num /
 (:) ij

num / huilcken hand loed atspøre / huad
det allerbeste vaar / som it Menniske bur-
de mest at ynste oc begære. Silenus
holt sig aff begyndelsen / lige som hand
haffde værít alldelis dum / men der hand
met vold tuingdis til at tale / da suarede
hand oc sagde : D du forgengelig Sæd/
føð aff en ælendig Fader oc vsel Lyck.
Huorfaare tuinge i mig at sige det som
vaar eder langt bedre at icke vide. At al-
drig værít føð / det er det allerbeste : Der-
næst at den som føð er / kunde met det al-
terførste hendø.

Dette Suar loffue oc prise de He-
denske Poeter oc Vise Philosophi vdi de-
ris scrifte oc Bøger / besynderligen naar
som de klage offuer dette Liffs store oc sua-
re ælendighed / som alle Mennisker paa-
henger / fra deris første føðsels time indtil
deris dødedag.

Huilcken deris vrang mening er i
nogen maade at orsage / fordi at de icke
vide huorfaare Mennisken er saadan
Guds retfærdige straff paakommen aff
begyndelsen / ey helder kunde aff sig selff
finde nogen grundfast raad eller krasstig
Lægedom / til at stille eller aldelis bort-

sage saadan fordærffuelig ælendighed.

Men at der findis endnu paa denne dag / mange saa daarlige oc wforstandige Mennsker / ja end oc saa iblant dem som haffue Guds ords Liuss / huilcke giffue denne forscreffne Hedenske Sentens oc vildfarende mening samtycke / det er indgelunde at lide eller taale i nogen maade.

Ihi endog det i sandhed maa siges om Fordømmelsens børn / som Christus sagde om Juda / at det vaar dem bedre / at de aldrig haffde været fødte / saa haffuer det sig alligeuel lange anderledis met de leffuende Christne oc Guds børn. De som vide aff Guds ord / icke alleniste huorfaare Mennsken er vndergiffuen dette liffs mangfoldige ælendighed oc denne timelige død / men oc saa kunde saa oc finde i den hellige Scrifte / Sielens trøst oc Lægedom / mod huer den slaus bedrøffuelse / som dem her kand paakomme. Saa de derfaare icke haffue for nøden at mistrøste sig self / eller vdi Waalmodighed vredis paa Gud deris Skabere / Men meget mere huer i sin stæd taecte Gud / baade at hand haffuer vdfordt off aff vor Moders lif / oc aff sin Guddommelige

(:) iij for

forfyn oc naade/dagligen opholder/besker
mer oc forsee off met alt det wi behoff
haffue til Siel oc Liff. De er ydermere
tilbørligt / at wi bede den samme naadige
Gud i Himmelen/ at hand fremdelis vil
beuare off / fra all vaade oc wlycke/ oc op
holde off for sit hellige Naffns skyld/indtil
wi komme til vort maal oc siste time / paa
huileken hand haffuer forsee/ at hente off
her fra/ hiem til vort rette Fæderneland i
Himmerigis rige.

Blant mange oc atskillige vichtige
Orsager/ huorfaare wi saaledis skulle be
de Gud/ at hand vil forlengge off vort leff
nit / ere disse Fem de besynderligste.

Først / paa det at wi kunde
haffue tid oc rum / til at lære retteligen at
kiende Gud allmectigste oc hans gode vil
le/som hand off det scriffteligen i sit helli
ge Ord haffuer obenbaret.

Thi det er den allernytterste gierning
som noget Menniske kand bestille her paa
Jorden/ at lære ret at kiende Gud. Huo
som det haffuer lærd / hans naffn er
opscreffuen i Liffens Bog / iblant de vds
ualde deris tal / oc hannem skal giffuis at
æde

æde aff Liffens træ/som er i Guds Para-
dis. De tuert imod/ huo som ick lærer
at kiende Gud i dette liff/ til den samme
vil Dommeren siige paa den yderste dag/
Dig bort fra mig/ thi ieg kiender dig ick.

Her om vidner den gantske hellige
Scrifte/ oc Christus siger selff hoo
hannem i det syttende Cap. Det er det
euige Liff/ at kiende dig allene en
sand Gud/ oc den du vdsende Je-
sum Christum.

Dernæst haffue wi ocsaa for-
nøden/ at bede den naadige Gud/ som
haffuer ved sin hellig Aand oplyst vore
hierter/ met sin sande oc salige kundskab/
at hand vil oc fremdelis fuldkomme det
som hand haffuer begynt i oss. Det er/
at hand vil giffue oss liffs frist/ at wi kun-
de vnder daglig oc idelig Gudfryctigheds
øffuelse/ forfremmis i Troen/ paafaldelse
oc andre saadanne gode oc hannem tack-
nemmelige idret.

Bed saadanne øffueller vore wi til stør-
re fuldkommenhed dag fra dag/ at wi dag-
lige forklaris jo mere oc mere effter vor
Herris Jesu Christi billede/ fra den ene
(:) iiij klar

klarhed til den anden / ved H E N
2. Cor. 3. R E N S Mand som Paulus siger.

De i det wi stedse oc altid anamme
oc fornemme Guds wfigelige godhed
mod oss / saa optendis wi til retsindig el-
skelighed mod hannem / loffue oc tacke
hannem med aluorlige Bøn oc tacksigelse
uden affladelse. Delligest lader sig see
Troens fruct oc Guds kierligheds sande
tegn i oss / med brøderlig kierlighed indbyr-
dis mod vor Næste / besynderlig de fattige
oc bedrøffuede / huilcke paa den yderste
dag kunde giffue oss ic gaat vidnisbyrd /
naar wi skulle anammis ind i de euige bo-
lige / ved vor Herre Jesum Christum.

Tredie Orsage / huorfaare wi
skulle begære aff Gud / at hand vil for-
lengte baade oss oc andre nyttelige Christi-
ne i sin Menighed / vore liffs dage oc
Aar / er denne / at wi kunde fordre oc for-
fremme / den sande Christelige Lærdom
oc Religion / til vore effterkommere.
Saa at de kunde faa den reen oc pur uden
vildfarelse oc falskheds beblandelse / med de
høhyerdige Sacramenter effter deris ind-
stickelse oc vdi deris rette brug.

Thi

Thi der er ingen ting / som staar off
Christne bedre / som ere aff den hellig
Aands naade opluiste i Guds kundskab /
end at wi met tacknemmelige oc fromme
hierter / vden falsk / vise andre paa Sand
heds oc Liffsens vey / at de met oss kunde
vorde arffuinge til det euige liff oc Salig
hed.

Wi kunde ey helder beuise vore eff
terkommere nogen større velgierning / end
at wi aff it gaat hierte / troligen meddeele
andre / beshynderlige vngdommen / en rets
sindig Vnderuissning / om den sande
Guds hellige værelse oc vilie. At wi saas
ledis kunde lade her effter oss / de som kun
de i vort sted dyrke oc tiene / prise oc paa
kalde Guds naffn her paa Jorden / oc si
den i Himmerigis rige i all euighed. Der
faare siger Dauid i den attende Psalme
til hundrede : Jeg skal ick dø / men leffue
oc kundgiøre **H E R R E N S** velgier
ninger.

Sierde Orsage / huorfaare
wi skulle bede Gud at hand vil forlenge
vort leffnit / er denne / at saadan vor Bøn
skal være it vidnißbyrd om Guds gode for
syn / met huilcken hand regerer oc ophol
(;) v der /

der/ ickē aleniste / alle sine henders giers
ninger i Himmelen oc paa Jorden /
Men oesaa aff sin synderlige godhed /
haffuer en Faderlig omhu for sine vduals
de Børn / haffuer tald alle deris hoffuie
Naar/oc beuarer dem met Legem oc Siel
fra en ond wforuarendis brad død / oc all
anden vaade oc wlycke / indtil hand ved
denne timelige død/ henslytter dem vdi sit
Rige.

Thi lige som wi ickē skabis i vor
Moders lifff eller fødts til denne Verden
aff slomphcke / saa leffue wi ickē helder
eller hendø aff nogen wforuarendis hend
delse. Men den allmectige oc Barmhiers
tige Gud/ er den som ickē alleniste ved dis
se naturlige ting / klæde oc føde re. ophol
der vort lifff / men oesaa naar som wi haff
ue huercken styrcke i oss selff / eller finde bi
stand eller Lægedom hoff noget Creatur/
da kand hand aff sin Guddommelige
maect / opholde oc styrcke oss / imod all
Menniskelige dom oc mening/ saa wi ickē
nocksom kunde forundre oss der paa. Der
saare kalder Moses/ Gud sit lifff oc lange
Alder. Deut 30. De Dauid kalder han
nem Liffsens kilde. Psal. 36.

Den

Den Femte oc siste Orsage/

huorfaare wi bede Gud at hand vil forlæn-
ge vore dage oc Aar/er denne/ at der kand
være den ene Christen oc gode ven effter
den anden / som kand beuise huer anden
indbyrdis tilbørlig oc tacknemmelig tie-
nist / vdi deris yderste døds stund/ med
trøst oc husualelse/ oc effter denne timelige
død med en erlige jordefærd oc forskaffe/
effter Christelig oc god gamle sædane.

Thi der som wi alle til lige/ bleffue i
Guds hastige vrede oc strenge Dom hen-
ryete / førend wi komme til nogen Alder
oc god forstand/ da haffde ingen effter sig
nogen/ som kunde enten forskaffe hannem
it hæderlig leyrestæd/ eller giffue hannem
it gaat erligt vidnisbyrd om hans Christes-
lige leffnit oc salige affgang/ som kunde
være den døde til ære paa sit gode ryetis
vegne / oc de igenleffuendis til it nytteligt
Exempel at effterfølge baade vel at leffue
oc vel at dø.

For saadanne Orsager skuld / som
nu ere opregnede / haffuer den gode from-
me Kong Ezechias/ der hand vaar døds-
siug / affbedet Gud / med en grædende oc
aluorlige Bøn/ at Gud sparede hannem

oc lagde femten Aar til hans leffnit / som
hand det oesaa bekiender vdi sit Klage-
scriffte / met disse ord.

HERR der aff leffuer mand / at
min Andis lifff staa aldels vdi det / thi
du loedst mig soffue oc giorde mig leffuen-
de.

Thi Hellsfuede loffuer dig ick / oc
Døden priser dig ick / oc de som nedfare i
graffuen / bie ick effter din Sandhed.

HERR hielp mig / saa ville wi
siunge min sang / saa lenge wi leffue / i
HERRENS Hus.

Saaledis skulle oesaa wi effter dette
exempel for disse forskreffne Orsager /
ingelunde lade oss forføris / aff den He-
denske vildfarende mening / at wi ville hol-
de det for ont oc skadeligt / det som Gud
haffuer forordered oss til gaffn oc gode :
eller vnder Kaarffit vorde Waalmodige
at vredis paa Gud / oc søge effter huorlund
de wi kunde for korte vort egit leffnit. Men
wi skulle met taeknemmelige hierter taekke
Gud for allting / bekiende oc prise hans
velgierninger / oc bruge dem til hans ære /
oc den Christne Kirckis gaffn. De dog
alligenel i vort gantske liffs tid / være all-
tid

tid beridde ved en aluorlige oc salige peni-
tens/ vdi viffe Haab oc tilbørlig adtraa/
effter det euige Liff. Saa at naar den
HERR Christus vor fiere Brudgom
kommer/ oc vil enten hente oss her fra den
ne grædedal ved denne timelige Død/ eller
giøre en ende paa denne Verden/ wi kun-
de da huer i sin stæd findis met brendende
Lamper/ oc bestaa for den HERRIS Je-
su Christi ansigt.

Dette saaledis at fremsætte i
denne Fortale til eder / mine gunstige oc
gode venner/ haffuer fororsaget mig/ den
ne salige Herris/ Johan Friis oc hans
fiere Sydskindes leffneds Historie. Vdi
huilcken wi see / Guds synderlig oc vnder-
lige forsyn / aff huilcken Gud begaffuet
hannem met en høderlige oc lang Alder/
vdi huilcken hand baade lærde selff meget
gaat / oc siden sit gantske Fæderne Land
til gaffn oc ære / beuiste sig it leffuendis
Lem i den Christen Menighed.

Det samme som oesaa noget nær
vederforis alle siu hans sydskinde / vnder-
tagen de to hans Brødre/ Erlige oc vel-
byrdige Claus Friis oc Jacob Friis/ som
i de

Johan Friis
1579

i deris vngdoms dage Christelige hendes
de. De Erlig oc Velbyrdig Frue Marine
Friis / som leffuede en saare kort tid effter
at hun haaffde haaffd Bryllup / met Erlig
oc velbyrdig Claus Brne.

70
De andre allesammen ere kommen
til en herlig lang Alder. Thi Velbyrdig
oc Gudfryetig Jomffru Margret som
for nogle faa Aar i Odensee / hensoff i
H. E. Kren / vaar icke langt fra halffierdes
sindstine Aar.

Men i eders Forældre er dette at for-
undre / at lige som de begge komme aff
Guds naadelig forsyn til mange Aar / sig
selff / eder oc mange andre til megen glæ-
de oc gaffn : Saa ere de ocsaa snarligen
effter huer andre henfallede.

Eders fiere Fader gick det som hand
sagde / der hand hørde den sorgfuld tiden-
de / om sin salige Broders affgang / at
hand selff strax der effter i den stortende
vge / hensoff sødeligen i Jesu Christi be-
kiendelse oc paakaldelse / der hand vaar nu
langt offuer sit halffierdesindstiuende
Alders Aar.

Desligest eders fiere Moder / effter
at hun aff Guds indskud fornam / at
hen

hendis siste tid oc dag vaar icke langt bor-
te/ beskicket hun allting til rette/ gaff eder
sine fiere Børn allesammen gode raad
oc Formaning/ til at frycte Gud for all-
ting/ oc forlade eder paa hannem aff hier-
tet/ at elske huer andre indbyrdis/ oc leffue
tuetteligen oc oprictelig iblant alle: Da
haffuer hun taget en Christelig affsced
fra denne Verden / befaled sin Siel vdi
Guds haand/ och saa hensoffuuet fredeli-
gen i HÆKren / den samme næste fire
vgers dag/ effter at hun haffde ladet sin
fiere Husbonde begraffue vdi Hesselager
Kircke.

De at ieg icke skal forgette/ at tale oc
saa om de som igenleffue. Huad er det dog
en synderlig Guds gaffue / den herlige he-
dersammelige Alder/ eders fiere Farsøstre
vdi Dalum/ ere begaffuen met. Erlig vel-
byrdig oc Gudfryctig Jomffru Adelhed
Friis/ ere langt offuer de firesindtiue Aar/
oc hendis fiere Søster velbyrdig oc Guds-
fryctig Jomffru Anna Friis/ er icke
langt fra de halffsiederdesindtiue Aar/ som
de mig nu i Sommer ieg taledede met dem
selff berette. Tackede end ocsaa da in-
derligen aff hiertet den naadige Gud/ som
haff

Bien.

Mar. 90

20

70

haffuer saa lenge spared dem/ at de ere vds
fjorde aff den Papistiske vildfarelse oc
blindhed/ vdi huilcken de met mange an-
dre / vdi fordoms tid haffue varit vdi.
Men nu (Gud være loffuit) haffue for
mange Aar forskudt alleden Romiske An-
tichristens drømme oc løgenactige paa-
fund/ oc giffue den Herre Jesu Christo/
Guds enbaarne Søn sin rette tilbørlige
ære / at hand er effter Scriffstens lydelse/
formedelst sin død oc pine/ den eneste san-
de meglere oc talsmand/ for hues skyld all-
ene / foruden Meniskelig fortienist oc
verdshyld/ alle de som tro paa hans naffn/
faa Syndernis forladelse / Guds naade
oc venskab oc det euige liff.

De de begære nu derfaare at hendes
i saadan en Tro oc bekiendelse / ligeruiff
som de hørde aff mig / at deris fiere Bro-
der hensoff vdi. Huilcken deris begæ-
ring oc adtraa den trofaste Gud / vden all-
tuil/ visseligen skal giffue dennem oc alle
Christne som hannem der om bede oc als-
uorligen paafalde.

Huad

Hvad som nu denne Predic-
ken er anrørendis/ haffuer ieg effter eders
oc andre gode venners begæring / den off-
terseet oc ladet vdgaa paa Prenten/vnder
eders naffn. Men at ieg noget viidelig
haffuer screffuit om den lærdom om Dy-
standelsen oc det euige Liff / bleff ieg en
part fororsaget/ at ieg haffuer formerckt
offte aff eders tale/at eders fiere salige Fa-
der Henrick Friis hørde oc brugte saa
gierne Jobs Historie/ oc en part til at trø-
ste mig selff effter min egen salige Faders
affgang/som er for nogle saa vger henkals-
led aff Gud/fra denne Verdens ælendig-
hed / til det euige Liff.

De endog ieg bekiender at det er icke
altsammen screffuit oc giort saa fuldkom-
meligen/ som denne salige Herris man-
gefold dyder/ synderlig fromhed/ retsindig
Gudfryctighed / høye kald oc Embed oc
andre hans herlige gaffuer oc vilkaar/som
Gud rigeligen haffde begaffuit hannem
met / vdkreffue: Dog haffuer det paa
min ringe formueg vegne / icke staaed til
bage / saa viide flittighed oc en hiertens
god vilie i sandhed kunde tilreffe.

Der

Derfaare forhaabis mig / at icke all-
eniste i mine gode oc gunstige vens-
ner / som ere denne salige Herris arff-
uinge / paa hues fromhed ieg haff-
uer alldelis ingen tuil : Men end oc
saa mange andre / skulle lade sig be-
falde dette mit ringe arbeyd / oc vd-
legge allting i den beste mening / som
det sig bør godhiertige oc fromme Christ-
ne.

Gud vor Herris Jesu Christi
Fader / spare eder allesammen / vdi
sand Gudfryetighed / oc en languarende
oc lycksalige sundhed : De giffue / at
i huer i sin stæd / effterfølge denne
salige Herris / Johan Friisis / exem-
pel oc fodspor / saa det kunde skee Gud
i Himmelen til ære / eder selff til Sa-
lighed / oc mange Menninger til glæde /
gaffn oc gode / Amen.

Vdi Kiøbenhaffn / den 24. dag
Octobris / paa huilcken dag / for sex oc
halffsemtesindstue oc hundrede Aar /
Kong Voldemar IIII. døde paa
Gurffue / oc bleff begraffuen vdi Sore
Closter / aff sin Daatter Dronning
Margrete / Huilcken regerede met stor
ære

1375

ere / effter sin Faders affgang vdi sin
oe tredue Aar / oe døde saa paa den
25. dag vdi denne samme
forscreffne Maanet.

Anno domini.

M. D. LXXI.

V I N C E

I N

B O N O

M A L V M.

Johannes Friis.

Disse effterfølgende ord /
bescriffuis vdi Jobs Bog /
i det Tittende Ca-
pitel.

JEg veed at min Frelser leff-
uer / oc hand skal her effter
opuecke mig aff Jorden / oc
ieg skal der effter omgiffuis met
denne min Hud / oc ieg skal see Gud
i mit kiød / oc ieg skal see Gud faar
mig / oc mine øyen skulle skue han-
nem oc ingen fremmet.

Denne Christelige stück oc
Erlige seduane / mine gode
Christne / som holdis her is
blant oss / met deris Liig som
ere hensoffnede vdi Christo / at forskaffe
dem en hederlig Begræffuelse / oc følge
dennem met saadan forsamling til deris
Huilestæd / er en meget gamle / Gud be-
hagelig oc nyttelig seduane.

1. Er lig og
gamel sedvan-
ne at heder-
lige begraff-
ue. De henloff-
nede Christne.

Hi at saadan sticket er icke først opfont-
men / enten i dag eller i gaar / det
lærer oss klarligen / baade det gamle og ny
Testamentis Historie.

Gen. 23.

Blant mange og atskillige / er mee
de første og besynderligste / de hellige For-
fædris arffue Begraffuelse / som Moses
taler om vdi sin første Bog. Huorledis
Abraham effter hand begræd sin fiere
Hustru Saram / kjøbte en Ager aff den
Hethiter Ephron / for fire hundrede Se-
kel Sølf / til en arffue begraffuelse for sig
og sine effterkommere. Her forskaffer
hand først Saræ en hederlige jordesærd.

Gen. 25.

De siden self / effter at hand er vorden
Mæt aff dette Liff og hendød / begraffuis
sammestæds aff sine Sønner Isaac og
Ysmael. Isaac desligest met sin Hustru
Rebecca / henleggis her hof sine For-
ældre / aff sine Sønner Esau og Jacob.

Gen. 35.

Den gode Jacob desligest / effter at hand
haffuer jordet Rachel / paa Beyen ved
Ephrath som hun Døde i sin Barne-
fødzels trang / og sat hende der it Kierlige
monument: Begraffuer hand ocsaa sin
anden Hustru Lea / vdi forneffnd sine
Forfædris arffue Begraffuelse.

Gen. 35.

De

De hand selff vdi sit yderste befaler Gen. 49.
sine Børn / at de skulle føre hannem vdi
aff Egypten / effter sin død / ind i Ca-
naans Land / oc begraffue hannem oc saa
hoss sine Forfædre. Huilcket hans lydige
Søn Joseph forskaffer / lader salffue
hans Legeme / oc met en mechtig stor
Hær / sørgeligen did henfører hannem
effter hans siste begæring. Flere saas
danne exemplar finde wi / om Joseph oc
Josua vdi Josua bogs siste Capitel. Josua. 24.
Oc om andre Gudfryetige Regentere / Kon-
ger oc Propheter deris begraffuelse / som
ere baade i Dommernis oc Kongernis
Bøger optegnede.

Det Ny Testamente haffuer oc sine
Exemplar. Mattheus oc Marcus sige Matth. 14.
at der Herodes haffde ladet Halsshugge Mar. 6.
Johannem den Døbere / da komme hans
Disciple / toge hans Legeme oc lagde det
i en graff. Lucas taler om den jordefærd / Lucas. 7.
som den Enckis Søn aff Nain vaar bes-
rid. Oc Johannes bescriffuer ick alle
eniste Lazari graff oc Liigsten / men oc saa Johan. 11.
hans jordeflæder oc suededug / met huilcken
hans Søstere haffde skiult hans Ansigt /
i deris bedrøffuelse / huilcken Christus om-
uende

uende dem til glæde/ ved sit Guddomme-
lige leffuende krafftige ord / som gaff La-
zaro hans ven lifff oc opstandelse.

Vor Herris Jesu Christi Hederlige
begraffuelse/ er aff alle fire Euangelister
samptligen/ met flid optegned / Huorledis
at de to Erlige oc Gudfryctige mend
Joseph oc Nicodemus / haffue saluede
hans Legeme / met dyrbar Myrrha oc
Alloe / oc bunden det i it Linflæde oc lagd
det vdi en ny graff.

Denne samme stück / haffuer værre
hoff Apostlerne oc deris retsindige effter-
kommere. Som vor Kirckekrønnicke oc
de hellige Forsædre Dionysius/ Chryso-
stomus oc andre i deris Bøger nocksom
giffue tilkiende. Huorledis at den Christ-
ne menighed / haffuer huldet i de hellige
Martyrers begraffuelse / sine Gudelige
sang/ oc giort sine aluorlige Bøner oc trø-
stelige predieken. Huilcket skeede icke de
hensoffnede til gode / som vaare hentagne
fra bedrøffuelse til euig glæde : Men de
effterleffuende til trøst vnder daglig for-
følgelse/ oc til vnderuisning at effterfølge
deris stadige tro oc bekiendelse / sande lær-
dom oc Christelige leffned / oc at beslicke
sig

Huorfaare
mand haffuer
huldet sang oc
predieken off-
uer Martyr-
ers Lig i for-
doms tid.

sig met hiertelig adtraa / vdi sin tid oesaa
at anamme ærens Krone.

Saa er her aff at mereke / at denne
Christelige seduane / haffuer været aff
Arilds tid vdi Hederlige brug hoff de
gamle Forsædre.

Huor aff oc Gud i Himmelen haff-
uer icke ladet sig fortørnis / men end oesaa
ladet sit Mandat der om vdgaa / oc aff
synderlige gunst forøred de Gudfryctige
met erlige begraffuelse / Men tuert imod /
trued den Vgudelige met spaattelige død
oc en haanlige jordesærd som met en syn-
destraff. Det Jeremias giffuer tilfiende
met disse ord : Jeg haffuer borttaget min
fred fra dette Folk / siger Herren / desti-
gest min Barmhiertighed / at baade store
oc smaa skulle dø i dette Land / oc icke bliff-
ue jordede ey helder begrædne ic.

Men at den tienist oc Barmhiertig-
heds gierning / som vederfæris Gudfrycti-
ge indbyrdis met Erlige begraffuelse / tee-
fis Gud almectigste / er klart aff Tobiaes
Historie. Der som Guds Engel Gabriel
taler til Tobiam saaledis : Der du grædst
oc badst saa bitterlige / stodst op fra maals-
tid / oc jordede de døde / hente hemmelige

2. De Chris-
tens hederli-
ge begraffuel-
se er Gud bes-
tagelig.

Jerem. 16.

Tobiac. 12.

Liig i dit Huff/ oc jorde de dem om natten/
da førde ieg din Bøn for Herren.

Syrach. 37.

De Syrach siger: Mit barn/ naar
som nogen døer / da klæd hans Legeme
met tilbørlig skick/ oc bestyre hannem en
Hederlige jordefærd.

DErfaare holdis endnu saadanne Gud
behagelige skick / ved lige oc maect/ paa
denne dag i den Christne Kircke / oc det
icke foruden mange nyttelige aarsagers
skyld.

§. Huad
mytte oc gaffin
der er hoff/ at
mand følger
de døde Chris-
tne til deris
begravelse.

1 Thi først met saadan neruærelse
hoff de hensoffnede Christnis begravelse
se/ giorer huer Christen/ sin obenbarlige
bekiendelse for Gud oc Verden. At hand
troer visseligen/ Legemens opstandelse oc
effter dette timelige det euige Liff / som
i den hellige Scrifft omtalis oc tilsigis.

2 Dernæst met denne vduortis gier-
ning oc wmage beuise wi/ huer sin fierlig-
hed / som er Troens fruct : baade mod
den Døde oc den Dødis effterleffuende
gode venner. Wi giffue vor gode me-
ning tilkiende om den Døde / at hand
haffuer været Guds tempel oc bolige/ vor
ellselige medborgere i den Christne me-
nighed/ oc skal opstaa til det euige liff / be-
som

fonne met off i den rette Himmelske
borgerfckab/ Salighedens Arffuedeel ved
Christum.

De som ere vdi bedrøffuelse hoff
samme jordefard/ for deris Slects oc go-
de venners affgang/ haffue trost oc for-
lesthelse/ aff vor Melidenhed/ venlige tale
oc omgengelse.

3 Fremdelis skeer oc denne gierning
off selff til gode oc gaffn/i det/ at huer for
sig giffuis aarsage/ at betencke sine dødelis-
ge vilkaar / oc diff flitteligere at besfieke
sig til døden/ oc indfalde til Gud met al-
uorlige Bøn oc paakaldelse. Da for all-
ting/tacke den naadige Gud aff hiertet/at
hand haffuer forløst off fra den euige død/
ved sin kiere Søn Jesum Christum. De
fremdelis bede hannem endrecteligen / at
hand vil formilde sin vræde/ oc vnde off/
saa lenge wi her skulle leffue effter hans
Guddommelige forsyn / at det maa skee
hannem til ære / off selff til forbædring
vdi vor saligheds sag / oc andre Mennis-
sker til gaffn oc it erligt Exempel vden for-
argelse. Saa at naar vor siste time
kommer/ wi da kunde faa en Salig hiems-
fard/ fra denne Verden/ befale vor Siel

i Christi hender/och saa ved de hellige Engler henførte i Abrahams skibd / til euig huile oc glæde.

For disse aarsager skyld/ere wi oc nu paa denne tid / effter Christelig gammel oc Gud behagelig god seduane / her forsamlede / til denne salige Herris / Johan Friisis / hederlige jordefærd oc begraaffuelse.

De effterdi wi pleie vdi saadan forsamling / at holde predicken / oc der vdi / først fremsætte noget om den Dødis leffned oc endelige / dernæst giøre formaning aff den hellige scriffte / dem som igenleffue / til trost oc vnderuisning.

- Saa ville wi vdi denne predicken tale / baade om denne salige Herris / Johan Friisis / leffned oc Christelige affgang : Och saa om denne neruærendis text / som nu bleff oplæst.
1. Gud giffue naade / at det maa skee hancnem selff til ære oc oss alle til en salig vnderuisning.
 - 2.

Den

Den Første part aff den
ne Predicken.

Hvad som denne salige Her
ris/ Johan Friis/ Christelige/
Erlige/ oprietige oc Gudfryetige
Lefned er anrørendis/ da kand huer som
vil ellers noget besinde sig/ lettelige giff
ue dette samtheke/ at det er icke mueligt/
nogen paa en kort tid kand der om tale/
som det sig met all rette burde.

Thi der som wi ville acte den tid/hand
haffuer leffued vdi/ da skulle wi i sandhed
forkfare/ saa merkkelige forandring være
skedd/ baade i det Aandelige oc Verdslige
Regiment / som ey tilforn i nogen
Mands minde haffue begiffuet sig.

Ville wi oc see til den høye bestilling
hand vaar vdi / da haffuer hand været en
aff de allerfornemeste / i alle de victige
Handel oc sager / som vdi Danmarckis
Rige dreffne ere/ icke i Ti eller tiue Vin
tere alleniste/ men mere end de Halfftre
diefindstiue Aar / som Gud haffuer for
lent disse Riger met hannem.

De der som wi endnu see viidere hen/
til det meget gode/ som den Barinhertige

A v

Gud

Det

1494.
22 febr.

Gud i Himmelen haffuer vdræt ved han-
nem/ Kircker oc Skoler til beste/ ja menige
Dänmarks rige / oc Rigens indbyggere/
alle oc huer serdelis til ære gaffn oc gode :
Da maa wi (vden wi ville findis for me-
get wtacknēmelige imod Gud) klarlige see/
at Gud haffuer opuaet denne Mand/ oc
spart hannem til saa herlig en Alder / for
det gode huileket ved hannem/ som it saligt
middel beshynderlige er dresseuit oc vdræt.
Saa at ingen fand paa en time eller fle-
re/ tale her om/ som alle vilkaar vdkressue/
oc det hans velgierninger / mod Adel oc
wædel / mod leg oc lærd / haffue fortient
met rætte. De ieg derfaare maa i sand-
hed bekiende/ mig at være langt ringere/
end ieg dette altsammen fand begribe for-
staa eller ihufomme/ meget mindre vdsige
met den veltalenhed / som denne Mand
mangfoldige herlige gaffuer oc giernin-
ger vdkressue / eller oc fand ssee i de maa-
der/ som mange paa denne tid / icke vden
aarsage foruente. Dog effterdi saadant
at giøre/ er mig paalagd oc aff mit Em-
bids vegne paakommet/ da vil ieg fordri-
ste mig paa Guds naadis bistance / oc for-
see mig til alle godhiertige Christne alting
til

til det beste. Vil derfaare effter denne tids
leilighed / fremdrage det besynderligste/
om denne salige Herris leffned. Først
fortelle en kort Sum / paa hans ganckse
leffnedes Historie / fra første barndom/
indtil hans affsked aff denne Verden.

Dernæst sette off faare at besinde/
huad meget gode/ Gud hassuer vdret ved
de skigne gassuer oc dyder/ som hand haff
de beprydet hannem med.

Siden for det tredie tale om hans
Christelige affgang / huad ord oc tale
hand brugte paa sit yderste / som ieg dem
selff neruærendis hørde oc med andre slit
teligen opmerckte.

Dette altsammen vil ieg korteligen
fuldende/ saa huer Christen/ oc retsindige
tilhører/ skal faa i denne salige Herre / ie
merckeligt Exempel/ bade vel at leffue oc
Christeligen at dø.

Det Første stycke.

L Klig Belbyrdig oc Gud-
fryctige Mand / salige Johan
Friis til Hesselager/ vaar fød aff 1494.
Erlige oc Belbyrdige forældre / Jesper 76. 9. 13.
Friis til Lundbygaard oc Fru Anna
Bro.

Kiøge. 1170.

Hvad foret-
dre skulle ten-
ke om deris
smaa Børn.

Hvor vdi
staa ret æ-
delhed e

Stade aff
Engdommens
forsonnelige
optuelse.

Brockenhuff. Deris besynderlige Guds
fryctighed kiendis her paa / at der den naa-
dige Gud velsignede deris Ecteskab / med
mange deilige Børn / kiende de saadant
for en Guds gaffue / som dem vaar befa-
let at optuete vdi Gudfryctighed / til all
dyd oc Fromhed. At de kunde effter
deris død oc afgang / lade dem effter sig
i staedet / som Gud skulle dyreke oc tiene.
Derfaare beslittede de sig / at deris Børn
med det allerførste kunde lære at kiende /
ret ædelhed staa icke alleniste vdi høy
Velbyrdighed / stor Rigdom oc Velde-
men i Gudfryctighed mod Gud i Him-
melen oc dydighed mod alle Mennsker.
Der paa at bygge være ret grund til all
salighed. Det andet er lige som regnpen-
dinge / der nu leggis høyt nu nædre paa
linien / som det kand falde sig til. De
effterdi Boglige konster hielp meget til
forfremmelse i det gode / oc ere saa vel de
ædle som wædle en wstraffelig beprydelse
oc gaffnlige ornament / iblant Frynt oc
fremmede / da haffue de oc sat deris Børn
til Skole aff første barndom. Gud giff-
ue mange vilde nu haffue denne mening
om dyd oc Boglige konster / da kand skee
wi

wi skulde haffue flere duelige oc naffn-
kundige/ forstandige oc sticketlige Folk/ til
allehaande gode bestillinger/ oc ferre aff
dem / som huereken wide deris egit beste/
ey helder kunde lade sig bruge andre til
gode oc ere.

Salige Johan Friis / miste sine
Forældre der hand vaar endnu saare vn-
ger / Saa hand neppelige kunde mindis
at haffue seet sin Fader. Thi som ieg
finder aff det Graffscriffte vdi Hesselagers
Kircke/ da Døde hans Fader / der mand
screff/ Mar effter Guds byrd M. D. IIII.
Effter at hans Farfader Henrich Friis
tilforne vaar død/ Anno M. CCCC LIII.
som oc saa sammesteds findis. Endog
hannem forlode sine Forældre saa tilige/
dog bleff hand hart ved det kaastelige Ele-
nodie/de antuordede hannem. Fryctede
Gud/ vaar dydig oc from / oc lagde god
sid paa Boglige konstler/ som hand vaar
formanede der til aff sine Forældre. De
strax loed sig betee i hannem Guds gaff-
uer/ it synderligt gaat nemme/ oc en mer-
ckelig hukommelse / at hand snartlig be-
greb huad hannem saaregaffuis / oc be-
holt fast det hand vis gang haffde lærdt.
Der

Henrich Friis
Johan Friis
Farfader.

29 tegen til
en god hus
komme.

Derfaare bleff hand først send til Odens
see Skole/oc siden der fra hen offuer til
Aarhuff/oc vaar der en tid lang vnder
D. Morten Børrup/ som i de dage vaar
naffnkundig offuer alt Riget/for sin Lær-
dom oc flittighed/ som hand vende paa
yngdommen met stor fruct at fremdrage.
Om denne sin Skolemester/ haffuer ieg
offte hørd hannem tale hedersommeli-
gen. De hand fands hannem end ocsaa
taetnæmelige/ for den gode vnderuifning
hand fick aff hannem baade i Skolen
oc hiemme vdi hans Huff. Fra Aarhuff
kom hand hid til Sieland/oc der hand her
i Ripbenhaffn haffde forfremmed sig
meget/er hand met flect oc venners raad/
dragen vden Lands/at viidere besee oc for-
fremme sig. Huad flid hand haffuer
giort i Boglige konster/oc hand mest haff-
uer taget sig faare/ er her aff at mercke.
At hand til Coln vdi deris Vniuersitet/
bekom den Erlige Titel/ som *Magistri li-*
beralium artium, pleie at faa til en seduan-
lig forøring oc it Hederligt vidnisbyrd
om deris fremgang vdi de fri Boglige
konster.

Saadant holtis da hoff alle Natis
oner

oner en stor ære / icke alleniste iblant de w
ædle / men oc de ædle / som hulde Lærdom
oc Boglige konster / i større verd oc ære /
end wi nu (diss verre) paa denne dag
gjøre. Thi det gaar nu saa til noget nær
all Verden offuer : Bore gamle floger
Forfødre / ærede dyd / Boglige konster oc
Manddoms gierninger : wi deris effter
kommere / prise wdtyd Barbarij oc alle
haande wtuetige daarlige ny paafund.
Huo her vdi er best vdlærd er mest antag
ne. Huad effter kand komme seer vel dem
forstandige.

Der nu / salige Johan Friis / haffde
seet sig om i atskillige Lande / kom hand oc
indi Italien / oc vaar til Rom hen ved
halffandet Aar / vdi Passue Leonis X.
tid. Drog siden der fra hiem til Dan
marek der mand screff M. D. XX. De
effterdi hand haffde baade Lærdom / For
farenhed oc ffickelighed / saa hand met
ære oc gaffn kunde tiene sit Fæderneland /
Da er hand først kallet at være vdi Can
celij. De kom der ind paa en merckelig
tid / som vaar den dag / Kong Christiern
gæstede vdi Nydal / paa veyen som hand
drog ned fra Stockholm til Danmarek.

Huad

De gamle
hulde Bogli-
ge konst er vdi
større ære /
end wi paa
denne dag.

Morto
1521
2 Dec:
Reynate
2 Anni

1520.

X

Hvad vnderlige oc seldhyne foran-
dring / her haffue begiffuen sig i Riget/
diffe næste Sexten efftersølgende Aar/
haffuer ieg offte hørd denne salige Herre/
Johan Friis tale om. Oc det er endz
nu mange vel vitterligt / saa at nu icke
gioris behoff / viidere der om meget at
røre.

Anno domini
1517. be-
gynne Morten
Luther først at
obenbare An-
tichristen/ med
sin predicken.

Nozen tid tilforne haffde D. Mar-
tinus Lutherus begynt/ aff Guds Aand
oc indskud/ at Disputere imod Passuens
Afflad oc gruelige Affguderj. Predicke-
de obenbarlig til Bittenberg / den rene
trøstelige sande Euangelij Lærdom / oc
beuiste aff den hellige scriffte at Menniskan
bliffuer salig / aff Guds barmhiertighed
ved Troen allene til den Raarsfeste Her-
re Jesum Christum. Thi gick da stort
ord oc viide røcte aff Lutherj naffn/ oc aff
hans tro methielpere Philippus Melan-
thon/ huilcken med sine enfoldige oc klare
scriffte/ gjorde it med Luthero. Diffe to
Mend at see oc høre / begærede da denne
salige Herre/ oc der hand saa sig leilighed/
drog hand her fra til Bittenberg/ oc fuld-
ende det som hannem lang tid haffd værre
i begøring. Hvad deris Dom oc me-
ning/

ning / beshynderlig Philippi vaar om
hannem / det fortalde hand mig offte / met
diffe salige mends hederlige ihukommelse.

De der hand siel saa ret smag oc for-
stand paa den rette sande Christelige Res-
ligion / da haffuer hand hiulpet siden fast
til / at den Papistiske surden er vdfeyet her
aff Riget / oc Jesu Christi Euangelium
er i stædet indplantet oc kommen paa
fode. Huilcken vaar icke den ringeste vel-
gierning / Gud beuiste Danmarckis rige
ved hannem / iblant de andre wtallige
mange / i disse Aar / vnder de gode Herrer /
salige oc høylofflige ihukommelse / Kong
Friderich den første oc Kong Christian
den tredie. De endnu fremdelis vdi al-
lis vor naadigste Herre oc Kongis / Kong
Friderichs den andens tieniste. Huil-
cke allesammen haffue elskt hannem / ger-
ne hørt hans raad / oc hulden hannem i all
ære hosi sig / for sin tro tienist oc de syn-
derlige gaffuer / som de bekiende Gud al-
mectigste haffde beprydet hannem met.

Hand haffuer oc ingen tid spared sig
selff / eller villet begære forloff fra Hoffues
tienist / da mand haffde hannem bœst be-
hoff / men indtil sin dødedag wfortraades
B ligen /

3 Kongers
ti. 9.

Den rette Loe-
ding som eff-
righed skulle
segle efter.

ligen/ i Orlogs saa vel som vdi Freds tid
oc vden Lands saa vel som hiemme/ ladet
paa fiende/ at hand saa det rettelig gierne
allting maatte gaa vel til. At Dan-
marckis rige kunde bliffue ved sin fordoms
priiff oc frihed/ oc alle Stater her i Rigeet
blant oedle oc wædle/ kunde samtligen i
god endrettighed nyde deris Priuilegier/
oc vdi rolighed tiene Gud/ ære Kongen/
gjøre Ræt oc leffue i all Gudelighed oc er-
lighed.

Dette haffuer været hans idret/huor
met hand haffuer sat sine Vngdoms oc
Allerdoms Ar til / vnder møde oc fare/
lyst oc arbeid / som tidens leilighed/ kunde
sig begiffue i saadan tienist. De det nu
fast mere end vdi it halffte hundrede Vin-
tere / vnder fire Kongers regimente / vn-
der de to vdi Cancellj / oc siden de tuendes
Canceler. Indtil nu Gud i Himmels selff
haffuer giffuet hannem forloff fra Hoff-
uetienist oc all anden møde/ oc taget han-
nem til sin naade/ giffuet hannem ved en
salig affgang ro oc huile / det euige liff oc
salighed.

Men paa det/ mine fromme Christe-
ne / at vi kunde haffue saadant off faares
sat/

fat/som it spegel oc Exempel/at efftersølge
huer i sin stæd / hans dyd oc lofflige gier-
ninger/ da ville wi nu tage de besynderlige
ste for oss / at tale der om/ saa meget denne
tids forthed det vil lide.

Det Andet stycke.

DEn hellige Prophet oc Kong
Dauid/ siger i sin 127. Psalme.

Lige som Pile i den sterckis
haand/ saa lyctis de vnge drenge.

Salig er den som haffuer sit kaager
fult aff saadanne/ de skulle icke beskemmis/
naar de tale met deris Fiende i porten.

Met huilcke ord/ hand vil giffue til
fiende / at merckelige Personer / som ere
noget besynderligt frem for den menige
mand/ de vore icke paa Trøerne eller op-
komme aff slumpelycke / som mange me-
ne: ja de oc icke haffue deris forstand oc
lycke/ enten aff sig selff eller deris Foræl-
dre/ icke aff strenge optuctelse eller megen
forfarenhed. Men Gud i Himmelen be-
sticker saadanne aff Moders lifff/ bepryder
dem met atskillige herlige gaffuer/ oc haff-
uer dem i sin vold mact oc haand. **De**

Forstaudige
strighed oc
merckelige
mend tomme
aff Gud.

Bij **l**ige

lige som en veldige Krigsmand / raader
offuer sine pile oc skiuder dem aff haanden
fra sig effter sit gode behag : Saa sender
oc Gud de hefftige oc kloge Regentere oc
Heroes fra sig / oc setter en part til det hel-
lige Predickembede oc en part til det verds-
slige Regiment / som hand lader sig det
bæst befalde / at vdrette der ved sin ære oc
mange Menniskers salighed oc velferd.

Iblant dette slaus Folk som Dauid
saaledis taler om / er denne salige Herre
Johan Friis / at regne. Thi endog hand
som wi hørde / bleff vel optuctet / oc lod sit
gode nemme strax betee / dog er saadant oc
all anden god lycke / som der følger med /
at legge Gud i Himmelen allene til.
Nuorfaare off burde med all rette / at kien-
de saadant vareskeed off alle til gode / oc
med tacknemmelige ihukommelse det bes-
tencke : oc end ydermere offuerueie / huad
Gud haffuer i sinde / naar hand borttager
saadant sit laan / som hand en tid lang
haffuer giffuet Mennisken at bruge.
AT opregne dene salige Herris gaffuer
oc dyder allesammen / er ick mueligt /
thi ville wi ansee de besynderligste / som
fornøden ere at mercke oc effterfølge.

For

Naar mercke-
lige . Mænd
dce / betyder
det noget syn-
derligt.

For alle da liuser som en deilig Mor:
genstierne / hans sande oc aluorlige Guds
fryctighed. Hand elste offuer allting /
Guds ord / det vaar den Perle / som hand
holt for sin dyrebariste Elenodie / oc det
vaar den besynderligste liggendefæ / som
håd tog til vdi sin trang / ja den Lægedom
met huilcken hand mit vdi Døden / siel
maet offuer døden oc alle sine Fiender.

Guds ord er
den dyrebariste
elenodie.

Vdi den Christne forsamling loed
hand sig gierne findis / oc vaar der icke en
aarfeløss tilhører / som mange (diss vær-
re) lade sig see aff Hyecklerij for en sed-
uane skyld. Hand bluedis oc icke ved / at
forspørie sig hof sin Sielsørgere / om
hand tuilede om noget / eller om noget
syntis hannem anderledis at være vd-
lagd / end det andenstæds faaregaffuis i
den hellige Scrifft. Mig dragis vel til
minde / huor offte hand beklagede sig / at de
store bestilling / som i denne languarendis
Krig indfulde / forhindrede hannem imod
hans villie / fra Predicken. Derfor siun-
tis hand tiit at være vred paa sig selff oc
sagde : Ah wi arme vankundige Synde-
re / kunde det icke tencke / at her forsøm-
mis intet der met / at wi høre Guds ord / det
B iij som

som skal være alle voris gierningers liuff/
om det skal ellers gaa off lyckeligen oc vel.

Hand brugte idelige oc gierne Christi
Naderis Høhuerdige Sacrament. Bes
ridde sig der til met all Gudelig reuerent/
giorde sit ydmyge Scrifftemaal for Gud
oc sin sielsørger/oc gaff saa andre it gaat
exempel obenbartig i den Christne menig
hed. Her om kand ieg icke alleniste vidne
met all sandhed/men oc saa de andre from
me mend / som hassue her været for mig/
paa Ripsenhaffns Slot / i det hellige
Predickembede.

Hvad som hans daglige Gudfrye
tigheds øffuelse er anrøindis / vide vi
best som vaare i Hussomgengelse met
hannem. Om morgen oc om afften/
giorde hand sine Bøner i stille met me
gen aluorlighed i sit Kammer. Hand
gick oc ey helder fra eller til Bord/at Gud
jo siel sin tilbørlige ære oc tacksigelse aff
hannem / saa alle som omkring saade det
hørde. Sin dreng som næst haanden altid
vaar/loed hand læse for sig aarle om mor
gen strax hand vaar opstanden / oc siden
efftermiddag/ vden diss drabeligere bestil
ling fortog hannem det. Blant mange
gode

gode Bøger hand loed læse for sig/ haffde
hand en synderlig vilie oc lyst / til disse tre
Bøger at høre oc læse. Vor Danske
Bibel / Catechismus Lutheri oc *Corpus*
doctrinae Christianae / som Philippus Mes-
lanthon sereff. Disse tuende haffde hand
oc gierne seet / at wi haffde faaet dem
vdsat paa vort Danske tungemaal. De
hand skattede denne Philippi Bog saa
høyt / at hand haffuer sagd til mange/
Der som ieg viste mig ickē flere at bekom-
me aff dette slau/ da vilde ieg ickē ombære
denne for Ti tusind Daler.

Corpus Do-
ctrine Chri-
stianae Philip-
pi høyt act.

Aff saadanne oc disslige ord oc tegen-
giffuis at betencke denne Mands retsin-
dige tro oc aluorlige Gudsryetighed.
Men lige som Troens rette art er/ at hun
kand ickē være ørckeløss / saa vaar oc den-
ne Dyd ickē allene i denne salige Herre.
Ehi aff hende er opuoyen mange deilige
blomster oc velluctende jimper : det er / at
skillige gode gierninger / som vaare Gud i
Himmelen behagelige / for roedens skyld
Troen/ vden huilcken det er vnuelig at
behagis Gud.

Troen er ickē
ørckeløss.

Hebr. 11.
Rom. 14.

Saa ere nu ickē de nassnkundige
Hedninge/ Aristides / Simon / Themi-
stocles/
B i i j

stocles/ Cato/ Fabritius/ Cicero/ oc huad
de andre hede/ som i gamle Historier saa
høveligen bergømmis/ aff Visdom/ Mans
doms gierning eller andet saadant/ at lig
ne ved denne Mand i nogen maade.
Deris Vare maa gielde sit verd paa det
Lorff/ men her imod ere de intet/ huad
som bestandig roess belanger. Thi skulle
wi icke acte saa ringe/ men met god op
seen/ mercke oc efftersølge de exempel/ som
ere aff det beste slau.

SE mig derfaare først/ til denne salige
Herris/ tro flittighed som hannem
fulde / i denne hans høye bestilling/ huil
cken hand gjorde vden forsømmelse/ oc tog
sig icke fremmede bestilling eller aarcke
løsshed til. De effterdi hand sad i Dom oc
Ræt/ da hørde hand gierne huer mand/
oc gaff dem strax besked met saa ord oc
klare/ saa de kunde forstaa / huorlunde sa
gen vilde endeligen gaa/ om der vaar no
gen fortrøstning paa færde eller icke.
Men ligeruiss som hand vaar de Fader
løse/ Viduer oc wskyldige fortængde en
Forsuar/ saa vaar häd wretfoerdige Trø
dere/ som vaare vdlærde paa Ræffuejact/
en skarp modstandere. Tænkte vden tuil
det

ffrighed bør
at giffue snar
oc klar besked.

det som Josaphat siger til alle Dommere:
Seer til huad i giøre/ thi at i holde Doms-
men icke for Menniskene/ men for Her-
ren / at hand er met eder i Dommen.
Derfaare lader Herrens fryet være hof-
f / oc foruarer eder oc giører det. Thi
der er ingen vræt hof Herren vor Gud/
ey helder nogen Personis anseelse / ey hel-
der gaffuers anammelse.

2. Paral 19.

Alle Doms-
mens Syes-
gel.

NB haffuer den Riise Gud / det oesaa
forordineret / at den Fattige skal boe
hoff den Rige/saa mand derfaare haffuer
behoff icke alleniste beskermelse mod Bold
oc vræt / men almyffe oc andre saadanne
Barmhertigheds gierninger / til trøst oc
forleskelse / i Legemlige vduortis ælendig-
hed. Huilcket Gud vdkressuer aff de rige/
oc haffuer giort sin tillsagn / at saadant
skal rigeligen belønns / ja end det mindste
mand nogen giffuer i den Herris Jesu
Christi naffn. Derfaare haffuer oesaa
denne salige Herre/ Johan Friis / vel be-
tenckt saadant / oc acted viseligen den rig-
dom / som Gud haffde forlent hannem
met/ være sig oc for denne sag giffuen / at
de fattige skulde nyde den gaat at / oc haff-
ue deris part der vdi. Thi hiulps hand

Proverb. 22.

Matth. 10. 25

B v

run

rundeligen alle Fattige / som bade hantz
nem om hielp oc trost. Saa baade Kir-
ckens oc Skolens personer / her i Kjøbens
haffn oc andensheds offuer all Danmar-
ckis rige / vden tvil skulle met all tacknem-
melig ihufommelse det bekiende.

De endog hand haffuer huldet Tolf
Studenter her i Kjøbenhaffns Vniuer-
sitet i mange Aar / alligeuel kom aldrig
nogen / som bleff hannem commenderit
eller met sit scriffte gaff sig til hannem / at
de ginge fra hannem vden hielp oc bis-
stand. Det vel vor fiere Præceptor /
Hæderlig oc høylærd Mand / D. Niels
Hemmingsøn / met erlige tacknemmelige
oc paa denne tid sorgesfuld ihufommelse
veed nocksom aff at sige. Hand sende oc
vden Lands til fattige personer / vndertis-
den Ti / vndertiden Tiue Daler.

De Hussarme bleffue oc ick forgætte
aff hånem. Nu siste gong häd vaar hiem-
me i Fyn / gaff hand paa en tid til Skolen
oc Hussarme vdi Odense / tryhundrede en-
ckende Daler. Det hand vel oc tilforn
giort haffuer / som Hæderlig oc høylærd
Mand / Mester Niels Jespersøn samme-
steds Superintendentens / veed at rose den-
ne

ne oc anden hans velgierning / vdi hans
stiet mangfoldelige beuist de arme.

Ved sine Gaarde haffde hand ops
byggt de fattige deris Hus / som de skulde
tage almisse. Til Høytidige fest oc vdi
dyrtid / søgte mange til hannem / oc hand
da aff god gamle selduane / loed sig finde
selff meget rund / oc befalede sine Fogder /
huad de skulde huer vge vddele iblant fat-
tige / i hans frauerelse.

Dette vaar ret at bruge sin Rig-
dom / oc giøre Gud i Himmelen / der aff
taeknemmelig Barmhiertigheds Offer.
Dette vaar ic viffe tegen til en sand tro om
det euige Liff. Thi den som giffuer de fat-
tige / som intet kunde forskylde / en haffue
at betale met / den haabis at faa it gaat
vidnisbyrd aff dem paa Døme dag / naar
wi skulle anammis aff vor Herre Jesu
Christo ind i de euige bolige. Saadan
Barmhiertighed met mangfoldige al-
misse gierninger / fulde Erlig Velbyr-
dig oc salig Frue Birrete Rosens
krans / som i fordom tid vaar paa Høn-
borg. Huilcken oc saa vederforis det sam-
me som denne gode Herre / at den trofaste
Gud forogte deris gods / oc forgætte dem
icte

Almisse gierninger ere ic tegen til Troen om det euige Liff.

Lucæ. 16.

Frue Birrete Rosenskranses almisse gierninger.

icke vdi deris yderste / men effter sin til
sagn / gaff dem vdi deris siugdum god
taalmødighed / oc formødelst Troen til
Christum en salig affgang oc det euige
Liff.

Remdelis ligeruiff som denne gode sa-
lige Herre/ Johan Friis / beuiste mod
Gud paa sin Siels vegne sand Gudsfrye-
tighed / oc mod sin Herre oc Kong / paa
sit Embeds vegne vindskibelige trofskab/
oc mod de fattige effter sin effne runde al-
myse oc Barmhiertighed : Saa beuiste
hand mod sine ieffnlige oc menige mand
fromhed med ydmyg oc kiertlig omgen-
gelse. Men det er vist at hand loed sig
icke lættelige op huer mand til inderlig
venskab oc omgengelse/ førend hand haff-
de forsøgt dybet oc grunden / oc den som
hand en gong tog i sit venskab oc forsuar/
den forskød hand icke lætteligen igen.
Dog vaar hans sind saa mod alle / at
hand gierne vilde fremdrage dem som vil-
de noget arte sig selff. De der som wi ville
see oss om / da skulle wi vel finde mange/
baade ædle oc wædle / end iblant de ypper-
ste/ som ved hannem ere fremkomne.

Der sandis oc ingen Hoffmod hoff
han

Mand skal
icke lætteligen
gøre sig ny
Denner / ey
lætteligen for-
skyde de gæ-
le.

hannem / oc hand maatte ey helder lide
dem som stinckede aff Hoffmod. Oc sagde
de / all Hoffmod kommer der aff / at ic
Menniske fiender sig icke selff: Thi ere
alle Hoffmodige blinde daarer / oc vandre
paa rette vey til fald oc wlycke.

Hoffmodig-
heds roed oc
fordærffuelse.

Hand taledede vel paa alle mand / oc
straffede dem som taledede ilde paa de døde.
Sagde at det haffde sig met saadane bag-
uaskere / som Homerus scriffuere om de
Greker for Troia. Der Hector den
Troianiske Kempe leffuede oc kunde bru-
ge sin haand oc styreke imod sine Fiender /
da torde neppeligen nogen aff de Greker
see hannem ret vnder øyne. Men der
Achilles haffde slaget hannem ihuel / da
fordristed sig huer slinckeslytt til / at see
paa hānem / oc endog de maatte forundre
sig paa hannem / dog stunge de paa det
døde Legem. Men de lagde met saadane
daarlige gierning / en ringe priiff ind.
Som det endnu offte gaar til. Men den
er viiff som tenecker / huad paa kand kom-
me / inden hand kommer selff i sin graff.
De det gaar gierne saa til / som en sagde :
*Qui statuas aliorum collapsas erigit , sibi ipsi no-
uas locat.*

Mand skal
icke tale ilde
paa de døde.

Hertil

Hertil met foruden disse oc mange andre skijone dyder/ som vaare hofh hannem/ sandis oc saa en synderlig loerdom oc god forstand vdi den hellige Scriffte. Huilcken hand viste at drage frem/ naar behoff giordis at tale om vor Christelige religionis artickle/ oc giøre it klart Skilsmysse imellem den rætte oc falske Lærdom. Hand haffde oc icke en ringe forsarenhed i Boglige Konster oc atskillige slaus tungemaal oc mest vdi hine herlige Historier. De som haffue været noget i omgengelse met hannem/ vide huad synderlig lyst det vaar at høre paa hannem / naar hand begynte at repetere oc fortælle/de gamle Historier/ baade aff vore Danske oc vdenlandske Krønicker. At mand kunde icke nocksom forundre sig paa den statelige ihukommelse/ vdi huilcken hannem laa til rede altid serdelis Historier om huad som indfalt oc hand icke lang tid tilforne haffde fortald. Oc der som hand end skulde tale to gange om det samme/ da kom det altid offuer it met det første.

Kynte oc
gaffn at mād
læser Histo-
riæ.

Her aff haffde hād den rige liggendesøe til viise raad at giffue / saa hand icke lenge lædte effter dem / oc kunde see baade det frem

fremfarne oc neruærindis oc grantfke paa
 det næste huad effter vilde komme. Det
 vaar den rette *trifacelis Nestor*, som Heden-
 ske Poeter/ meget tale om och saa høyes-
 ligen prise. De maa wi sige det om han-
 nem som Thucydides scriffuer om The-
 mistocles. Themistocles (siger hand)
 vaar for andre besynderlig vord at forun-
 dre sig paa/ fordi hand aff sin subtilige
 skarpsindighed wpaamindt vden lang be-
 raad/ kunde finde de beste raad/ naar
 det hasteligen behoff giordis. De huad
 som hand tog sig faare at giøre / det gicf
 met behendighed for sig / men huad hand
 icke forstod/ loed hand icke aff at studere
 paa. Kom der nogen mæret oc tuil sag
 faare/ da vaar hand en Mestere til at be-
 gribe huad vel eller ilde vilde affgaa. De
 at ieg skal siget met faa ord. Hand haffde
 det aff Naturen i sig / at hand met snar
 raad vdualde det beste / som mest kunde
 være sagen nytteligst oc gaffnligst.

Themistocles
 loff best Thucy-
 cydidan.

Met saadanne oc andre dyder / som
 Gud haffde begaffuet hannem met / be-
 uiste hand sig at være it leffuende dem/ i
 den Christne menighed/ oc tiente sit Fæ-
 derneland met gaffn oc ære. Alle Stater
 oc

oc huer serdelis vaar hand en tro forsuar.
For denne vor Rispbenhaffns lofflige
Vniuersitet vaar hand *Conseruator primus*,
som wi kalde / vdi mange Aar. Huad
gode oc Danmarckis Adel haffuer haffe
aff denne Mand / er oc ickte skult. De at
wi ickte aleniste tale om oss selff her i riget /
da haffuer hans naffn oc vœrit bekhyt i
fremmede Land / hoss Forster oc Herrer /
hoss lærde mænd / hoss ædle oc wœdle / som
alle met reuerens viste at neffne hans
naffn / naar der taledis om Danmarckis
rigis leilighed oc vilkaar.

De der som end fundis / nogen bryst
oc brect hoss hannem / det vel mueligt er /
thi wi ville ingen Gud eller Engel giøre
aff hannem / da vaare dog disse dyder i
hannem saadan / at de kunde fortage oc
skiule alle hans lyde / hoss de godhiertige
tacknemmelige oc fromme.

Nu effterdi det er vist oc sant / wi pleie
at sige i det gamle ordsprog : Huo som
lessuer vel hand døer aldrig ilde. Saa
haffuer oc denne salige Herre / ved Chri-
stelige Tro oc oprictige lessned / aff Guds
naade / berid sig veyen / til en god oc salig
affgang fra denne jamerdal til det euige
lyff

liff oc Salighed / som wi nu ville faa vi-
dere her om at høre.

Det Tredie stycke.

Wi kunde faa en lykksalig
affgang aff denne Verden / mine
gode Christne / er yppermere oc
høpre at skatte / end all denne Verdens
Elenodie oc herlighed. De ingen er saa
mectig eller veldig her paa Jorden / være
sig huø hand være kand / at hand aff disse
forfengelige jordiske Rigdom / kand si-
ge sig være lykksalig / for end hand seer met
huad endeligt / hand skal skilles fra denne
Verden. Thi er denne en vrang oc daar-
lig mening / at ville stole paa denne Ver-
den oc sette der paa sin lykksalighed.

En lykksalig
affgang er
bedre end all
Verdens rig-
dom.

Dette haffue oc de viise Hedenfke Phi-
losophi forstaaet oc formerckt aff lang for-
farenhed. Som det aff en besynderlig Hi-
storie / for mange andre er klarlig at see/
huilcken Herodotus scriffuer / om Solon
oc den naffnkundige rige Kong Cræsus/
saaledis. Solon kom til hannem vdi hans
Hoffuitstad Sardis / oc bleff der gantske
erligen vndfangen / for sin Lardom oc

E

for

forfarenheds skyld. Da hand nogle faa
dage haffde været der/ befoel Kongen / at
mand skulde føre hannem omkring / la-
de hannem bese hans dyrebar Skat /
kaastelige bygning / store Rigdom oc huad
meer ypperligt vaar vdi hans Herresal oc
gantse Hush. Der dette vaar skeed / meent
te Kongen hand skulde meget forundre sig
der paa / oc holde hannem for det lykksa-
ligste Menniske paa Jorden. Giorde
derfaare spørssnaal til hannem / oc sagde:
Du fremmede Athenienser / som haffuer
vandred atskillige Lande igennem i Ber-
den / sig mig huor du haffuer seet det aller-
lykksaligste Menniske ? Solon paa det
siste giffuer hannem endelig suar / oc si-
ger : Naadige Herre / mig siunis vel at
i haffue megen Rigdom oc it stort Folk
vnder eders Kongelige Regiment : Men
den titel som ieg bleff atspurd om / den
kand ieg icke giffue eder / førend ieg fanger
at høre / at i ere vel død. Thi ingen kand
Dømmis lykksalig / før end mand seer
hans siste endeligt / fordi vdi midler tid /
kand det vendis oc forandris i mange vn-
derlige maader.

Ingen fand
sigis ret lyk-
salig / førend
hand er vel
død.

Saadant viste en Hedning at sige /
som

Som intet kiende til den sande ene oc leff-
 uende Gud i Himmelen / oc ey trode no-
 get vist om Legemens opstandelse eller
 det euige Liff. Det vaar vel at yncke / at
 mange som berømme sig aff Christi
 naffn oc kundskab / kunde saa viit komme.
 Da maatte der være stor haab om dem /
 at de fremdelis met større atraa / skulde
 søge effter den euige Rigdom / oc beslitte
 sig paa saadant it Gudeligt leffnet / at de
 altid vaare beridde at vandre her fra til
 den rette Hiem oc borgerskab i Himmeris
 gis Rige. O huad ere de meget lycksalig-
 ge / som saadant begære oc faa. Huad
 hielper det Mennissen / siger Christus
 selff / om hand vinder den gantske
 Verden oc tog dog skade paa sin Siel ?
 O salige ere de som ick forlade sig paa
 denne suigefuld Verden / men paa Gud
 baade i deris velmact oc i Dødsens time.
 Thi hand giffuer det euige Liff / alle dem
 som tro paa hans enbaarne Søn Jesum
 Christum vor Herre.

Math. 16.

Saa er her nu ingen tuil / at denne
 salige Herre / Johan Friis / ved sin tro
 til Christum oc Christelige frimodig bes-
 ffickelse til denne tunelig dødd / er jo vor-
 den

E ij

Teget til en
Christelig aff-
gang.

den delactig i den euige Salighed. For-
di / lige som hand i sin velmact elste oc
gerne hørde Guds ord / brugte det Høy-
uerdige Christi Naderis Sacrament /
betenckte sine dødelige vilkaar / oc satte sin
icte Gud i hans yderste. Gud gaff han-
nem sin hellig Aand / som styrkede han-
nem i god Laalmodighed / oc sterck Tro
oc haab met en Christelige bekiendelse /
ved huileken hand bleff wryggeligen / ind-
til hand endeligen befalede sin Aand / vdi
sin Frelseris Jesu Christi haand oc be-
skermelse.

S. 1. p. 1.
Nov
5. Dec.

MEt hans siugdum haffde det sig saa-
ledis. Vdi denne næste forgangne
Nouembris maaned / som hand vaar i
Falster met Kong: Matt: er hand paa
Nykiøbing vorden noget skrøbelig / oc jo
mere oc mere effter haanden fornommet
større suagthed. Dog alligeuel / der det
vaar vdret / som paa den tid der skulde
handlis / da haffuer hand begiffuet sig
paa veyen hid til Kjøbenhaffn / indtil
hans Siugdum haffuer tuunget han-
nem / at hand vdi Køge maatte ligge stille
oc bliffue ved Sengen. Derfaare haff-
uer

uer hand strax fuld det gode raad/ som
Syrach giffuer alle siuge/ vdi sit 38. Ca-
pitel. Mit barn / naar du est siug / da
foraette det ickē / men bed **H E R R E N**
saa skal hand giøre dig helbrede. Lad aff
at Synde oc giør dine hender wstraffeli-
ge / oc rensē dit hierte aff alle misgiernin-
ger. Offre sōd luet / oc Simle til amin-
delse Offer / oc giff it fet Offer / lige som
du skulde bore. Der effter lad Løgen kom-
me til dig &c.

Effter dette gode Syrachs raad /
haffuer denne salige Herre / giort.

Først met aluorlige Bøn indfalden
til Gud allmectigste / bedet hannem om
Syndernis forladelse / oc befalet sig han-
nem met Siel oc Liff / som hand oc offte
tilforn giorde.

Dernæst haffuer hand om anden
dagen / som vaar den 24. Nouembris/
ladet Sognepresten den fromme Mand/
Her Søffrin Grønebeck kalde til sig :
giort sit Scrifftemaal oc bekiendelse for
hannem / faaet aff hannem paa Guds
vegne Absolut / tilfagd Syndernis for-
ladelse oc Guds venskab. Der paa haff-
uer hand anammet Jesu Christi Legem
E i j oc

Huerledis
de som bliffue
dydunge skul-
le besticke des-
ris sag.

*

de Blod / til en stadfestelse oc vished paa
 Guds naade/ formedelst Jesu Christi død
 oc pine/ som er it fult verd oc betaling
 for alle Menniskers Synder. De er det
 te merckeligt/den tid hand skulde anamme
 Jesu Christi Legem oc Blod/ da vilde de/
 hand skulde bleffuet sidendis i stolen/ for
 sin suaghed skyld/ men hand reiste sig op/
 kaste sin hue bort fra sig / falt i knæ paa
 gulffuit oc sagde : Jeg skal gjøre min
 Herre Gud ære.

Efter at hand met saadan Gudelig
 reuerens/ haffde anammet det Høhuers
 dige Sacrament / sand Jesu Christi Le
 gem oc Blod/ sagde hand : Nu er ieg be
 rid at leffue oc dø/ lige som den gode Gud
 vil haffue det met mig. Huad mere er
 met disse Verdsflige ting at bestille/ det vil
 ieg korteligen gjøre / naar mine Børn
 (hand miente der met / Erlige oc Bel
 byrdige/ Biørn Andersson oc Niels
 Friis) de komme til mig. Siden haff
 uer Her Søffrin værte haff hannem om
 natten saa vel som om dagen/trøstet han
 nem/ Predicked for hannem / oc taled met
 hannem ideligen aff Guds ord / mest om
 hues Saligheden oc det euige Liff vaar
 anrørendis. Vdi

Vdi midler tid haffuer hand oc giort
sit Testamente / oc der vdi icke forgæet de
arme / men iblant andet giffuit til fattige
Studenters vnderholding her i Kjøbens
haffn to Tusind Daler.

Saa haffuer hand oc icke foræet Læ-
gedom / som hand bekiende at være en
Guds gaffue / men brugt hæderlig oc høys-
lærd Mand / Doctor Martin ædituus / oc
fuld hans raad effter vdi sin Siugdum.

Fremdelis er oc skeed forbedelse for
hannem / vdi den Christne menighed baa-
de der oc her vdi Kjøbenhaffn / som det
aluorligen paa alle Predickestole bleff
fundgiort.

Paa det siste nu at wi spurde daglige
hid / at hans Siugdum formerede sig /
oc der gaffuis for Menniskelige syne / in-
gen haab at hand skulde vndkomme aff
denne siugdum / da fick ieg i sinde at drage
her fra til hannem. At beuise hannem i
denne hans siugdum huius tienist ieg kun-
de / oc ieg hannem som min besynderlig
Patron oc allerbeste ven / for meget gaat
plicitig vaar. Drog derfaare herfra / eff-
ter hans gode oc fiere vens Erlig oc Vel-
byrdige Mands / Peder Oxis til Gissel-
feld /

E iij

feld /

feld / Kong : Matt : oc Danmarckis
Kigis Hoffmesters gode raad oc sam-
tycke / oc kom til hannem om Mandagen /
som hand døde anden dagen at affien /
vaar hannem oc da som altid tilforne
fier oc velkommen.

Matth. 11.

Men da ieg icke vden stor sorg / for-
nam hans induortis Siugdoms farlig-
hed / som fryste hietet i hannem / begynte
ieg at tale til hānem først met denne Sen-
tens. *Venite ad me omnes, qui laboratis &
onerati estis: Saa tog hand strax i mine
ord oc suarede: et ego reficiam vos.*

Maade at
trøste de siuge
met.

Siden lagde ieg hannem oc andre
trøstelige sentenser faare aff den hellige
Scriffi / besynderlig som ieg viste hand
haffde mest brugt i sin velmaect / til sine
seduanlige sprog.

De paa det der skulde intet være om no-
gen artickel / som vor saligheds lærdom er
mest angrindis / det hand kunde tuile om
i nogen maade / da satte ieg hannem faa-
re / de merkeligste vidnisbyrd / om huer
Religions artickel. Dem hand gierne
hørde for sig forklaris oc tog sig det alt-
sammen til trøst oc husualelse.

Latinske tungemaal brugte ieg / at
hand

hand met diff større lyst skulde det høre /
som hand i sin yngdom haffde læst. De
loed sig der see met huad fluid hand haffde
læst sin Latinske Bibel / i sine yngdoms
dage.

De besynderligste Sentenzer som
wi da brugte vaare en part disse her staa /
oc en part skulle her effter opregnis / naar
wi tale om Legemens opstandelse oc det
euige lifff.

Psal. 103. H E R R E N
er Barmhiertig oc Naadig / Taal-
modig oc megit Mistundelig.

Hand handler icke met oss
effter vore Synder / oc betaler oss
icke effter vore Misgierninger.

Ehi at saa høyt som Himme-
len er offuer Jorden / lader hand
Naade bliffue mechtig offuer dem
som hannem frycte.

Saa langt som østen er fra
Vesten / lader hand vore offuertre-
delse være fra oss.

Sv

Lige

Lige som en Fader forbarmer
sig offuer Børn/ Saa forbarmer
HERREN sig offuer dem / som
hannem frycte.

Ezechiel. 33. Saa sandelige
som ieg leffuer / siger den HÆ-
RE HÆRE/ ieg haffuer ingen
behagelighed til den Wgudeligis
død / men at den Wgudelige om-
uender sig fra sit væsen oc leffuer.

Matth. 17. Denne er min
elstelige Søn / i huilcken ieg haff-
uer behagelighed / hannem skulle i
høre.

Joh. 1. See / det er Guds
Lam / som bær Verdens Synder.

Johan. 3. Saa elste Gud
Verden / at hand gaff sin Enbaar-
ne Søn / paa det at alle de som tro
paa hannem / icke skulle fortabis /
men haffue det euige Liff.

1. Tim.

1. Tim. 1. Det er jo visselige
sant / oc it dyrt verdigt ord / at Je-
sus Christus kom til Verden / at
giøre Syndere salige / iblant huil-
cke ieg er den største. Men dersaa-
re er mig barmhiertighed veder-
faren / paa det at Jesus Christus /
vilde beuise i mig all taalmodig-
hed / dem til it exempel som skulle
tro paa hannem / til det euige liff.

1. Joh 1. Jesu Christi Blod
gjør oss rene aff alle Synder.

Disse sentenser oc saadane nogle flere /
haffuer hand hørd / selff oplæst oc met lyst
tiit oc offte taget dem igen. De der haff
vorden saa frimodige imod døden / at hand
haffuer begynt at tale om sin begraffuelse
oc leirested / at skulle skee her i Risbenhaffn
i vor Frue Kircke. Kom end ocsaa da
ihu at tale om disse to sine Broders
børn / Erlige oc Velbyrdige / Frue Anna
Niels Trollis oc Otte Friis / salige met
Gud / som her for Predicestolen ligge be-
graffuen / oc foruente i deris Soffuekam-
mer

Anna
Niels
Otte Friis.

Psal. 24.

mere en ærefuld opstandelse effter deris
Christelige tro / siste bekiendelse oc salige
affsked fra denne Verden. Men effter
di hand haffde berid sin graff oc *Epitaphiū*
vdi Hesselagers Kircke / at nogen skulde
icke der støde sig paa / da suarede hand
Björn Andersson / som rorde det for han-
nem / met disse Dauids ord : *Domini est*
terra & omnis plenitudo eius. Det er / Jor-
den er Herrens / oc huad der i er / Jorde-
rige oc huad der boer paa. Hans mening
vaar at det vaar hannem lige meget / huor
hand fick en hæderlig begraffuelse / iblant
Christne Menniske / effterdi den ganiste
Jorderige hører hannem til.

Wnyttige
pral i de Dø-
dis begraff-
uelse straffte.

De at mand skulde met stor prang
eller wnyttige praal føre hans døde Liig
om Lande / det forbød hand offte vdi sin
velmaet : oc straffede andre der saare / som
haffde lyst til saadan Hedenske forfenge-
lighed / oc sagde. Intet tiener de døde
Legeme bedre / end at de met det aller-
første / komme i Jorden til deris huilested.
De ieg befrycter mig saare / at Gud skal
en gang straffe Danmark / besynderlig
Adelen oc de Rige / for saadan wnyttige
Hoffmodige prang / som de driffue i de

Dø

Dødis Jordeførd / oc hine offiter all
maade store offuerfødige Bryllupsførd
oc bekaastning / den som mand kunde oc
burde / at vende til en bedre Christelig
brug.

Effter denne tale kom hannem en
hastig hierteue oppaa / saa hand begynte
at sucke der ved oc sagde disse Rim :

Jeg er saa trætter ieg er saa mod /

Herre Gud hand raade min angist bod.

Endog denne hans vee oc Siugdomb
gick off alle til hierte / dog vaar det off
gantske trøstelig / at hand vaar saa vel
ved sin forstand / saa gierne anammede
trøst oc vaar saa saare Taalmodig der
hoss / i all hans bitter vee oc hiertens
banghed. Ja hand vaar da allerede / i

Himmerigis gløde oc euige lifff met sin
Tro / oc den leffuendis trøst / hand fant i
sit hierte aff Guds ord. De vaar nu alde
lis skilt fra Verden met sine tancker oc
tale. Huileket vaar i mange stycker at
mercke / besynderlig at en gong som hand
opuognede oc saa sig om / sagde

Cedite mortui, ego enim sum inter viuos.

Det er

Riger fra mig i Døde / thi ieg er nu
iblant de Leffuende. Her

Guds ords
store træffe
vdi Menni
kers hierte.

✻

Her kunde vel lættelig it Verdens
barn/ som haffde mange kispdelige tan-
cker/taget disse ord/ oc lagd det hannem til
en fantasi/ som det siuge Folk fand paa-
komme/ at de tale det de ick besinde. Men
intet saadant hørde ieg aff hannem. Det
allermindste ord hand taledede/ kunde wi vel
forstaa oc haffde vel meget paa sig/ men
mest vende det der paa/ at hand adtraade
effter det euige Liff.

* Thi ieg acter jo for vist/ at det Men-
niske som vdi Jesu Christi bekiendelse oc
paakaldelse/ begærer at fare i fred fra den-
ne Verden met ret hiertens begæring/
hans tale er for disse Verdens børn/ som
en søye ting haffue smaged aff Himme-
rigs rige / lige som den visis tale iblant de
wforstandige / eller den edrues iblant de
druckne oc galne.

Dette er en kort summa paa hues tale
som oss vaar imellem om Mandagen oc
noget nær Natten igennem.

SM tisdagen lige i dag Fiorten dage/
som hand døde om aftenen/ vigte ieg
fra hånem i dawningen/der hand begynte
at faa nogen huile. Men strax der flocken
vaar ved fem/ opuogtede hand oc sagde
til

til Niels Friis oc de andre som da skulde
vare paa hannem: Tag mig hid / Tag
mig hid. De spurde hannem huad hans
begæring vaar. Hand sagde/ Presten.
De som da drengen løb hastig effter mig/
oc ieg neppelig vaar i dørren/ før end Er-
lig oc Velbyrdig Henrich van Rade kom
mod mig / da hørde ieg hannem atter sige
met høy røst: Guds ord vil ieg haffue/
paa Guds ord vil ieg leffue oc dø.

Saa begynte ieg da at tale hannem
til / oc lagde hannem saare / den skigne
sentens Paulus haffuer til de Romere
Cap. 6. Det euige lifff er Guds gaffue/
i Christo Jesu vor Herre. Item / vor
trois artikkel: Jeg troer Syndernis for-
ladelse/ Legemens opstandelse oc det euige
Liff. Item Rom. 3. Menniskan bliff-
uer Retfærdig / vden Louens gierninger/
allene formedelft Troen.

Her til suarede hand met disse ord:
Den *Consequens ac antecedens*, det haffuer in-
tet paa sig. *Ego sola fide in Iesum Christum*
credo me saluarj.

Hans mening vaar vden tuil den-
ne. Papisterne oc hine skarpsindige kaads-
mundede *Dialektij* ville meget disputere
om

Johan Jersis
sande oc Chris-
telige bekien-
delse om Ret-
færdighed oc
syndens for-
ladelse at be-
komme.

om Menniskens gierninger at de kunde
giøre it Menniske salig / det er intet / wi
føle det vel / huad trøst it bange herte maa
best lide. Jeg troer mig at vorde salig
allene ved Troen til Jesum Christum.

Dernæst reiste hand sig op i Sen-
gen oc sagde / det er gaat at bestille sin sag
den stund mand haffuer sin forstand.

Som ieg saa sad hoss hannem / saa
paa hannem oc forundrede mig paa hans
herlige bekiendelse oc frimodige trøstefuld
herte / oc offuerueiede hoss mig self / huor
ilde baade ieg oc andre flere kunde miste
denne Mand / om det haffde været Guds
villie / falt mig vdi min bedrøffuelse / dette
Vers ind aff Keiser Karls Historie.

Tu patriam repetis, tristi nos orbe relinquis.

Hans hukommelse vaar end da bedre end
min / thi tog hand strax det andet Vers:

Te tenet aula nitens, nos lacrymosa dies.

Det er.

Du drager nu hiem til Fæderneland din /
Lader oss / denne sorgfuld Verden igen /
Dig tager den skinnende Himmelske sal /
Oss holder tilbage denne grædedal.

De effterdi wi kōme paa Latinske vers /
forklarede ieg hannem oc disse to.

Non

*Non puto, nec credo, me posse relinquere Christum
Qui nostra partem carnis & ossis habet.*

Det er :

Vdi all min nød/ vdi Dødsens stund
Jeg stadelige troer aff hiertens grund/
At mig ey forlade vil eller fand
Jesus Christus min Frelsermand/
Som haffuer anāmet vort kispd oc been/
Dch saa forbunden sig oss vden meen.

Der det nu begyntis vel oppaa da-
gen/ oc ieg formerekte / at det vilde endnu
vaare nogen stund met hannem / da paa
det wi kunde baade tale sammen vden mō-
de met større lyst / tog ieg mig faare disse
try stycker met hannem. Først at giøre
Bøn met hannem til Gud i Himmelen.
Dernæst naar hand haffde noget huiled
sig dissimellem / løse der paa it besynder-
ligt Capitel aff Bibelen. Siden der
effter opregne de trøstespraag/ som førre
bleffue brugte for hannem. Thi at ville
alltid finde paa Nye/ tiener icke hoss de
siuge. Dette dreff ieg saa vnder huer
andre/ denne gantske dag igennem/ indtil
den time hand opgaff sin Aand.

Vndertiden bad hand allene hoss sig
D self/

Maade at
trøste de siuge
vden fædsom-
melighed.

1.

Num. 6.

selff/ oc vndertiden fulde wi allesammen
paa knæ omkring Sengen oc bade en-
drecteligen met hannem. Jeg læste oc
mange smucke Bøner op for hannem/ oc
brugte den almindelig velsignelse offuer
hannem: **H E R R E N** velsigne
dig oc beuare dig / **H E R R E N**
lade liuse sit Ansigt offuer dig oc
være dig Naadig/ **H E R R E N**
lætte sit Nafn paa dig oc giffue
dig fred.

Hand suarede selff til alle Bøner /
oc sagde met oss / Amen. Løfte sit Hoff-
uit op / lagde sine hender tilsammen
oc tackede Gud for saadanne naaderige
trøst.

2.

Try besynderlige Capiteler bleffue
læste aff Bibelen for hannem. Det siette
Capitel vdi S. Hansis Euangelio.
Det Ottende Capitel til de Romere.
Dch saa det elleffte Capitel vdi Johanne
om Lazaro/som bleff opuaect aff den Her-
re Christo. Naar som nogen merkkelig
Sentens kom / (som disse Capiteler
ere for andre i den gantske hellige Skriffte
meget

6. joh.
2. Rom.
11 joh.

meget trøstelige oc merkkelige) Da læste
ieg den to gonge / oc hand selff met høy
røst sagde / det er gaat / det er vist / oc tog
det offte igen som bleff læst for hannem.

Ze trøstespraag fick ieg en gong faare
besynderlige / oc det varede noget lenge met
forklarings / da sagde hand til mig det sæd-
uanlige ordsprog / hand pleiede at bruge i
sin velmact : *Mitte sapientem & nihil ej dix-
ris.*

Thi naar som hand haffde dem at
handle met / som viste selff noget at sticke
sig i sagen / da brugte hand almindeligen
diffe ord til dem. Saa vilde hand oc nu ieg
skulde ick bemøde hannem / met for man-
ge ord. Jeg skulde intet tuile / hand forstod
jo vel huad der hørde til sagen / oc vilde
bliffue fast ved den første gode bekiendelse.

Efter middagen begynte hand at tale
om denne Lügpredicken / begærede at
ieg den skulde haffue / som hand gaff det
Niels Friis tilkiende.

De der hand haffde bestillet Predicke-
nen / oc tilforn sit leyrestøed her paa dette
støed / saa begynte hand som hand sad for
siden / at tale om sit *Epitaphio* oc *Grav-*
scrift / met disse ord och saa paa mig.
Johannes Friis Dn. de Hesselager, Anno atatis

sua 73. de morte cogitans, fieri fecit. De kom
der met icke viidere / men sagde strax / det
andet skal vel Niels Raass giøre.

See dristige
frimodighed
imod Døden:

EN dette icke at gaa frimodige til Dø-
den? Er dette icke at gladeligen fare i
Fred? Mange Menniske naar de høre
talis om Døden / da grue de / skelffue oc
bessere der ved / skiffte farffue oc forstres-
ctis der offuer. Men hand mit i sin stør-
ste Siugdum / fryctede icke alleniste intet
for Døden / men ocsaa frimodeligen be-
stillede sin egen Jordefærd.

De en liden stund her effter / vende hand
sig om til Bispen Anderfføn / oc sagde / er
min Kiste Ferdig? Huor faa wi sieler der
til? Siden gick hand til sengen oc sagde /
det vil endnu vare to dage met mig. Men
kort der effter / gaff hand andet tilkiende /
sagde / den største søffn ieg fanger / da ta-
ger vare paa mig. Der vdi sagde hand
sant / thi det gick lige saa / hen ved fire ti-
mer der effter.

Hand begynte siden hierteligen at
forlengis effter en god affsked oc det euige
Liff / brugte tiit oc offte den gamle Gud-
fryctige Simeonis Lofffang: **H E R**

RE

KE lad nu din tiener e fare i fred :c
oc læste den vd til enden.

Gud i Himmelen haffde hannem
fier oc bøn hørde hannem. Wi saae strax
der effter paa hannem/ de deilige Bloms-
ster/ som ere tegn til Døden. Thi fulde
wi alle næd paa Jorden / met graad oc
Bøn til den naadige Gud for hannem.
Hand bad selff met oss frimodeligen met
høy røst oc god forstand.

Thet som wi saa giorde bøn / oc hand
hørde ved sengen/ Erlig oc Velbyrdig
Frue Karine Bjørn Anderssens hans
fiere Broderdaatters suet oc graad/ vende
hand sig fra liuset/ oc bleff der var / Erlig
oc Velbyrdig Frue Hilleborre Claus
Daais. De som hand strax fiende hen-
de/ racte hand hende sin haand oc sagde :
Gud være met dig at du vilde besøge mig/
huad gode skal ieg beuise dig igen ?

Dette vaar meget merkeligt / oc er
for en synderlig Guds gaffue at regne :
at hand saaledis indtil sit yderste/ vaar ved
all redelig sind oc forstand/ kunde see/ høre/
tale oc fornemme alt det wi bestilledede met
hannem / oc der hoss saa saare trøstlig oc
taalmodig.

D ij

Det

*Fr. Karine
fui. Han-
richs Datter
9. 2. 17. An:
Duy. 17. 17.
til Skonjolt*

Der effter om en time / faldt hand i
en sød søffn / som hand talede om tilforn.
Der aff vognede hand op første oc anden
gong. Men den tredie gong der Kloften
flog elleffue / kom der saa stor en stille / off-
uer det gantske Huss / saa wi alle indbyr-
dis der offuer storligen forundrede off.
Hand soff dog icke lenge / men rørde sig
strax oc gaff mig haanden oc ieg reiste
hannem op i Sengen. Der læste hand
for sig selff facteligen met sammenlagde
hender : oc sagde effter som ieg sagde for :
Iesu Christe miserere mej. Strax vende wi
hannem effter hans begæring / met Føds-
derne vdaß sengen / oc ieg talede met han-
nem disse ord aff den 31. Psalme : *In ma-
nus tuas Domine commendo spiritum meum.*

Det er.

HERR i dine hender be-
faler ieg min Vland.

De hand suarede mig / met den anden
deel aff dette Verss :

Redemisti me Deus veritatis. Det er.

Du frelste mig **HERR** / du
trofaste Gud.

Disse vaare de siste ord / hand talede
her vdi Verden. Der

Johan Fri-
sis siste ord i
Denne Ver-
den.

Der ieg fornam/huad aff vilde vorde
de/raabte ieg høyt til hannem tiit oc offte:
Jesu Christe forbarne dig offuer mig.
Jesu Christe annam min Siel.
Dissimellem slog hand klæderne fra sig/
som drengen vilde skiule henderne met / oc
holt sin haand vd mod mig. Thi ieg
haffde formaned hannem tilforne / at der
som det hende sig / hand bleff maaleløss/
da skulde hand kryste paa min haand/eller
ræcte sin haand op eller røre den / saa ieg
kunde være viffe paa/at hand hørde oc for-
stod huad ieg taledede til hannem. Det
holt hand mig oesaa. Men det vaar
Inarligen giort met hannem.

I det samme øyeblik/effter hand taledede
de siste ord oc ræcte mig haanden / bøyede
hand sit Hoffuit strax næd/oc som Bispen
Anderssøn oc ieg haffde hannem i vore ar-
me imellem oss/ lenede wi hānem i sengen
tilbage/ oc hand met tre suet/ facteligen oc
sødeligē vdgaff sin Aand. Antuordet den
Gud i Himmelē/ som hand nyligen oc til-
forne giorde. Den anammede Guds hel-
lige Engle/sørde den til Abrahams skid/
indtil den met Legemet/ skal i de Retfær-
diges opstandelse/ paa den yderste dag til-
D iij hobe

hobe samles. De hand da met off oc wi
met hannem oc alle Guds vdualde børn/
skulle indførís arffuinge i Himmerigis
rige til den euige glæde oc fulkommen her-
lighed oc salighed/ for vden all ende.

Dette hersom haffuer ieg nu saa viides-
ligen villet fortellet / om denne salige
Herre/ Johan Friis affgang / som ieg
det selff neruærendis saa oc hørde. De
mange som der tilstæde vaare/ baade ædle
oc wædle/ baade fremmede oc hans egen
tienerer/ kunde i sandhed det samme der om
vidne : ja wi allesammen aldri det for-
gætte / men haffue det at trøste off met i
denne vor sorg oc i vor døds time / oc met
hiertelig adtraa begære oc ynske aff Gud
met saadan trøst oc bekiendelse at skilies
fra denne Verden/ i vor yderste time.

Suad det er
Christeligen
oc vel at ds :

Kaldis da nu dette / at faa en Chri-
stelig affgang aff Verden / at bekiende
sine Synder for Gud i Himmelen / oc
anamme aff dem som ere i Guds stæd/
i det hellige Predickembede / Syndernis
forladelse / oc der paa stercke oc styrcke
sin Tro ved det hellige Christi Legems
oc Blods Sacrament / være taalmodig
vnder

vnder sin Siugdomb / gierne høre talis
Guds ord / paakalde Gud i sit yderste / oc
befale hannem sin Aand : Da haffue
wi aldelis ingen tuil / at denne salige Her-
re / Johan Friis / voris hensoffnede gode
ven / er jo indscreffuen i Liffsens Bog / oc
wi skulle finde hannem for oss i Himme-
rigis rige.

Thi lære sig huer aff denne salige
Herre baade vel at leffue / oc vel at dø.
Fordi hand met all rette / i disse to stycker /
maa settis oss oc alle Christne faare til it
merckeligt exempel.

Her paa til ydermere vnderuiffning
oc trøst / for oss som igen leffue / da vil ieg
nu forklare disse Jobs ord / som ieg aff
begyndelsen oplæste.

Exempel for
alle Christne
vel at leffue oc
vel at dø.

D v

Den

Den anden part aff
denne Predicken.

I Eg veed at min Frel-
sere leffuer / oc hand
skal her effter opuecke mig
aff Jorden / oc ieg skal der
effter omgiffuis met denne
min Hud / oc ieg skal see
Gud i mit kiød / oc ieg skal
see Gud saar mig / oc mine
øyen skulle skue hannem oc
ingen fremmet.

En hellige lærere Zeros
nymus siger / *Discamus in ter-
ris, quorum scientia nobis in caelo
perseueret.* Det er : Vi skulle
lære her paa Jorden den Bissdom / som
fand bliffue varactige hosi off i Himmes-
len. Paa denne gode Formaning skulle
wi

wi tencke/beslynderlig naar wi følge Chris-
tine Liig til deris begraffuelse. At naar
wi der høre talis / om deris Christelige
lessned oc affgang / skulle da paamindis
om vore dødelige vilkaar / oc lære aff
Guds ord oc deris exempel / at beslicke oss
saa at lessue oc dø / wi kunde effter dette
liff / haffue noget at staa paa / oc saa ved
Christum det euige Liff oc Salighed.

For denne orsag skyld haffuer ieg ta-
get mig disse Jobs ord faare / huilcke end
oc saa denne salige Herre / Johan Friis/
brugte / oc fornam der aff stor trost paa sit
ynderste. Thi Job met saa ord / lærer oss
her denne konst / huilcken enten vor egen
forstand eller alle de vise Hedenske Philo-
sophi met deris subtilige scrifte / som nogen
stæd i Verden findis / ick kunde lære oss.
Hand siger oss at wi for Syndens skyld
ere arme fanger oc skyldig vnder Guds
dom. Hand viser oss den Herre Chris-
tum / den lessuendis Guds Søn / som
Frelser oss fanger / aff Syndens oc
Dødsens baand / forliger oss met Gud / oc
opuecker oss paa Dommeday til det euige
Liff.

Huo det ret forstaar oc troer aff hiers
tcc/

tet/ hand er nu lærd/ huorledis hand fand
offueruinde alle Fristelser/ oc triumphere
mit i denne timelige død offuer Døden/
Dieffuelen oc Hælfuæde.

Huorfaare disse ord ere vel vord at
mercke/ oc Job der hand vilde gigre denne
sin Bekiendelse/ hæffuer ick til forgefuis/
met hærtelige begæring tilforne fremsat
sin fortale. Ah at min tale maatte bliff
ue bescreffuen/ ah at hun kunde sættis i en
Bog/ met en jernstil paa bly / oc at hun
maatte vdhuggis i en Steen / til en euig
hufommelse.

Effterdi da den hellige oc fromme
Job/ dennem saa høveligen præiser oc yn
sker / at de for alle andre hans ord/ maats
te bliffue euige i alle Menniskers hærter:
Oc disse ord oc saa hæffue værre brugte til
Predicken oc sang almindelige i den Chri
stne Kircke mere end try tusind oc tre hund
rede Aar/ da ville wi see flitelligen huad
hand besynderligen faaregiffuer.

J Rey slaus trøst talis her om/ met huil
cke hand vdi sin største ælendighed oc
bedrøffuelse/ hæffuer stillet sin bange con
sciens/ oc verqueget sit angerfult hærte.

Den

Den Første slaus' trøst / imod
Syndfristelse / tager hand aff den
leffuendis Guds Søns / vor Frel-
seris sande oc salige kundskab.

Den Anden / imod Dødens
forstreckelse / er hans visse Haab
oc stadige Tro / om Legemens
opstandelse.

Det tredie hand trøster sig med/
vdi sin armod oc foractelse / er
den fuldkomne glæde oc Herlig-
hed / som Guds vdualde er berid i
det euige Liff.

Ma det wi diss bedre kunde bruge disse
merkkelige lægedom / krafftige *Antido-
ta* oc visse *anodyna*, oc forstaa huorledis
huer skal tage dem til sig i rette tid / da
ville wi først sette oss Jobs exempel faare/
oc see huorledis hand haffuer berid sig
Sielens oc Liffens lægedom her aff.

Den arme Jobs vilkaar vaare al-
delis haarde oc ælendige for Verden at
ansee / hans Fristelse vaare / mechtige stercke
Siender / som hand haffde at stride imod.

Hi først loed Gud hannem berøff-
uis

De Try slaus
Fristelse / som
Job behunder-
lige haffde at
stride imod.

1.

uis fra/ sit Fee oc Queg : ja det som hans
nem fierere vaar/hans Sønnere oc Døt-
tere hasteligen omföme i ynckelige maade.
Dette Kaarss bar Job taalmodeligen/ oc
tenckte paa all denne Verdens forgenges-
lige forfengelighed oc Menniskens dødeli-
ge vilkaar / giffuer sig derfor / met all
lydighed / vnder den allmectigste oc aller-
uiseste Guds Guddommelige vilie oc sig-
ger : Nøgen kom ieg aff min Moders
liff/ nøgen skal ieg fare bort igen / **HE-
RREN** gaff det / **HERREN** tog det/
HERRENS naffn voere loffuit.

Job. 1.

2.

Der hand haffde dette vel offuers-
staaet / som en stierck Kempe huldet sig
oc lagd priiff ind : kommer der sirax en
anden bølge oc stormer ind paa hannem/
som det er almindeligt / Ingen bedrøffs-
uelse kommer allene. Hand beslaais met
onde bulder / fra hans fodsmaal indtil
hans isse / maa side i aske oc skrabe sig
met it skaar. Bliffuer saa foruandlet/
at hans venner icke kiende hannem / eller
for hans store pine oc vee skyld tørre troste
hannem. Hans egen Hustru (som Phis-
lo mener vaar Dina Jacobs daatter) ka-
dis ved hannem / oc bespotter hannem.

Det

Det samme gjøre oc de som hand holt for
sine vdfaarne beste venner. All Ver-
den haffuer forglemt oc forlat hannem.
Den timelig død staar hannem for øyen/
oc truer hannem med sine forfærdelige
skud oc pile huer øyeblik.

Hvad gjør den gode Job her i denne sin
genuordighed? Monne hand icke skulle tro
at ont folk / Troldquinder eller Trolds-
karle / haffue førd hannem saadant paa?
Skal hand oc icke søge til Spaamend el-
ler bruge signelse oc Manesse / at hand
kand komme til sin sørlighed igen? Ney
ingelunde saa / hand tencker icke en gang
paa saadan Ugudeligheds fordærffuelig
kaanst / meget mindre fanger Dieffler
den ære aff hannem / som Gud med all
rette tilhører. Stor banghed driffuer
hannem vel saa / at hand bæffeligen be-
grøder sin fødzens dag / begærer at hand
haffde aldrig været fød til Verden / oc
maatte nu strax dø. Dog kommer hand
igen til sig self / oc retter sig op i sin
strøbelighed / fanger offuerhaand imod
denne wtaalmodigheds fristelse oc bliffuer
hoff sin Herre oc Gud. Giffuer sig saa
smuækt til frede / legger Gud macten oc
æren

Cap. 3.
Cap. 7.

Cap. 2.

æren til/ oc icke Dieffuelen/ siger derfor :
Haffuer wi anammet det gode aff Gud/
oc ſkulde wi icke ocſaa anammie det onde ?

Cap. 17.

Item/ om Herren end ſkønt vilde ſla mig
ihiel/ dog ſkal ieg alligeuel haabe paa han-
nem.

3.

Nu haffuer den gode Job holden ſig
vel aff Guds naade / men det bliſſuer
dog icke her ved met hannem. Hand føris
alt viidere vd i friſtelsens dybhed. Thi
induortis vdi hans Samuittighed/brende
hannem hans Synder / oc vden all tuil
da haffuer denne anfecteſe icke ſtaaet til-
bage. See du eſt en Syndere / affled i
ſynd oc ondſkab/ fød vredens Barn met
din arffueſynd / ſom henger oc boer i die
kiød oc blod. Oc om du end ſkønt haff-
uer leffued wſtraffeligen oc retfærdelig for
Verden / ſaa haffuer dog dine tancker
oc affecter/ ſom gaa icke toldfri for Gud/
icke værre ſaa hellige oc reene ſom Louen
dem vdkræffuer. Derfaare plagis du nu
met all rætte for ſaadanne dine Synder/
Guds vrede er vdoſt offuer dig / det er
Guds retfærdige Dom/ at huer for ſine
miſgierninger ſkal lide ſin tilbørlige ſtraff
oc plage. Ja huø ved huø nær du eſt
den

den euige Fordømmelse / for Synden
skyld ?

Huort vender sig her den fromme
Job ? hans eget hierte oc Samuittighed
ere nu imod hannem. Det gielder nu
icke mere om disse timelige Rigdom eller
Sundhed/ men det er Guds venskab oc
Nimmerigis rige her strides om.

Her gaar det nu met Job / lige som
met den der er i stor Haffs nød. De i det
vilde Haff driffues aff en stor gruelig
flyffuende storm/ Ancker oc Loff ere bor-
te/ Godzet kastis for borde / Ingen sei-
el kand seeris / Mastet affhuggis / Skibet
opfyldis met hine salte søbolger/ oc begyn-
der at ville støde paa hine haarde klip-
per/ eller i det suare wæer / hasteligen nedry-
ckis/ met top oc taffuel til Haffens dyb-
hed.

See/saa gaar det nu den arme Job.
Det er hannem fra taget / alt det hand
kunde forlade sig paa her i Verden. Sic
gods oc Rigdom er hand berøffuit/det icke
vaar liden sorg. De paa det hand skal
icke stole paa sine mange unge Børn/
tagis de hasteligen aff dage fra hannem.
De at hand jo aldelis skal intet haffue at
E for

fordriste sig paa Menniskan / da foracte
hannem de som igenlessue / hans egen
Hustru oc vdualde venner. Hans sund-
hed oc sørlighed vendis om til allerstørst
skrøbelighed oc versyggeligste siugdum/
paa det/ hand skal icke stole paa sin egen
styrcke oc maect. Ja at baade all hans
vduortis oc induortis krafft / skal slaa
hannem feil/ da frister Dieffuelen hans
egit hierte oc Samuittighed paa det aller-
høyeste.

Hvad vndsetning tilskickis denne
fromme Mand i saadan sin trang?
Hand tencker paa sin Frelser/ den for-
loffuede Messiam/ Quindens seed / som
skulde sønder træde Hugormens hoffuit.
Paa denne sin Frelser kaster hand alle
sine Synder/ oc forlader sig med en fast
tro paa hannem/ at hand skal stille Guds
vrede oc fri hannem fra den euige død oc
fordømmelse. Och saa knipper hand
baade denne oc de andre sine trossi vdi it
baand/ med disse faa ord / oc gior sin be-
kiendelse som kommer offuer it med vore
Symbolis oc trois articke. Siger der-
faare/ Jeg veed at min Frelser
lessuer/

Jobs bekien-
delse.

leffuer / sand Gud oc Menniske / som
skal icke alenist forløse mig / ved sin død oc
pine aff alle mine Synder / men ocsaa
opuecke mig paa den yderste dag / met ic
herligt forklarede Legem / oc indføre mig i
Himmerigis ære / der som ieg skal see Gud
ansiet fra ansiet / i all euighed.

Vdi saa maade offueruinder Job
alle fristelser / oc kommer paa det siste i en
god tryk haffin / oc foruinder saa all sin
nød. Det gjorde altsammen den hellige
Aand / som Job tog i raad met sig. Thi
der som hand haffde fuld sin egen fornuffe
effter / da haffde hand aldrig kommet der
leffuendis fra. Men hand vende sine
pyne fra denne forgengelige Verden til
Himmelen / fra sin egen forstand til
Guds forløffe oc tilsagn / fra all Menni
skelig hielp til sin kiere Frelseres Jesum
Christum. Derfaare lader oss nu
mercke alle hans ord grandgiffueligen / oc
først de / huilcke hand bruger imod den stør
ste fiende Syndfristelse.

Jobs Betr
uinding ved
den hellige
Aand.

Jeg veed at min Frelseres leffuer.

DEt er: Jeg Job som maa bekiende mig en arm Synder / skyl dig til døden oc fordømmelse / baade for den arffuesynd som boer i mig / oc andre mine misgierninger: **Veed** / det er / ieg troer fuldkommeligen aff mit gantste hierte / at min Frelseres leffuer / den som mig vñle fangen Mand skal icke forglemme / men hand som en sand Gud oc Menneſte / vil oc skal frelse mig / med ſin død oc pine / fra Guds vrede / den euige død oc fordømmelse / forhuærffue mig Guds venſkab / alle mine Synders forladelse oc det euige liſt.

Med ſaadan ſin fiere Frelseris ſalige kundſkab / traadz her hand nu imod Synden oc Helſfuede.

De er her beſynderlige det Hebraiſke ord **Goel** / vel at acte. Det ſom bemercker icke alleniſte en Frelſere / men ſaadan

*Guad Goel
bemærker.*

dan en Frelser / som er anrørendis paa
Kjød oc Blods vegne / oc bør derfaare at
hielpe sin Blodsforuandte vdi nød. Der
ved haffuer hand klarligen forstaaet / den
HÆRE Christum / som haffuer anam-
met Menniskelig kjød oc blod / oc er vorden
vor Broder / oss til en visse trost oc vbes-
uiigelige husualelse. Saaledis brugis
dette samme ord / oc andre mange stæds i
det gamel Testament baade hos Mosen /
Dauid oc Propheterne.

De kommer denne trøstelige Lærdom
saare vel offuer it / med tre besynderlige
Louer oc erlige stück / som holtis iblant
Guds folk i det gamel Testament.

Tre Louer om
næste Blods-
foruandte i
det gamel
Testament.

Den Første taler Moses om /
Leuitici 25. der som Gud giffuer de næste
sleect frihed / til at løse oc igenkjøbe huer an-
dre / naar de bliffue for deris armod
tuingd til at selie sig selff hen iblant nogen
fremmede. Huad er det andet end en
Figur til syndige Menniskers vilkaar /
som ere for Syndens skyld / vndergiffuen
Døden oc Dieffuelen / oc kunde ick for-
maa at løse eller befri sig selff? Men den
HÆRE Christus vor næste sleect oc byrd /
E iij tager

1.

tager oss vd aff Syndsens oc Dieffuelens baand / oc giffuer oss igen vor første frihed. Som Paulus her om vidner til de Hebræer i det andet Capitel / sigendis : Effterdi at Børnene haffue nu kigd oc blod / da er hand i lige maade vorden delactig der vdi / paa det hand skulde formes delst Døden tage macten fra den / som haffde vold offuer Døden / det er Dieffuelen / oc frelste dem / som formedelst Dødsens fryct skulde værre tiencere alle deris liffs tid.

2.
Num. 35.

Sap. 2.

Dernæst lige som Gud gaff næste slect frihed / til at heffne deris døde frender / som bleffue aff had oc suig met vilie oc vidskab dræbte oc ihieslagen aff nogen. Saa er oc den HÆRE Christus paa sin Mandoms anammelsis vegne / vor frende / oc heffner vor død paa vor Fiende Dieffuelen / huilcken met suig haffuer forførd oss til Døden. Huor fra oss Christus hielper / oc bliffuer Døden en forgifft / oc Hellsuede en Pestilence / som Propheten Oseas siger i sit 13. Capitel.

Frem

Fremdelis lige som det holtis 3.

iblant Jøderne / at næste frende oc arff-
uinge skulde ecte den Dødis slectis Hu-
stru / som wi læse vdi Ruths bog / at Boas
tog Naemi Sønnehustru Ruth til ecte /
der den anden næste arffuing icke kunde
det gipre. Saa er oc Christus vor Frel-
sere / den Christne Kirckis Brudgom / oc
anammer hende aff sit ælendigheds sede
til sig / som Paulus bær vidnisbyrd her om
til de Epheser i det femte Capitel / oc si-
ger. Christus elskte Menigheden / oc gaff
sig selff for hende / oc rensede hende for-
medelst Vandbadet i ordet / paa det hand
skulde beskicke sig selff hende / en Menig-
hed som er herlig / som icke hassuer nogen
besmittelse eller ryncke / eller noget saa-
dant / Men at hun skulde være wstraffe-
lig.

Om denne Frelserer taler Salomon
i den 72. Psalme.

Hand skal frelse den Fattige
som raaber / oc den ælendige som
hassuer ingen hielp.

Hand skal være naadig inod

E iij de

de ringe oc fattige / oc hand skal
hielpede de Fattiges Siele.

Hand skal fresse deris Siele
fra suig oc fortredelighed / oc de-
ris Blod skal actis dyrt for han-
nem.

Dette vaar det hellige oc trøstelige
naffn / som Gud selff befoel / at giffuis sin
enbaarne Søn Christo ved Engelen
Gabriel / huilcken det forkyndede Joseph
oc Mariæ. At de skulde kalde hans naffn
JESUS / fordi hand skulde saliggjøre
sit Folck aff deris synder

Denne sin Frelser tog den gode
gamle Simeon i sin fassn / oc bleff der aff
saa frimodig imod Døden / at hand begæ-
rer forloff / at fredeligen fare her fra / siger
derfaare :

Herre / lad nu din Dienere fare
i fred / lige som du haffuer sagt.

Thi mine øyen haffue seet din
Frelser.

Huilcken du beredde for alle
Folck.

It

It liuff til at opliuse Hedningene / oc dit Folck Israel til en herlighed.

Til denne Frelsere alleniste / skulle wi allesammen holde oss / oc sige met Job naar wi komme i Syndfristelse. Jeg veed at min Frelsere leffuer / Jesus Christus sand Gud oc Menniske / Hand er min Broder / hand skal icke forlade mig i denne min nød oc haarde fengsel. Men fri mig aff Syndsens baand / oc frelse mig fra Døden oc fordømmelse / fra Loudens formaledidelse oc Guds vrede / fra Dieffuelens Tirannj oc Helffuedis affgrund.

Thi derfaare er hand vorden Menniske / at hand skulde betale met sin død for Mennisken / oc giffue sin vsigelig Broderlig kierlighed tilkiende mod oss / oc op høye oss met sig til Himmerigis arffuedel.

Suorfaare
Christus er
vorden Menniske.

I denne Frelsere finde oc faa wi ved Troen til hannem / alt det som wi søge oc oss behoff gioris i all vor ælendighed. Som Ambrosius siger met disse herlige ord :

E v

Omnia

Omnia Iesus Christus est nobis, si volumus :
Si curari desideras, Medicus est,
Si febris aestuas, Fons est,
Si iniquitate grauaris, Iustitia est,
Si auxilio indiges, Virtus est,
Si Mortem metuis, Vita est,
Si ire desideras, Via est.
Si tenebras fugis, Lux est.
Si cibum appetis, Alimentum est.

Det er/

Jesus Christus er oss allting / om vi
ellers ville.

Begærer nogen at helis / da er hand
en Læge/

Brender nogen aff hedesuge / da er
hand en Kilde/

Beladis nogen med Synden / da er
hand Ketsfærdighed.

Haffuer du hielp behoff / da er hand
din Krafft/

Frycter du Døden / da er hand Liff
uit.

Viltu vandre / da er hand Beyen/

Keddis du i mørcke / da er hand Liuset/

Hungerer dig / da er hand din Spise.

Saadant alsammen oc langt yder
mere at giøre oss / er hand mectig / fordi
hand

hand er en allmechtig Gud. Hand vil
vesaa/ fordi hand er vor fiere Broder och
saa meget naadig. Hand veed maade oc
lempe der til / thi hand er den alleruiseste.
Hand skal det vesaa giøre / thi hand er
sandru i alle sine forløffte/ oc det er hans
Embede/ at søge oc giøre saligt / det som
er fortabt. Lucæ 19.

Bed saadanne trøst/ vdi vor HERR
ris Jesu Christi kundskab / saa wi seyr/
vinding offuer alle fristelser. Her om 1. Johan, 5
taler Johannes. Vor tro er den seyr/ som
haffuer offueruundet Verden / oc huor er
den som offueruinder Verden/ vden den
som Troer / at Jesus er Guds Søn ?
Item/ Paulus 1. Cor. 15. Døden er ops
sluget i Seyr. Død huor er din braad ?
Hellsfuede huor er din Seyr ? Men Dø
dens braad er Synden. De Louen er
Syndens krafft. Men Gud være tack/
som gaff oss seyr/ formedelst vor Herre
Jesum Christum.

Nu ville wi fremdelis høre / huad
Job siger.

De

De hand skal her effter
opuecke mig aff Jorden/ oc
ieg skal der effter omgiff
uis met denne min hud.

HEr haffue wi den Anden
Slaus trost/ som Job brugte i sin
alendighed / imod Dødens for
skreckelse/ oc haffuer denne trost sin oprin
delse oc grund vdaff den første.

Huorledis
Menniskelig
fornufft døm
mer om Lege
mens opstaa
delse.

Dødens forskreckelse kommer han
nem paa/ oc aff hans egen fornufft / bes
giffuer sig i disputas met hannem saale
dis : Endog Job at du troer paa din
Frelser/ oc forlader dig paa hannem/ saa
maat du vel faa ved hannem huad du
fand / alligeuel skal du dø som alle andre
Menniske/ oc effter Døden skal du vorde
til intet. Thi dit Risp skal bort raadne i
Jordē/ oc Orme skulle spisis met din krop/
dine Been skulle foruisne / oc der skal intet
bliffue aff dig vden stoff oc aske. Paa Le
gemens opstādelse tørt du icke gjøre dit re
gen

genskab/ sa icke tencke en gong. Huorledis
skulde det Legeme/ som med vœrstraggelige
Buller er nu fordærffuit/ oc skal siden saa
viide i sinaa parter atspredis / opstaa no-
gen tid? Det er wnueligt at saadant scee
kand. Dø nu derfaare bort/ som it vste
oc ælendigt Creatur / med dette dit vans-
skabte oc saarede Legeme/ du fanger aldrig
bod eller raad/ Døden døden er her/ oc si-
den intet ydermere at forhaabe.

Alff saadanne forgiffelige indskud /
maatte den gode Job haffd faait den hies-
tesorg som kunde dødet hannem/ om hand
haffde fuld sit eget fornufftis raad effter.
Men hand lycker fornufftiens øyen oc læ-
der Troens klare øyen op / oc seer atter til
den forloffuede Herre Messiam Chris-
stum/ oc siger: Denne min Frelser / den
leffuende Guds Søn/ min fiere Broder/
paa huileken ieg Troer / hand skal icke al-
eniste fri mig fra Synden / men ocsaa
fra den euige dø. Denne timelig dø
skal efon være mig en sød søffn. De min
graff skal icke være mig it euigt fengsel/
men it roligt soffuekammer / indtil Gud
ved sit almectige ord skal opuecke mig paa
den yderste dag. Hud oc haar/ fiød oc
Been/

Been / søner oc åarer / skulle fortæris oc
at sprædis i Jordan / det giffuer ieg vel
maect. Dog skal min leffuende Frelser /
som er mit Liff oc min Opstandelse / aff
den maect som hannem er alting vnder
lagd / samle dette tilhobe igen / saa ieg skal
saa de samme naturlige lemmer igen / dog
it Mandeligt oc tusindfold skønere oc her
ligere Legeme / end det nu er eller været
haffuer. Det er min tro / det er min
trøst. Der paa vil ieg leffue oc dø / mig
skee i denne Verden huad min naadige
Gud vil.

See / huad kunde klarligere sigis om
Legemens opstandelse / end dette Job her
siger? Huo monne haffue lært hannem
det / effterdi saadant er imod hans egen oc
alle Menniskers fornufft? Hand haffde
den hellig Mand til sin Skolemester / som
skaffede i hannem en fast tro til Guds
ord / som saadant forloffued oc tillsagde /
oc opliuste hans mørcke oc tuiltraadige for
stand met sin naade / at hand tenckte viis
dere paa den allermectigste Guds vnder
lige raad oc gierninger.

Her effter
følger mange
skønne vidnis
kyrd oc beuis
ning / om Les
gemens op
standelse.

Derfaare lader oss flitteligen
giffue act paa de Argumenter oc beuisnin
ger /

ger / som Job haffde om Legemens op-
standelse / oc huorledis hand dem brugte.

Først oc fremmerst tenckte hand
paa Messiae euige Rige / oc den forløff-
ning som skulde forhuarffuis ved hans
død oc opstandelse.

I.

Den første
aff den fors-
løst om Mes-
siae euige Ri-
ge.

Dette vaar hans oc de gamle Fors-
fædris wryggelige Argument oc beuissi-
ning om Opstandelsen : at Quindens
fæd skulde søndertræde Hugormens hoff-
uit / det er / som Johannes siger / forstøre
Dieffuelens gierninger / oc giøre Synds-
sens oc Dødsens maect til intet / for sine
tro vdualde. Huilcke skulle igennem dens
ne timelige død / indførre ved en arefuld
opstandelse til det euige liff oc salighed.

Naar Job
lessuede.

Men her maatte nogen spørre oc si-
ge. Huad tegn haffde Job / ved huilcke
hand styckede denne sin Tro? Efferdi
hand (som de hellige Lærefædre scriffue
om hannem) lessuede vdi Jacob Patris
arckis tid / Tusind sin hundrede Aar
før end Christus bleff fød? Saa haffde
hand ick helder Prophetermis vidnisbyrd
oc klare Predicken for sig om Legemens
opstandelse? Oc en helder nogle exemplar /
at

at Gud haffde opreist mange fra de døde/
huilcket altsammen wi haffue mangefol-
digen baade i det Gamel oc Ny Testa-
ment ?

Alligeuel at Job haffde aldelis nock
i Guds sande Forriettelse om Christi rige/
paa huilcken hans tro stod wryggeligen
oc bygde der paa som en fast Mur : dog
haffde hand atskillige tegn oc merkelige
beuifninger / med huilcke hand styrckede
denne sin rette Tro.

2.
Aff Guds
almectigheds
vnderlige ger-
ninger.

Thi hand saa vden tuil / til
Guds almectigheds gierninger / som
vaare skeede aff Verdens begyndelse til
hans tid. Tenecke saa ved sig. Den
Gud som haffuer aff intet / skabt Mens-
niften / Himmel oc Jord / oc alle Creatur
som der vdi findis / hand er jo ocsaa mechtig
til / at samle Menniskens lemmer tilhobe
aff Jorden / oc føre der Sielen til effter
sin gode vilie oc forløffte.

Item / den Gud som giffuer alle
Menniske Liff oc Siel / oc fører dem saa
vnderlige til denne Verden aff Mode-
rens liff / huorfaare skulde hand ick kunde
opuecke dem aff deris grassuer som soffue?
Den

Den Gud som met sit krafftige ord/
beuarer Jordens fruct oc grøde / holder
alting ved lige oc maect i Himmelen oc
paa Jorden/dag oc nat/Vinter oc Som-
mer / huorfaare skulde hand icke være en
Herre offuer Menniskens legeme / til at
opreise det / som er hensaaet i Jorden?

Item/den Gud som gaff mine For- Gen. 17. 24.
fædre Abraham oc Sara / en deilig
Søn / imod all Menniskelig mening oc
foruentelse / i deris allerdoms dage / der
deris Legeme vaare døde/ huorfaare skul-
de hand icke oc være almectig / at giffue
dem liff/som ere hensoffnede i hans Sønns
Christi bekiendelse oc paakaldelse?

In summa / hand besluttete det saa
met sig / som Augustinus siger : Det væ-
re langt fra / at Skaberens almectighed
skulde være forkortet / til at opuecke Men-
niskens legeme oc giffue det liff. At hand
skulde jo icke kunde tilhobe samle / det som
noget Diur eller Jld haffuer fortæred /
eller det som er forfalden til støff oc aske/
eller det som et forsuunden til Vær oc
vædske. Det være langt fra / at noget
rum eller hemmeligt Kammer vdi na-
turen / skulde saa skiule noget for vor sind

Augustinus
Signe senckens

3

oe

oe fornufft / at den som alting haffuer
skabt / skulde det icke vide eller met sin maect
begribe. Kand dog en forstandig oc snild
Huffholdere / vide beskedenlig / lige som det
stod screffuen for hans þyne / alt det i
huer vraa er skult vdi hans Huff oc
gantse gaard? Huo vil da tencke at no-
gen ting i denne Verden kand være w-
skult for Gud? for hues wsigelige oc
wendelige Biissdom / den gantse Ver-
den er mindre / end det allermindste oc
ringeste Skrin kand være / at regne for
nogen iblant off Menniske.

III.

Off Men-
niskens epre-
tuge skabning
etter Guds
Billed.

Gen. 1. 2.

Siden saa oc Job til sin egen oc
alle Menniskers skabning / som skeede
icke aff Jorden alleniste / men at Gud
selff blæfde først en Lessuendis Land i
hannem / oc skabte hannem til it Billed /
som vaar sig selff lig. Det gaff tilkiende /
at Mennisken vaar icke skabt til Døden
oc endelige fordærffuelse / men til en euig
Guds tieniste vdi it euigt lessned.

IIII.

Off Paradiß /
som Menn-
sken bleff først
sat vdi.

DEt samme vaar oc at mercke /
huad forsat Gud haffde / der hand sat-
te Mennisken i den meget lystige Para-
diß / som hand skulde haffd lessuit vdi /
euig

euig lycksalig vden all genuordighed / om
hand haffde lyd Guds røst.

Destligest gaff oc Job god act /
paa det euige pact oc Forbund / som
Gud gjorde met Abraham / der hand sag
de til hannem. Gen. 17. Jeg vil opret-
te min Pact / imellem mig oc dig / oc din
Sæd effter dig / hoss deris effterkommere /
at det skal være en euig Pact / saa at ieg
vil være din Gud / oc din Sædis effter
dig. Denne Pact kunde icke være euig /
vden at de Gudsfræctige Mennisker / skul-
de opstaa fra de døde oc leffue euindelige.
Derfaare kalder sig Gud de hensoffnede
Abrahams / Isaacs oc Jacobs Gud / at
de ere icke i den euige død / men leffue hoss
Gud / som Legemet skal opuecke paa den
yderste dag.

V.
Aff Guds
euige Pactis
forbund.

Exodi. 7.
Math. 22.

Fremdelis satte sig Job Enochs
Exempel for øyne / huilcken Gud selff
tog bort / hen op til Himmelen / saa hand
bleff icke meere seet. Eigerniss som det
gick met Elia / to tusinde oc tre hundrede
oc nogle flere Aar der effter.

VI.
Enochs exem-
pl.

Gen. 5.
2. Reg. 2.

S ij

Item /

VII.

Aff Guds
mangfoldige
velgierninger
mod Menni-
schen.

Jem/ lige som Job tenckte paa
Guds allmeectighed / saa gaff hand oc
god act / paa Guds godhed oc mangfol-
dige velgierninger/ som hand icke beuiste
Mennissen her paa Jorden / for dette tis-
melige liffs skyld allene/ men meget mere/
til en begyndelse oc en haandfestning/ paa
det fuldkommen gode i det euige Liff.

VIII.

Aff Guds
vijsdom.

Hnd forgætte oc icke / at Gud
som er den alleruifeste/ kand finde mid-
del oc maade til at vdrette alting / naar
som der skønt synis/ huerecken at være effne
eller raad for Menniskens øyne.

IX.

Guds haand
scrift i Men-
niskens hjer-
te / om hans
Retfærdige
dom imod
Synden.

Jlige maade tenckte hand oc paa
Guds Retfærdige Dom imod Syn-
den/ som findis icke alleniste i huer Men-
niskis Samuittighed/ hues exempel Cain
vaar : men oesaa i Syndestrafen som
her begyndis paa Jorden / hues exempel
vaar Syndstoden/ oc skal siden fulddriff-
uis paa Dommedag/ met de Wgudelige
i euig pine.

Thi i det hand saa/ mange Wgudes
lige haffue gode dage her/ i Verden / oc
hendes i deris Synd oc ondskab vden syn-
derlige straff : oc mange Gudfryetige
plagis

plagis her vnder Kaarffit / ja end ocsaa
dø i største ælendighed for Verden: Da
giorde hand sit regenskab vist der paa / at
her skulde følge effter dette liff it andet
Liff. Der som en endelige sentens skulde
de affsigis / aff den røtwise Gud / de tro
vdualde til fuldkommen glæde oc ære / de
Wgudelige / som haffue fortørnet den
euige oc wendelige Gud / til euig oc wendes
lige pine / som de skulle lide paa Siel oc
krop / met huilcke de haffue bedressuit
Synd oc ondskab her i Verden.

Saadant kunde ingenlunde skee /
met mindre vilkaar / end at der fulde en
almindelig opstandelse effter dette liff.

Met saadanne herlige beuisninger om
Legemens opstandelse / haffuer den taal
modige Job / oc de andre gode gamle For
fædre oc Patriarecker styrcked deris Tro oc
haab / oc der ved offueruunden all Dø
dens forskreckelse / liid Siigdom oc alle
haande ælendighed / met hiertens forlen
gelse effter en ærefuld oc glædelig opstan
delse paa Dommedag.

Wi skulle ocsaa / mine gode
Christne / i lige maade effterfølge Jobs

Den endelige
Dom mellem
de Gudstycti
ge oc Wgud
delige forhold
dis indel paa
Dommedag.

Menniskelig
fornufft di-
spiterer imod
Legemens op-
standelse.

exempel/ naar off kommer/ som vist en
gong vil paa komme saadanne fristelser oc
tuilsmaal/ aff voris egen fornufft oc død-
sens forstreckelse. Thi naar som hiertæt
i off/ fornemmer det visse bud / at sind oc
forstand begynde at falde / syn oc smag
feile off/ oc vorde paa det siste høreløse oc
maaleløse / da tencke wi huorledis til vi
gaa. Spørie wi da vor egen fornufft
om raad / da faa wi intet andet at høre
aff hende end dette. Det er wmueligt
(vil hun sige) at det Legem som leggis i
Jorden oc der henraadner/ eller oc anden
steds paa vilde Marek / aff Jld eller
Band/ fortæris/ ja vndertiden aff Fule/
Fisk oc andre wmalinde bæster opædis/
kand samlis tilhobe/ oc nogen tid igen op-
staa. Sielen farer bort i sin behold/ kand
det være mueligt/ at den finder sit Legeme
oc gamle bolig igen ?

Naar saadant bæris off faare/ da skul-
le wi tencke paa disse Jobs ord/ oc den visse
Naab/ som hand hæffde aff Guds ord oc
hans wendelige gierninger / om Lege-
mens ærefuld oc herlige opstandelse.

Der som mange tenckte her paa/ da
skulde de være mere taalmodig i siugdum
end de ere. De skulde da icke sige. *Fle-*

Flectere si nequeo superos Acheronta mouebo.

Kand ieg nu huercken faa raad hoff
Gud i Himmelen/ eller hoff Mennifcken
ved Lægedom for penning oc gode ord/ da
bruger ieg huad ieg kand/ at ieg maa vor
de denne vee oc pine quiet/ som ieg faa lens
ge plagis met/ paa mit vñle Legeme. Icke
sagde Job faa / ick brugte hand helder
Dieffuelens konst/ men bleff taalmodelis
gen bestandig hoff Gud/ i sin suare vær
styggelige Siugdum / indtil Gud hialp
hannem.

Men de vantro Wgudelige Men
nisse/ som met forargelse oc Guds bespot
telse/ elcke mere Dieffuelens bedragerj end
Guds wbesuigelige hellige Ord / oc imod
Guds Bud søge Wchristolige middel/
oc giffue Dieffuelen den ære Gud hører
met rette/ de høre sig huad Augustinus
siger. Huilcken som vil søge sundhed /
foruden sin Saliggjørerere/ oc acte sig at
kunde bliffue klog / foruden den sande
Wijsdom : hand skal ick karst men siug/
ick forstandig men en gieck / plagis i sin
Siugdum/ oc vdi skadelig blindhed bliffue
galen oc en daare. Derfaare all forfa
ring oc helbrede som opføgis aff Trol
doms

En farlig
ting at bruge
Troldoms
konst.

Augustinus.

doms Konst/ den maa oc skal helder kaldis
Døden end Liffuit.

Herledes
Christne skul-
le vacre til
sunds vnder
Aarsjitt.

Saa er det derfor høveligen for nø-
den/ at huer haffuer til rede i sin Siug-
dom/at trøste sig met. At hand bliffuer
jo i denne mening. Det gaar met Les-
gemlig sundhed her i denne forgengelige
Verden/ som Guds vilie er/ det ville wi
gierne lide oc taale/ oc skulle wi end dō der
offuer/ saa ville wi dog aldrig affalde fra
Gud oc hans ord. Men tro stadeligen/
at hand skal opuecke oss paa Dommeday/
met ærefulde oc forklarede Legemer/ til det
euige liff.

Her efterføl-
get flere ar-
gumenter oc
bevisning om
Legemens op-
standelse.

HEr paa haffuer Gud giort oss
viffe i sit hellige sandrue Ord / oc giff-
uit oss mange klare vidnisbyrd oc exem-
pler/ ja desaa ydermere end Job haffde/
baade i det Gamle oc Ny Testamente.
Huilecke allesammen kand icke nu opreg-
nis/ thi ville wi lade oss nøye met nogle/
aff de besynderligste.

X.

Vidnisbyrd
aff det gamle
Testament.
Esaia 26.

Propheten Esaias taler mange-
stæds om Legemens opstandelse / men be-
synderlig i sit Siette oc tiuende Capitel/
met disse ord. Men dine døde skulle leff-
ue/ oc opstaa igen met Legemet. Daager
op

op oc loffuer i som ligge vnder Jor-
den/26.

Daniel desligest taler om en almin- Daniel. 12.
delige Opstanstelse i sit tolfste Capitel :
Mange aff dem som ligge vnder Jorden
oc soffue / skulle opuaagne / somme til det
euig Liff oc somme til euig skam oc skend-
sel.

Ezechiel taler om en Syn / som Gud Ezechiel. 37.
loed hannem see / oc siger : HERRENS
Aand kom offuer mig / oc sette mig paa
en rum marek / som laa fuld met Been/
oc hand ledde mig alleuegne der igennem/
oc see / der laa ganiske mange Been paa
marcken / de vaare meget tørre. De hand
sagde til mig / du Menniskens Søn/
ment du at disse Been skulle bliffue leffe
uendis igen? De ieg sagde / HERRE
HERRE det veedstu vel. De hand
sagde til mig / spaa om disse Been / oc sig
til dem / I tørre Been / hører HERR
RENS ord / saa siger den HERR
HERRE om disse Been / See / ieg
vil føre en Aand i eder / at i skulle bliffue
leffuendis. Jeg vil giffue eder Aarer /
oc lade Rispd vore offuer eder / oc drage
hud offuer eder / oc giffue eder Aande / at
I v i skulle

i skulle bliffue leffuende igen/oc i skulle fornemme at ieg er **HERREN**.

De ieg spaade som mig vaar befalet/oc see/da bleff der it bulder/der ieg spaade/oc see/det rørde sig/oc Benene komme til sammen igen/huert til sit Been. De ieg saa/oc see/der vorte Aarer oc Rødd paa dem/oc hand drog hud offuer dem/men der vaar endnu ingen Aand i dem. De hand sagde til mig/Spaa til Bærit/spaa du Menniskens Søn/oc sig til Bærit/Saa siger den **HERRE HERRE**/Bær/kom hid aff de fire Bær/oc blæss paa disse Døde/at de bliffue Leffuendis igen/oc de reisde dem op paa deris sødder. De de vaare en mechtig stor Hær.

Her gaff Gud ved Propheten tilfiende/huad hand formaar/til at gipre det leffuende/som for alle Menniskers dom oc vduortis ghen/synis fordærffued oc aldelis intet at være.

XI.

Widnisbyrd
aff det Ny
Testament.

Matth. 22.

VDi det Ny Testamente/haffue wi ocsaa meget klare oc trøstelige widnisbyrd om Opstandelsen.

Hoss Euangelisten Mattheum/wille Saduceerne disputere inod Christum/

stum/ oc beuise at der er ingen Dystan-
delse til. Der imod suarer Christus oc
stopper Munden til paa dem / met disse
ord. I fare vild oc vide icke Scrifften/
oc ey helder Guds krafft. I Dystandel-
sen skulle de huercken tage til ecte/ oc ey lade
sig tage til ecte/ men de ere lige som Guds
Engle i Himmelen. Haffue i icke læst
om de dødis Dystandelse/ det er eder sagd
aff Gud/ der hand siger / Jeg er Abra-
hams Gud/ oc Isaacs Gud / oc Jacobs
Gud. Saa er Gud icke de dødis men de
leffuendis Gud.

Item/ hoss samme Euangelist siger Math. 25.
Christus. Naar Menniskens Søn
kommer i sin Herlighed / oc alle hellige
Engle met hannem/ da skal hand side paa
sin Herligheds stoel / oc alle Folk skulle
forsamlis for hannem/ oc hand skal stilie
dem fra huer andre / lige som en Hyrde
skil Faar fra Geder / oc hand skal sticke
Faarene hoss sin høyre haand/ oc Geder-
ne hoss den venstre haand. Saa skal da
Kongen sige til dem / hoss hans høyre
haand/ Kommer hid i min Faders vel-
signede/ arffuer det Rige som eder er bes-
red/ aff Verdens begyndelse ic.

Item/

Johan. 6.

Item/ hoff Johannem. Det er hans vilie som mig vdsende / at huo som seer Sönnen oc troer paa hannem / skal haffue det euige Liff / oc ieg skal opuecke hannem paa den Yderste dag.

Vor Herris Jesu Christi Apostler / som anammede denne samme Lærdom aff hannem / haffue oc det samme lærd oc faaregiffuet i deris scriffte.

1. Corinth. 15

Paulus til de Corinthher / stadfester ickē aleniste denne Artikel om Legemens opstandelse / men osaa viideligen forklarer / huorledis til skal gaa met vore ærefuls de Legemer paa Domme dag.

1. Thessa. 4.

De til de Thessalonicher siger hand gantske trøsteligen : Wi ville oc ickē / fiere Brødre / dölle for eder om dem som soffue / paa det i skulle ickē sørge som de andre / der haffue inted Naab. Thi der som wi tro / at Jesus er død oc Dystanden / saa skal oc Gud / føre dem frem met hannem / som soffue ved Christum.

XII.

Exempel aff
Det Gamel
Testament.

Gladanne oc mange flere vidnisbyrd / haffue wi om Legemens opstandelse / i den hellige Scriffte / ja ickē dem aleniste / men osaa atskillige herlige
Ni

Mirackel/ved huilcke den almectigste Gud
haffuer i gierningen beuist det/ som hand
vdi det wshynlige sandrue Ord haffuer
forloffuet. Nuad Gud haffuer giort ved
Eliam oc Elisæum / er klart aff de His
storieer vdi Kongernis Bøger.

Elias/ som bleff selff Lessuendis op/ 2. Reg. 2.
tagen til Himmelen i en gloendis vogn/
raaber til HERREN offuer den En 1. Reg. 17.
ckis døde Barn vdi Sarepta / oc siger/
HERRE min Gud/ lad dette Barns
siel komme i hannem igen. De HERR
REN hørde Eliaes røst/ oc Barnens siel
kom i hannem igen oc bleff Lessuendis.

Elisæus gjorde ocsaa sin Bøn / off/ 2. Reg. 4.
uer den Sunamitiske Quindis døde Søn
oc hand bleff Lessuendis igen.

Item / der Elisæus vaar død / oc det 2. Reg. 17.
hende sig at mand kaste en døder Mand
i hans graff/ som røde ved hans Been/
da bleff den lessuendis / oc stod op paa
sine fødder.

Disse vnderlige gierninger / som
saaledis skeede ved Propheterne/ vaare
aff Gud oc Guds ords krasse / oc ick aff
Menniskelig egen mact eller formue,
Men

XIII. Men huad den H^EXre Jesus Christus
Exempel aff
det Ny Tes-
tamente.
haffuer giort i det Ny Testament / det
haffuer hand giort aff sig selff / oc ick ved
nogens fremmede hielp eller biftand.
Huorfaare hand oc siger: Johan. 11.
Jeg er Opftandelsen oc Liffuit 26. Det
er / ieg aff min egen Guddommelig
krafft / haffuer maect offuer Døden oc liff-
uet / oc kand opreise oc giffue liffuet huo
oc naar mig lyster.

Det loed hand paakiende / Met
Matth. 9. disse try Mirackler / først haff Jairi
Daatter / huilcken hand i sine Forældris
huff oc neruærelse opuacte fra de Døde.
Luce. 7. Delligest haff den fattige sorgfuld Enckis
Søn / som vaar nu allerede vdbaaret aff
Nain / huilcken hand gaff sin Moder
igen leffuendis. Det samme loed hand
oc see paa Lazarum / som paa fierde dag
Johan. 11. haffde været begraffuit / oc maatte dog
være Christi ord lydige / opstaa oc komme
her frem vd aff graffuen it leffuendis
Menniske.

Aff samme sin Guddommelige
krafft / er den H^EXre Christus selff op-
ftanden fra de døde. De der ved stode oc
Matth. 27. de mange Helgens legeme op / som soffue /
oc

og ginge aff græssuene / effter hans Op-
standelse / oc komme i den hellige Stad oc
obenbaredis for mange.

OS effterdi det er klarlig beuist /
at Christus som er den Christne Kir-
ckis hoffsuit oc Kong / Prest oc Brud-
gom / opstod fra de døde / saa skulle wi oc
saa som ere hans Lemmer / Rige / Prestes-
dom / Brud / oc vdualde Børn / følge
hannem. Oc den time skal komme / paa
huilcken wi i vore Græssuer / skulle høre
hans røst / oc skulle alle gaa frem / de som
haffue giort gaat til Liffiens opstandelse /
men de som haffue giort ont til Dom-
mens opstandelse.

XIIII.

Aff Christi
Opstandelse.

Johan. 5.

HER paa haffuer Christus til
ydermere foruaring oc større fortroste-
ning / giffuet oss tuende viffe oc wbesuige-
lige pant. Først det wshnlige / dog krafft-
tige / som er den hellig Aand. Der om-
taler Paulus. Rom. 8. Der som nu hans
Aand / der opuecte Jesum fra de døde /
boer vdi eder / da skal oc den samme som
opuecte Christum fra de døde / giøre eders
dødelige Legeme lessuendis / for den skyld /
at hans Aand boer i eder.

XV.

Den hellig
Aands pant.

Item /

Item/ Ephe. Cap. 1. I ere oc bleffne/
der i trode/ beseglede met Foriettelens
hellig Aand/ som er vor arffuis pant/ til
vor Forløsning/ at wi skulde bliffue hans
Eyedom/ hans herlighed til loff.

XVI.

De Høhuer-
dige Sacra-
menters brug
oc bemærket-
se.

Der næst er de Høhuerdige Sa-
cramenter/ som it synligt Ord for vor
re vduortis Sind. Thi lige som Daabens
Sacrament / er it tegn / baade til den
Aandelige opstandelse fra Synden / oc
den Legemlige fra de døde: Saa er Chris-
sti Nadere / it viffe tegn / til det euige lifff
som wi skulle bekomme oc leffue vdi ved
Christum. Her om taler de hellige Læres-
fædre Irenæus oc Cyrillus i denne me-
ning. Effterdi vore Legeme anamme/
æde Christi Legeme oc dricke hans Blod
vdi Sacramentet/ da er det wmueligt / at
vore Legeme skulle aldelis worde til intet
vdi Jorden. Men effterdi Christi
Legeme leffuer oc er wdødeligt / oc vore
Legeme haffue anammet det til sig / saa
at Christus er i oss/ oc wi vdi hannem/
da haffue wi i saa maade en vis Naab
om Legemens opstandelse oc det euige
Liff.

For

Foruden disse wraggelige Bidnis
byrd / som Gud haffuer giffuet off i sit
hellige vdrnyete Ord / haffuer hand oc saa
sat off faare / baade i vore hierter / oc vdi
Naturen merckelige tegn / aff huilcke wi
kunde dømmme om Legemens opstandelse.

I viffe tegn findes / naar wi
see til denne Verdens wlige fordeel /
som de Gudfryctiae oc Wgudelige her
haffue. Thi de Wgudelige vide aff in-
gen bedrøffuelse at sige / side i offuerflødig
Rigdom oc Verdsflig ære / driffue alle de-
ris sager igennem met vold oc wræt / twin-
ge de Fattige oc plage dem vden aarsage /
bruge deris Bellyst / Hoffmod oc all løss-
actighed / oc fryete huercken for Gud eller
Mennisken. Dissimellem lider den Fat-
tig armod oc ælendighed / tør en klage dem
wræt hannem skeer / oc om hand den skøns
klager / saa vorder hannem intet diss be-
dre. Det er icke hans ringeste sorg / at
hand skal see de Wgudeliges slemhed oc
hyndige vœsen / som de met forargelse oc
Guds foractelse bedriffue. Det kand oc
tiit hende sig / at de Wgudelige dø bort /
vdi vduortis (thi den aandelige haffue de
intet

XVII.

Guds Ret-
særdighed / de
fromme til
lyst / oc de W-
gudelige til en
ærdelige straff
effter dette list.

intet aff) fred oc rolighed/ oc faa en statelike Jordefærd for Menniskens pyne. Men den Gudfryetige kand aff Guds tilladelse forfølgis indtil døden/ oc ælendeligen tagis aff dage/ oc misse en vduortis statelige begraffuelse for Verden.

Hvad skal mand nu her om tænde? Er Gud saa wretfærdig? eller oc er der ingen Gud til/ som saadant acter?

Ja visseligen leffuer den retuise Gud / som elsker sine tro lydige Børn / oc tuert imod hader fuldkommeligen alle de Vantro Wgudelige/ oc vil strengeligen straffe dem i sin tid. Nu effierdi saadan straff gaar icke for sig her paa Jorden / saa besluttis her aff / at Legemens opstandelse oc it lifff effter dette lifff staaar tilbage. Der som Gud skal endelige siige sentensen aff/ offuer de Gudfryetige oc Wgudelige/ som Christus selff omtaler hoss Mattheum i det Femte oc tiuende Capitel.

Da skal det vederfæris dem / som haffue stridet en god strid / beholdet Troen oc en god Samuittighed/ som Paulus siger. 2. Tim. 4. at **HERREN** den retfærdige Dommere / skal giffue alle dem/ som elske hans Obenbarelse paa den dag/

dag/ Retfærdighedens krone / som dem
er tillagd.

Da skal det gaa til med de Vgudelige/
som Salomon scriffuer i Vissheds Bogs
femte Cap. Den Retførdige skal staa med
stor frimodighed imod de Vgudelige /
som hannem fortrenge / oc bortkaste
hans arbejnde. Naar de see saadant / da
skulle de gruelige forfærdis / for saadan
salighed / som de haffde icke forseeet sig til/
oc de skulle tale til huer andre med anger/
oc sucke aff aandens angist. Dette er den/
som wi haffue tilforn holdet for Spot/
oc for it haanligt vidunder. Wi daaer
hulde hans leffnit for Galenskab / oc
hans endeligt at være skammelig / huor
ledis er hand nu regnet iblant Guds
Børn / oc hans arff er iblant de hellige ?

Derfaare funde wi icke den rette
Vey / oc Retfærdigheds liuss skinnede icke
for oss / oc Solen gick icke op for oss. Wi
ginge at idel vrang oc skadelige Veye / oc
vandrede øde fraaguene / men wi viste in-
tet aff **H E R R E N S** vey. Huad
hielper oss nu vor Bram ? Huad haffue
wi nu aff vor Rigdom oc Hoffmodig-
hed ? det er altsammen fareet bort / som en
G i j skugge

De Vgudes-
liges sørgeli-
ge oc vromme-
lige Penitents
paa Dommens
dag.

flugge oc som it skrig der far frem/ som it
Skib løber hen paa Vandbølgerne/ eff-
ter huileket mand kand intet spor finde/
naar det er fremfaret/ ey helder Veyen
som det haffde i floden. Lige oesaa wi/
effter at wi bleffue fødde/ singe wi en ende.
De wi beuiste intet dydelige tegn/ men wi
ere fortærede i vor ondskab.

Thi den Bgudeligis Haab er lige
som en støff der er atspridt aff værre/ oc
som en tynd rimfrost fordærffuis aff en
storm/ oc som en Røg der blæfis bort aff
Været/ oc som mand forglemmer nogen
der haffuer ekon værre gest en dag. Men
de Retfærdige skulle leffue euindelige/ oc
HERREN er deris løn/ oc den høieste
sørger for dem. Derfaare skulle de faa
it herligt Rige/ oc en deilig Krone aff
HERRENS haand.

XVIII. **F**remdelis haffue wi oesaa tegn
i disse synlige Naturlige ting/ som wi
daglige omgaaes met/ ved huileke wi kun-
de ligne Legemens opstandelse/ oc det i no-
gen maade/ see aff Guds vnderlige gier-
ninger/ huad hand formaar i oss/ at giøre
effter sine tillsagn.

Naturlige
tegn oc lig-
nelser / i disse
synlige vd-
uærtis ting.

Xpos

Apostelen Paulus setter off en lignelse faare/ om det Korn som saais i Jorden / oc opuoyer igen met sin herlige mangfoldige fruct. Huilcken det icke giffuer fra sig / før end det henleggis i Jageren. Men naar det hensaais oc raadner/ da vorder det icke borte / endog det synis for vore øyne / vnder fuld oc frost/ vnder hede oc brynde/ vnder Hagel oc Regn/ at skulle forgaa. Det trenger sig igennem / met sin høye klare ax oc bær fruct/ saa det er glæde at see der paa i den lystige Høst. Lige saa hensaais vore Le-gemer i Jorden ved denne timelige død/ oc vorde dog icke borte / men ved Guds krafft/ skulle i den rette Høstis tid opuectis oc indspøris ved de hellige Engle / met alle Gudsfryctige i Himmerigis rige : De Wgudelige henskiudis met Dieffuelen / i den euige Jld.

Vor H^ERre Jesus Christus / setter off ocsaa en deilig Lignelse faare / vdi den naturlige søffn / ved huilcken hand selff ligner denne timelige død. Matth. 9. Johan. 11. Thi lige som det haffuer sig met denne naturlige søffn / at

Huorfaars
Opstandelsen
lignis ved en
Kornsed.

Huorfaars
Døden lignis
ved en søffn.

G i i f

lunde

lunde det gaar til/ at hand saa leffuendis
huiler sit mødige Legeme/ værqueger oc
styrker det/ saa at naar hand wforseen
dis selff opuaagner/ bliffuer lystig oc mere
bequem/ til all sin arbeid oc gierninger.
Saa skulle oc vore Legeme/ som i deris
Soffuekammer huile sig/ opstaa naar
Retfærdighedsens Soel Christus kom
mer i sin Herlighed/ oc wi da ey skulle
randsage/ huorledis det er gaaet met oss/
men mere blues der ved/ at wi tilforn haff
ue værre/ som hine smaa Børn/ redde for
saadan en sød søffn. Och saa skulle wi
saa it lystigt/ subtiligt/ forklared Legem/ oc
henryckis fra all ydermere møde i Sky
erne/ mod vor Frelser Jesum Christum/
oc siden være altid hoff hannem.

2. Item/ lige som det er it Menniske
lættelig/ at tage den om haanden som soff
uer/ oc ved it ord opuecke hannem aff søff
ne: Saa kand oc Gud i Himmelen / met
langt mindre arbeid/ opuecke met sin røst/
alle de som i deris Grassuer soffue ved
Christum.

Effterdi nu at Gud i Himmelen/
haffuer saa mangfoldeligen giort oss vis
se/ paa denne vor Trois artikkel om Lege
mens

mens opstandelse/ huos er da saa haardna-
tked oc daarlig/ som icke vil besinde Guds
Bissdom? bekiende hans almectige krafft/
oc forstaa den klare hellige Scrifte? Lade
fare alle Saduceer oc Epicureer / oc bliff-
ue met alle hellige Forfædre / som i deris
scrift oc Bøger/ endrecteligen dette lære/
oc met Erlige hedersommelige Christnes
jordesfærd / haffue beuist deris Tro aff
begyndelsen til denne dag i den Christen
Kircke.

Vden all tuil/ huor som ic Gudfrye-
tigt trofast hierte er / det icke alleniste
Troer stadeligen saadant / men giør sig
her aff en kaastelig Lægedom / inod all
den sorg oc bedrøffuelse/ i denne ælendige
oc suigefuld Verden. Thi huos er den som
lider nogen møde om dagen / at hand icke
trøster sig der ved/ naar hand er viffe paa
en glad afften/ oc god lycksalig rolig nat-
tesøffn. Saa haffuer det sig ocsaa met
oss Christne/ i denne vor ælendige Pille-
grimsfærd her paa Jorden. Dette liffs
møde er timelig oc læt/ siger Paulus/ men
giør oss en euig oc offuer all maade suar
Herlighed/ wi som see icke til det synlige/
men til det usynlige.

G iiii

Huo

XIX.

De gamle
Forfædris
indrectige be-
kiendelse om
Legemens op-
standelse.

Trøst aff Les-
gemens æres-
fuld opstans-
delse.

2. Corinth. 4.

Huo er den som haffuer mist For-
eldre/ hyskind/ Slect oc gode venner / de
som haffue faaet en salig affgang aff
denne Verden / at hand so kand met it
frimodigt glad herte./sige: Nu vel/endog
ieg haffuer mist den oc den min gode ven/
som ieg haffde lenger gierne haffd/ saa vil
ieg her vdi/ giffue mig vnder Guds Guds
dommelige vilie : oc forhaabes so visselis-
ge/ at ieg skal finde paa den yderste dag i
Himmerigis Rige / mine Forældre/ hys-
skind oc gode venner/ som ere nu hendrag-
ne paa veyen for mig. Der skulle wi
kiende oc tale met huer andre oc alle Hæl-
gene/ lige som Martha oc Maria taledede
met deris Broder/ oc den Encke aff Nain
met sin Søn/ effter hans opstandelse / oc
siden skulle wi tilsammen leffue/ oc prise
Gud i Himmelen til all euig tid.

Wi skulle tale
met vore hæl-
saffmede gode
væner i Him-
merigis rige.

Huo er oc nogen Christen/ som bæ-
rer værstyggelig Siugdom / eller idelig
skrøbelighed eller nogen breek oc lyde paa
sit Legeme / at hand so maa glædis aff
hertet/ naar hand hører her/ at wi skulle
faa effter dette korte oc forgengelige liff/
en ærefuld Opstandelse / vdi huilcken wi
skulle beholde disse samme Legemer / dog
for

forflarede / saa at det naturlige Legem /
som bliffuer saact i raadnelse / vanære oc
skrøbelighed / skal opstaa it Aandeligt Le-
gem i Herlighed oc krafft vden raadnelse.

Saaledis skal dette forstaais / som
Job siger her / at hand skal omgiffuis
met den samme sin Hud / oc see Gud met
sine p̄yne oc ingen fremmet. Thi saa
groffue skulle wi ickē være / at wi ville vd-
legge det om all den vduortis skickelse / len-
gelse / tyckelse oc storhed / oc saadan synlige
vilkaar. Men saa / at alt det som hørde
til naturlig krafft tilforn / oc huer vdi sin
Person haaffde / det skal i alle maade fuld-
kommeligen / dog skickeligen met all ære oc
Herlighed / vden smitte oc vanske igen
fremfør̄is oc tilhobe sammelis.

Hoss denne Lærdom om Lege-
mens opstandelse / røris mange spørss-
maal / som en part / skeer aff hine Næses
uise forfengelige Menniskers fantasi oc
Speculas / dem wi ville aldelis intet haaff-
ue met at skaffe : En part end oc saa aff de
Gudfryetige / som ideligen tencke paa
Himmerigis rige oc gierne tale met huer
andre der om. Blant dem pleier almin-
deligen /

Suorledis vil
skulle saa det
samme Lege-
me igen i op-
standelsen.

deligen / at indfalde disse fire stycker vdi
disputas.

1. Huad sticckelse oc vduortis vilkaar/
alle Menniskens Legeme skulle haff-
ue effter opstandelsen ?
2. Om den skilsmysse/ som skal være
imellem de Gudfryctige oc de W-
gudelige deris Legeme.
3. Huorledis det skal gaa til med de
Mennisker/ som skulle findis leffuen-
dis / paa den yderste dag i opstan-
delsen ?
4. Huor Menniskens Siele monne
være/ dissimellem at Legemet ligger
i Jorden.

Til det Første.

OM den vduortis synlige sticckel-
se / som alle Menniskens Legeme skulle
haffue/ finde vi intet i den hellige Scriffe
vdrtyckeligen tilkiende giffuen. Men de
hellige Lærefædre i deris Bøger oc /scriffe
haffue denne mening/ at alle Mennisker/
Mand oc Quinde/ huer i sin Natur oc
art / skulle være alle ved en sticckelse oc Al-
der / som dog aldrig skal forandris / oc en-
verde større eller mindre i all euighed.

Saa

Saaledis taler Ambrosius her om *Ambro-*
oc siger : Vdi Guds Stad skal ingen *sus lib. de*
skilsmysse være paa Alder/ saa at den ene *fide Ref.*
skulde være it Barn/ den anden gammel/
den ene stor/ den anden liden : Men lige
som opstandelsens Børn / skulle de alle
være it fuldkommen Menniske / som skal
være ved den maade/ som Christi fuldkoms
men Alder vaar. Saa at den ene skal icke
haffue flere Aar eller ferre / end den an
den : oc den ene skal icke komme til mere
fuldkommen styrcke / eller vorde mindre
ved sin Alderdom end den anden.

Vdi denne samme mening/ er *Augu-*
gustinus/ som end ocsaa trøster Gudfrye *in 1. En-*
tige Forældre/ der met/ at hand siger. De *chiria ad*
wtidige Foster / som komme icke leffuen *Lau.*
dis til Verden/ oc haffue dog været skabte
oc leffuende Menniske i Moders lifff / de
skulle ocsaa opstaa paa Dommedag.
Thi fra den første tid som it Menniske
begynder at leffue / effter den samme tid
kand det oc dø. Naar som det nu er døt/
det skee sig i huad maade det kand / saa
veed ieg icke / huorledis at det skal jo icke
høre hen til de dødis opstandelse ?

Widige
Foster / som
haffue leffued
i Moders lifff
skulle være
delactig i op
standelsen.

Om

Om det Andet.

Fireslaus
Skilsmysse
mellan de
Gudsfructigas
oe Wgudeligis
Legemer
effter opstam-
delsen.

Wist oc sant er dette / aff den hel-
lige scriffte / at de Wgudelige skulle vel
oesaa faa deris Legeme igen / som skulle
være wdødelige oc wforkrenckelige / men
her skal være it stort wsigelige skilsmysse
imellem dem oc de fromme.

1. De Gudsfructiges Legeme / skulle
være den Herris Jesu Christi Legeme lig-
formig vdi ære / lige som de haffue været
hannem lig i vanære her i Verden. De
Wgudelige skulle være i euig forsmædel-
se / til en straff / for deris Hoffmod oc vels-
lyst / de haffue bedreffuit her i Verden.

Item / de Gudsfructige skulle forlyst-
tis vdi Gud / for denne Verdslig bedrøff-
uelse de haffue lid. De Wgudelige skul-
le plagis i euig pine / at de her haffue fors-
actet den HERRER Christum.

3. De Gudsfructige skulle see Gud ans-
siet fra ansiet / huilcken de haffue bekiend
for Verden. De Wgudelige skulle hens-
skudis viit fra Guds ansiet / huilcken de
vilde icke lære at kiende her paa Jorden.

4. Item / de Gudsfructiges Legeme skul-
le befrødis met salighedens Guddomme-
lige

lige skin oc Liusf/ men de Wgudeliges Le-
geme skulle være læde oc grumme / oc de
skulle betectis met euig mørcke i den gloens-
de Pøel/ som brender met Suoffuel / oc
aldrig skal vdslyctis.

Til det Tredie.

HBad sig wi da om de Nenni-
ske/ som skulle leffue paa Dommedag?
Skulle de tilforne dø / effterdi Paulus si-
ger / at det er sticket for alle Nenniske / at Hebr. 9.
de skulle en gang dø / oc der effter Dom-
men/ huo skal da begraffue den siste?

Daß Sybillæ spaadom hæffue
nogle giffuet faare/ at der skal i de neste
semten dage for Dommedag / ske semten
tegn/ oc da skal all Verden dø tilfor-
for end Guds Søn skal komme i Skyer-
ne i sin herlighed. Men saadant er imod
den hellige Apostels/ Pauli lærdom / som
anderledis vnderuiser oss her om klarligen
tuendestæds.

Huorledis det
skal gaa til
met de leffuen-
dis paa Dom-
medag.

Først 1. Thessa. 4. Thi dette sig
wi eder / som Herrens Ord / at wi som
leffue / oc ossuerbliffue i **HERRENS**
tilkommelse / wi skulle icke komme før end
de der soffue. Thi at Herren selff skal
kom

Komme ned aff Himmelen / med it an-
skrig oc Offuerengels røst / oc med Guds
Basune / oc de døde i Christo skulle først
opstaa. Der effter skulle wi som leffue oc
offuerbliffue / ryckis til lige med dem i
Skyerne / mod HERREN i luften / oc
wi skulle altid bliffue hos HERREN.

Dernæst 1. Corinth. 12. kommer
hand offuer it med dette : See / ieg siger
eder en hemmelig ting. Wi skulle icke
alle soffue / men wi skulle alle foruendis /
oc det skal skee hastelige vdi it øyeblik / i
den siste Basunis tid. Thi Basunen
skal liude / oc de døde skulle opstaa wfor
frenckelige / oc wi skulle foruendis.

Offuer disse S. Pouels ord / scriff
uer Lutherus saaledis. Den yderste dag
vil i saa maade paakomme / at den skal væ-
re en lystig dag / for de retsindige Christ-
ne / men forfærdelige for de Bantro / W-
gudelige / Gerige / Agerkarle oc falske
Christne. Thi saa skal det gaa til. Mand
skal icke giffue oss alle Sacramentet
paa vor Sotefeng / eller legge oss i vor
Ligfiste oc bære oss til graffuen. Thi det
kalder Paulus at soffue / naar nogen lig-
ger paa sin huileseng / opgiffuer der sin
Aand /

Quod Pau-
lus kalder at
soffue t

Hand / vdbæris oc begraffnis i Jorden.
Det skal mand intet haffue behoff / siger
hand / paa den yderste dag. Da skal
mand icke sige / kom oc hør Scrifftemaal /
absoluere den oc den aff sine Synder /
giff hannem Sacramentet oc begraff
den 2c. Men naar som du sider offuer
maaltid oc æder / staar offuer din Kiste oc
tæler dine Dalere / ligger i din Seng oc
soffuer / sider i Gildehuss oc dricker dig
drucken / hofferer i dans oc springer om-
kring / strax hasteligen / i it øyeblik skale
du foruendis / det er / dø oc vorde leffuen-
dis igen.

At foruendis kalder Paulus at foran-
dris til it nyt leffnet / oc komme aff dette
liffs vandel oc væsen / vdi it nyt leffnet oc
væsen / der som mand haffuer icke mere
behoff mad oc dricke / sko oc kleder / gods
eller pending / søffn eller arbejnd / Ecteskab
eller noget saadant / som hører til dette
Liff.

Det fierde Spørffmaal.

Effterdisaa at Menniskens Lege-
me henleggis i Jorden / huert vdi sie
sted oc forbier Dystandelsen / som nu er
om

Swad Paulus
kalder at
foruendis.

omtalet / Huorledis haffuer det sig diff
imellem met Menniskens Siele ? Ere de
dødelige / oc haffue derfaare behoff at op
uectis paa den yderste dag ? Eller oc ere
de Wdødelige / huad bolige haffue de diff
imellem / siden de skillies fra Legemet ?

Alle Men
niskers Siele
ere wdødeli
ge.

Først er det klart oc obenbar / aff de
vidnisbyrd som wi tilforne fremdroge aff
den hellige Scriffte / oc her effter skulle
faare giffuis om det euige Liff / at alle
Menniskers Siele ere wdødelige. Det
som mange Wise iblant Hedninge haff
ue giffuit effter / som i deris scriffte er at bes
finde. At ville nu fremdelis randsage
huor Menniskens Siele haffue deris væ
relse / effter denne Legemlig Død / skal in
gen fordriste sig til / viidere end Gud off
obenbaret haffuer vdi sit Ord.

Disse sted
sem Christne
Menniskers
Siele ere paa.

Huad skal mand da tro aff Scriff
ten / om de Gudfryetige deris Siele ?
Enfoldeligen skulle wi tro / at den trofaste
Gud i Himmelen / for sin Sønns Jesu
Christi skyld / anammer alle Christne
Siele / naar de skillies fra disse dødelige
bolige / oc lader dem ved sine hellige Eng
le hensørre / til det viffe vdualde sted / der
som dennem er bered huile / lyst / ære oc
be

bessermelse/ vnder Guds Guddommelige
veldige haand/ oc der prise / tiene oc tilbede
Gud/ met alle hellige Engler vdi ydmyg-
hed oc vsigelig glæde.

Her paa haffue wi mange vidnijs
byrd / som oc nessne oss dette stæd ved sit
naffn.

Psal. 31. **HERR** i dine hender
befaler ieg min Aand.

Salomon i Bisheds Bog 3. Cap-
itel. De Retfærdiges Siele ere vdi
Guds haand/ oc der skal ingen pine røre
ved dem.

Elias borttagis til Himmelen i en
gloende vogn. 4. Reg. 2.

Køffueren beder Christum paa
Kaarsst: **HERR** tenck paa mig/ naar
du kommer i dit Rige. De Jesus sagde
til hannem / Sandelige siger ieg dig / i
dag skal du være met mig i Paradiss/
Lucæ. 23.

Christus raabte selff paa Kaarsstet :
Fader ieg befaler min Aand i dine hen-
der.

S. Staphen der hand skulde stenis/
saa hand op til Himmelen/ och saa Guds
herlighed/oc Jesum staa hoss Guds høyre
haand.

H

haand. De hand sagde / HERRe Jesu
anamme min Aand.

Paulus / Philipp. 1. siger / Jeg haffuer
lyst til at skilies bort / oc at være hoff
Christum.

Aff disse stæder i den hellige Scriffe/
er klart / at de Gudfryetiges Siele / ere nu
i glæde / beside Himmerigis Rige / met
Christo / som haffuer met sin Himmels
færd / obned Himmelenes dør / for alle dem
som tro paa hannem.

Visse stæder som
de Wgudelige
ges Siele ere
paa.

Lige tuert imod / om de Wgudelige
Siele siger Scrifften / at de fare
til Helffuede naar de skilies fra den Wgudelige
krop / oc ere i deris visse stæd til
sammen / der som de haffue wro / angist
oc bedrøffuelse.

Psal. 49. De ligge i Helffuede lige
som Faar / Døden slider dem / de skulle
bliffue i Helffuede.

Her om haffue wi Exempel vdi Moses
Fierde Boggs 16. Cap. Den tid Da
than oc Abiram haffde anrieted oprør / da
reffuede Jorden vnder dem / oc oplod sin
Mund / oc opsløg dem / saa de fore leff
uede ned i Helffuede met alt det de haffde.
hoff

Hoss Lucam giffuer Christits til
fiende / at baade den Rige Fraadzere er i
sit visse stæd vdi Hellsfuede oc pine : oc at
Lazarus er henbaared aff Englene i A
brahams skjød / oc imellem dem er it store
suelinde dyb befest / saa ingen aff dem kun
de komme til huer andre.

Om dette stæd taler oc Petrus. Gud ^{2. Pet. 2.}
sparede icke Englene som syndede / men
støtte dem til Hellsfuede / med mørkens
Lenecker / at de skulle beuaris til Dommen.

At ville nu viidere eller dybere her
randsage / om det som Gud vilde haffue
skiult / er icke aleniste daarlig dristighed /
men oc en skadelig daarlighed. Thi
mange met stor fare / føre sig i vilde tan
cker oc dybe Fristelser / saa de ey vide huad
de ville tro eller staa paa. Det er oss nock
at vide / det som Gud vilde haffue oben
bared i sit Ord / lade sig huer Christen
der met nøye / oc bede Gud aff hiertet / at
hand aff sin store Naade oc Barmhjer
tighed / forlader oss vore Synder / fri oss
fra Hellsfuedis pine / anamme til sig vore
Siele i vort yderste / oc giffue oss effter
dette forgengelige lif / den wforgengelige
ærens Krone i Himmerigis Rige.

Det er en
daarlig dri
stighed / at
ville randsage
Guds hem
melighed.

H ij

Nu

Nu ville wi høre huad Job siger om
den fuldkommen glæde oc ære/som skal ve-
derfaris Sielen oc Legemet tilsammen/
vdi huer Guds Rigis arffuing i det euige
liff/ effter opstandelsen.

III.

De ieg skal see Gud i
mit Riød / oc ieg skal see
Gud faar mig / oc mine
øyen skulle skue hannem oc
ingen fremmet.

DEn tredie slaus Fristelse
som Job paakom/vaar denne/ at
hannem faaregaffuis aff Fri-
steren dette : See Job/ du maat vel sige
huad du vilt/ om Legemens opstandelse/
oc din fiere Frelser/ du vaarst dog allige-
uel gierne/lenger hoss denne deilige Verds-
sens vellyst ; du haffde gierne igen die
gods

gods oc Rigdom. Det vaar dig en stor
glæde at see her dine smuckte Sønner oc
Døtter : Du veedst huad du her kunde
faa vnder henderne / men det er saa saare
vuiſt / huad dig hiſſed vil vederſaris. Bes
dre vaar en Fuel i hende / end to i Skoff
uen : At lenge bie oc haabe / Gjør man
gen Mand til taabe &c.

Her imod trøſter ſig Job / at hand
er viſſe paa / huor til hand ſkal opſtaa.
Som er / at hand ſkal ſee Gud / det er /
være hoſt Gud i Himmerige / affſkiltes
met all genuordighed / loſſue oc priſe den
verdige Trefoldighed / ſkue Guds herlig
hed met wiſigelig lyſt / foruden all møde oc
kedſommelighed. Der hoſt begaffuis met
klar fuldkommen Viſdom oc forſtand /
ſtyrckis i ſand hellighed oc Retfærdighed /
oc nyde all den herlighed ſom Gud haſt
uer bered ſine eſtkelige vdualde Børn.

Der / vil Job ſige / ſkal mig vel vær
leggis huad mig er her fra tagen : der ſkal
ieg finde for mig / alle mine Sønner oc
Døtter oc andre gode venner : der ſkal
ieg faa den Himmelske oc euige Rigdom /
ſom tuſindfold offuergaar denne Ver
dens forgengelige oc ſuigefuld Rigdom.

H iij

Gud

Huad det er
at ſee Gud.

Gud skal være mig / alt det mit hierte kand
met æren ynste oc begære. Hannem skal
ieg saaledis see vden ende / tiene vden mō-
de / elste vden fedsonnelighed / paafalde
vden hyklerj / oc prise vden affladelse i all
euighed.

Vdi lige saadan maade skulle wi
trøste oss / naar saadanne Fristelse kom-
me oss paa halssen / oc ville forraade oss.

Fristelse i
arnod.

Thi naar gods oc pending gaa fra haan-
den / da er det en større sorg / end mand
haffde aldelis intet haffd tilforne. Men
naar vore næste venner / som wi haffue
sat vor tillid paa / de suige / ja der til mee
spotte oc forhaane oss / det er ret hiertes
sorg. Da falde disse tancker ind / Ah huad
skal du arme forladte stympere tage dig
til? du est en skam oc foractelse iblant frynt
oc fremmede / det vaar dig bedre / at du als
drig vaarst til. Liffuet er dig ekon en pine
oc forhindring som ligger dig i vejen / at
du kant icke vorde quit ved din ælendighed /
at det kand faa en ende met dig / saa ingen
skal see din vanære oc beskemmelse.

Huad skal mand her gribe til raade?
Skal mand i sin hastige vee / forkorte sit
egit lif / oc dræbe sig selff / som Saul oc
Judas

Judas gjorde / oc nogle fordømmelsens
Børn endnu vnder tiden findis at gjøre ?
Nej ingen lunde saa. Fordi den som
vnder Kaarstet / i Fængsel / Siugdum / ar-
mod / vanære eller anden ælendighed /
vorder wtaalmodig / oc fortuiler paa den
almæctigste Guds naade oc Barmhjer-
tighed : oc der offuer forgriber sig oc aff-
liffuer sig self / den er sin egen fattige
Siels oc Legems mordere / oc bryder
Guds Bud. Den samme forkaster oc
sin salighed / i det hand følger Dieffues-
lens indskud / som glædis aff Mennis-
kens wlyctte oc fordærffuelse.

Derfaare er det raadeligt / at gjøre
som Job gjorde / tencke paa den tilkom-
mende euige glæde oc ære / som Guds
Børn er bered i det euige liff. Bliffue taal-
modige oc ick forgribe sig til at forkaste
det euige / for dette forgengelige. De jo
fast holde oc tro / at pinen oc vanæren
kand ick være saa stor eller bitter for
Verden / at glæden oc æren / ere jo tusind-
fold større oc herligere / som ere de trofaste
Guds Børn tilskickede i Himmerigis rige.
Som Paulus klarligen siger / Rom. 8.
Denne tids pinactelighed er ick den

Hij Her

De som aff-
liffue sig self /
forkaste deris
egen Salig-
hed.

Herlighed verd / som skal obenbaris i off.
Ja intet Menniske / kand met forstand
begribe / eller met ord vdsige oc forklare /
Himmerigis rigis glæde oc ære.

Dog paa det / wi kunde met diss stør-
re trost / vdi denne vor Pillegrimsfærd /
besticke oss met hiertelig adtraa / til denne
vor rette hiem oc Fæderneland / da ville
wi tale her noget om det euige lifff / saa
viidt wi haffue den hellige Scrifft for oss /
oc lade fare alle dybe oc subtilige disputazer
om Guds hemmeligheds Maifestet / huil-
cken at randsage er icke sømmeligt eller
oss befålet.

Om det euige Liff.

¶ Et det som talis oc sigis om det euige
Liffs glæde / gode oc Herlighed / det be-
fattis vdi disse tuende stycker.

Det første er / at Guds vdualde
Børn / skulle være fri fra all den
sammer oc kummer / som de haffue
fornommet oc lid i denne grædedal.

Det andet / at de skulle paa ny
begaffuis / met atskillige skjøne gaff-
uer / paa Legemens oc Sielens veg-
ne / vdi fuldkommen oc euig Herlig-
hed.

Det

Det Første stycke.

Uder oss derfaare nu Først be-
skue dette Liffuis mangfoldige ælendig-
hed/ som wi daglige forsøge / at det gode
kand oss diff bedre smage/ oc wi met diff
større hiertens begæring kunde tracte eff-
ter forløffning her fra.

Offuer dette Menniskelig leffneds Klagemaal
offuer dette
liffs ælendig-
hed.
wro oc ælendighed/ oc offuer hendis forte
oc jammerfulde dage/ beklage sig ick æl-
niste de Hedenste Philosophi alleuegne i
deris scrifte/ som wi ville nu intet tale om/
men ocsaa de hellige Forfædre aff Verd-
sens begyndelse til denne dag.

Den gode gamle Patriarch Jacob Jacob.
siger/ Gen. 47. Min ælendigheds tid er
hundrede oc tredue Aar / ringe oc ond er
min Liffs tid / oc kommer ick ved mine
Forfædris tid / i deris ælendighed.

Job desligest klager ocsaa her tilfor Job.
ne i det Fiortende Capitel / met disse ord :
Ze Menniske fød aff en Quinde / leffuer
en stæked tid / oc er fult aff wro ic.

Den veldige Kong Dauid Dauid.
oc til at sige det samme / Psal. 90. Bort
liff varer halffierdesindstine Aar / naar
H v det

det kommer høyt / da ere de Firesindstiue
Aar / oc naar det haffuer været kaasteligt /
da haffuer det været møde oc arbeide / thi
det far snart bort / lige som wi fløye der fra.

Salomon.

Salomon den viseste oc den Rigeste /
klager ocsaa offuer dette liffs forfengelig
ælendighed / Ecclesiast. 2. Huad faar
Mennisten aff alt sit arbeide / oc sit hiers
tens møde / som hand haffuer vnder So-
len / vden vø / sorg oc bedrøffuelse i alle
hans dage ? at hans herte haffuer iche
heller rolighed om natten ?

Syrach.

Syrach stemmer oc ind i den sam-
me klagemaal. Cap. 40. Det er en
ælendig jammerlig ting / met alle Men-
niskers leffnie aff Moders lif / indtil de
bliffue begraffne i Jorden / som er allis
vor Moder. Der er altid sorg / fryet /
forhaabelse / oc paa det siste døden. Saa
vel hoss den som sider i stor ære / som hoss
den ringiste paa Jorden. Saa vel hoss
den som bær Silcke oc Krune / som hoss
den der haffuer en graa vennicke paa ic.

Saadan klagemaal lærde dem den bæ-
ste Forfarenhed / oc der som wi ville tage /
huer slaus part / aff Menniskens Alder
for oss / da skulle wi intet andet finde / end
sorg

sorg oc wro / i den ene mere end i den
anden / indtil mand paa siste klapper eff-
ter met Skofflen.

**Menniskelig leffned's
ælendighed.**

Hvad dyd oc reenlighed der følger vor
Første vndfangelse / siger oss David.
See ieg er fød aff syndig sæd / oc min
Moder haffuer vndfanget mig i Synd.

Menniskens
vndfangelse.

psal. 51.

Met huad sorg oc Fare wi bæ-
ris i vor Moders lifff / finder huer Guds-
fryctig Moder / met sin synderlige om-
sorg oc suaghed.

De det er jo offuer all Menniskelig
forstand / at wi saaledis skabis oc beuaris /
oc ick Menniskens / men Guds store vn-
derlige gierning / som det David bekiender.

psal. 139.

Se naar wi da fød's / huad er der stor
bedrøffuelse paa færde / før end den
liden glæde kommer. Selff komme wi
frem grædendis til de grædende / oc hilse
saa denne Verden met vaade øyne / til ic
tegn / imod den tilkommende ælendighed.

Jesaj. 1

Met stor omhyggelighed oc møde
opfød's wi. Siugdum vduortis oc ind-
uortis føle wi strax i Duggen. De haff-
ue aldelis ingen at klage oss faare / wi

maale

maaleløse staekarle/ vden vore øyne. Wi
Kinde huercken gaa eller staa/ der ligge wi
vffe smaa fanger bunden. Saa at der
som Gud haffde icke indplantet i Foræl-
dernis hierte/ den naturlige fierlighed til
Børnene / da skulde mange hendes vdi
deris egen wreelighed/ gantse ynckeli-
gen.

Barndom.

Siden skulle wi da lære at gaa / ja met
stor vaade oc fare / vndertiden aff
Yld/ vndertiden aff Vand oc anden saa-
dan fald/ som oss met Forældernis hiertes
sorg paakommer/oc skulde skilic oss snarlig
ved liff oc helbred/der som wi vaare icke de
hellige Engle befaled/som ere vore Draff-
uantere oc voctere.

Siu Kar
gamle.

Dernæst vore wi op / oc skulle settis til
Skole eller noget andet at vare paa.
Der vancer hug oc slag. Tuctemeste-
ren maa reffse met haand oc mund / oc
finder sielden fruct i den tiende part/ som
komme frem oc tage ved Lærdom. Thi
den største part følger sin egen onde na-
tur / fordærffuis aff Forældernis megen
effterladelse / eller oc aff ond omgengelse
oc selskab. Der skulle de da tagis fra it
oc settis til it andet/ oc vorde jo verre oc
argere.

Saas

Saaledis fortæris de første fiorten
Aar/ met wforstand / saa wi ere saa gaag
som lige ved wfornumstige Diur/vide icke
vort egit beste / kunde icke giøre ret skilff
myffe imellem det onde oc gode / megee
mindre ret fiende Gud / tiene hannem/oc
giffue hannem sin tilbørlige ære / vden
saa viide nogen aff sine Forældre eller
Luctemester der til tuingis oc vnderuifis.
De huad kunde wi merckeligt bestille diff
imellem/ vden æde oc dricke/soffue oc læge/
oc søge effter atskillige tidsfordriffue.

RAnd mand da komme saa viit met oss/
naar wi ere Sexten ja vel tiue Aar
gamle / at wi icke haffue ydermere nogen
besynderlig Luctemester behoff / da er det
vel stor vnder. Men wi skilies dog icke
strax derfaare ved møde oc arbeide. Thi
huer skal begiffue sig paa noget vist
haanduerck/til Bogen/Krigsbrug/Riob
mandskab eller andet / som det kand falde
oc behagis. Den plog som huer saa haff
uer taget ved haanden/ den skal hand bliff
ue ved / vdi lang oc idelige øffuelse / om
der skal vorde noget besynderlige aff.
Spender nogen Sporen for tilige aff
foden / da maa hand siden ride til Hoffue
paa ny/met større spot oc møde. Her

Forten Aar.
gamle.

Mandoms
Aldet.

Her effter skal huer sette foden vnder
sit eget bord/ oc vorde sin egen Mand
paa sin fri haand. Men hand finder
liden frihed oc huile. Sorg oc omhu
følger hannem naar hand gaar vd / oc
møder hannem i dørrer naar hand gaar
ind. Met sorg oc omhu soffuer hand/ de
staa oc for hans seng naar hand opuaag-
ner. Disse gæster side til Bords met han-
nem/ reise oc vandre met hannem til Land
oc Vand. Nu maa hand tenecke paa
Hustru oc Børn at nære / paa tiunde oc
Husholding at, sette til rette. Onde van-
artige naboer paa huer side/ oc wtro tiun-
de inden dørrer/ ere icke de mindste graa-
haars aarsage.

Haffuer oc nogen almindelig befa-
ling / i det Aandelige eller Verdslige
Regiment / da finder hand snarligere
wtack end tacknemmelighed / for størst oc
troligst arbejnd. De huad er nu mere al-
mindeligt/ end huad som met wimage er
funderid oc opbyggt/ det met wimage driff-
uis til bage oc nædbrydis aff effterkom-
mere. Haffuer oc nogen sine Guds gaff-
uer/ da affuendis de onde der ved / oc for-
uende hannem hans lycke/ saa meget dem
er mueligt. Hoff

Hoff Bønder oc det almindelige
haanduercks folk/gjoris icke megen hiem-
føgning behoff/ wi vide vel alle/at de haff-
ue ingen ro huercken dag eller nat/ men
Arbe oc silde slide deris alder bort met stor
bekymring. Saa gaar ingen dag bort/
uden sin synderlig møde/trætte/fryct/sare
oc modgang. Høre wi en god tidning/
da bebudis der fire onde tuert imod paa en
anden side. Ingen glæde uden sorg i
Verden. Oc ingen sorg allene.

Offuer den mangefold Synd oc
ondskab / som bedriffuis i alle Stater/
kand ingen fuldnoek flage. At foracte
Guds ord holdis blant de Ugudelige for
en ringe ting. At misbruge Guds hellige
naffn / regnis blant dem for stor ære. At
bedriffue løffactighed oc wthskhed/ straffis
icke mangestæds. Hoffmod haffuer for-
dressuit ydmynghed / Løgn sandhed / oc
wdyd fromhed. Trohiertighed findis
neppelig vnder Solen. Suig/ Ager/
Gerighed/ bedrageri/ sinans oc Hnycklerij
driffue nu all handel oc vandel. Oc de
som ville være fromme/ tørre ingenstæds
biude deris tieniste frem / saadan Folk
tiene nu intet i Verden. Her aff følge
hine

hine almindelige Landplager oc store Syn-
destraff/som Guds retfærdige Dom paa-
fører. De er derfor en at forundre/ at wi
høre idelig Krig oc Blodstørtning/ Pestis-
lens oc andre farlige smittefiuger / Hun-
ger oc Dyrtyd / Fængsel oc trengsel / skat
oc tyngse/ som altsammen tillige paa kom-
mer. De i alt dette maa den fromme
lide med den onde / dog hand beuaris eller
henryckis fra Guds vredis Dom oc
Syndestraff / saa Sielen vorder intet at
skade.

Ulderdom.

Paa det allersiste kommer da Ulderdom
smigende paa oss. O Jammer / O
ælendighed. Nu haffue wi leffuit vort
liff til ende / oc haffue endnu aldrig lærd
ret at leffue. Wi ere nu vorden til Børn
igen / wi skulle være de Vise. Wi haffue
arbeidet at wi vilde haffue nu ro/ see her er
først den store sorg. De smaa Børn haff-
ue søet paa skigdet/ nu side de store/ For-
alderne paa hiertet. Ulderdom er siugdum
nock i sig selff. Hør/ døden er for dørren
oc banker paa. Haarene falde aff. En
part høre lidet / en part aldelis intet.
Nogle lide bryst paa deris øyne/ nogle ere
aldelis stoekblinde. Maalet feiler/ farff-

uen

uen foritendis/ ansietet falder/ Lenderne
ere borte/ kand end nogen æde en ske fuld
eller to/ saa smager det dog intet: Anden
vorder stacked / hiertet vercker / henderne
ryste/ kæppen er den tredie fod. Hoffuit
uerck/ Eiperle/ Podal / Pleurisis/ Sten
oc anden vduortis oc induortis suaghed/
tage selff herbere met vold / i det skrøbe-
lige bolige vort Legeme. Saa side
oc ligge mange vden rørelse / oc ere til at
see/ ligere døde Mennisker end leffuende.
Huer mand kædis ved at omgaaes eller
rygte off.

HEr træder nu den forskreckelige Død ^{Døden}
frem. Fristelse oc anfecting/ for alt
det du haffuer giort i dit gantske leffnet/
ville da giøre regenskab met din Samuit-
tighed. Der er da huerecken ro eller hui-
le/ før end Sielen siger Legemet gode nat/
oc skilies saa fra huer andre. Ere no-
gle saa gode venner til stæde / da græde de
oc kand see icke aff hiertet. Saa skeer
det / at lige som wi met vore venner græde
vdi vor Jødsels time / oc siden i suck oc
graad leffuede/ saa hycle wi oc Dørrer til
met suck oc graad. Nogen spdis wi /
nogen skulle wi her fra. <sup>Job. 1.
Ecclesiast. 5.
1. Tim. 6.</sup>

I

förd

Eccles. 2.

Begravne.

førd i Verden/ wi skulle oc intet føre vd
met oss. Gods oc Rigdom komme an-
dre til arff/ saa snart fremmede som dem
wi tenckte mest paa. Och saa snart en
Daare som den forstandige fanger det at
raade ossuer. De snarligere at arffuins-
ge forligis ilde end vel der om.

DEN døde Krop ligger icke lenge før
end hand lucter. Thi haste de met den
til Grassuen. Orme faa i den deris spi-
se/ indtil den foraadner aldelis til støff
oc aske/ som den er kommen aff.

Hassuer da nogen i dette korte lifff/
giort noget gaat/ da vorder det snarlig
forgæt. Hassuer oc nogen forseet sig/ ja
da veed mand at sige der aff/ hemmelige
oc obenbarlige at gjøre andre skade paa
deris gode rycte. Faa venner finde wi
here vdi vor nød/ men ferre ere de trofaste
effter voris død. Saa driffuis dette spil
altid/ fra en Slect til en anden all Ver-
den ossuer. Det er en manering oc fads-
son/ men personerne alenist forandris i
tiderne.

SE/ her hassuer du nu korteligen aff
maalet for dig/ oc sat faare dig som
vdi it spegel/ Meniskens leffnets korte oc
jant

sammerfulde dage. Rand nu nogen træde frem / som tør sige / at dette leffnet her paa Jorden er icke fult aff ælendighed?

Hvad skulle wi da gribe til raad? hvad skulle wi klage eller trøste oss? Hedninge haffue sagt / at det vaar bæst aldrig at være fød / eller strax nogen vaar fød / hand kunde met det allerførste hendø.

Her aff er det kommen / at wi læse om it slaus Folk / som kaldes Thraces / at de haffue hulden for seduanlig brug / at begræde den dag / paa huilken it Menniske bleff fød til Verden hoss dennem / oc tuert imod / forlystet oc glæd sig / den dag paa huilken it Menniske hendøde. Der met at giffue tilkiende / at det vaar Mennisken bedre / at skilies fra liffuet ved døden / end fødte til dette liffuis wifigelig megen ælendighed.

Der som wi ville feste øyne allene paa denne Verden oc hendis forfengelig hed / da er dette ret sagt oc giord. Men løffte wi øynene oc hiertet til Himnielen / da faa wi it andet mundheld. Jammer oc kummer er megen / oc det for Syndens skyld / som den hellige Scrifte lærer oss. Loffuit være Guds Søn vor HERR oc fiere

En vnderlig
seduane hoss
de Thraces.

Sij

fiere

fiere Frelsere Jesu Christo / som met sin
død oc pine / haffuer forløst oss fra alle
vore Fiender / Synden / Guds vræde/
Loufens formaledidelse / Døden / Sathan
oc Hellsfuede : oc giffuet oss som tro paa
hans Naffin retfærdighed / Guds vens
skab / Syndernis forladelse / oc opuecker
oss paa den yderste dag / ved en ærefuld
Opstandelse / til det euige lifff oc Salig
hed.

Vdi det euige
lifff skulle vi
være fri fra al
sammere oc ær
lendighed.

Xcm. 5.

Saaledis ved dette lifffs ælendigheds
betractelse / faa vi den rette smag paa
Himmerig / oc en hiertelig forlængelse der
effter. Thi endog vi visseligen / her paa
Jorden / ved Guds ords hørelse / aff den
hellig Nands naade / faa Troen / Syn
dernis forladelse oc det euige lifff i vore
hiertter / huor ved vi oc trøste oss / oc ere gla
de vnder størst bedrøffuelse / oc rose oss aff
Kaarsit vdi Haabet for den tilkommen
de Herlighed som Gud skal giffue. Dog
vorde vi icke aldelis quiteret oc løse / fra
all modgang / som oss er gaffnlig at bæ
re / oc der hoff Gud tacknemmelig at for
søge oc see vor Laalmodighed.

Fordi den fuldkommen Herlighed
forholdis oss til den yderste dag / som Jo
hannes

hannes siger: Mine elskelige / wi ere nu ^{1. Johan. 7.}
Guds Børn / oc det er ick endnu obenba-
ret / huad wi skulle være. De wi wide / at
naar det bliffuer obenbare / at wi skulle
være hannem lig / thi wi skulle see han-
nem / lige som hand er.

Huad der kaldis at see Gud / hørde <sup>Huad det ee
at see Gud.</sup>
wi tilforne aff Job / som er / at wi skulle
affskiltes met alt det onde / off haffuer pla-
get her i Verden / oc begaffuis paa ny
met Wødelige herlige gaffuer / euig ære /
Wissdom / hellighed oc glæde.

Derfaare skulle huercken Forældre
eller Børn frygte / i det euige lif / for sorg
oc kummer i deris fødsel. Thi Christus
siger selff hoss Mattheum: I opstandels ^{Matth. 22.}
sen skulle de huercken tage til ecte / oc ey
lade sig tage til ecte / men de ere lige som
Guds Engle i Himmelen. Wi skulle
der være allesammen i lige storhed oc stæ-
kelse / Brødre oc Søstere / i euig Kyss-
hed / hoss den reene oc kyske Gud.

Saa lenge wi drage her dette Risp oc
Blod / da ere wi ick vden Syndig skrøbe- <sup>I det euige
lif skulle vi
aldrig kunde
synde.</sup>
lighed / for Synden som boer i oss / dog
det kand være imod vor vilie / Rom. 7.
Men i det euige lif / skulle wi befestis i

saadanne fuldkommen Hellighed / at wi
aldrig skulle kinde Synde mere.

Der om vidner David klarligen i
den 116. Psalme. Du ryete min Siel
fra døden / mit øye fra graad / min fod fra
sivid. Jeg vil vandre for **HERREN**
i de leffuendis Land.

Huor som Synden icke er / der kand
Gud icke fortørnis. Fortørnis icke Gud
da straffis wi oc icke helder / enten met
den ene eller anden straff.

In summa / all den ælendighed / som
off metfulde oc forfulde / fra vor første
vndfangelse indtil Graffuen / den skulle
wi aldrig komme en gong ihu / off til den
allerringeste sorg / bedrøffuelse eller hoff-
uituerck / meget mindre skulle wi haffue
noget der met at skaffe.

Der skal ingen Siugdum / sorg eller
arbeid være. Wi skulle da huercken haff-
ue Køfen eller Keller behoff. Wi skulle
huercken plagis aff hede eller kuld / huer-
cken fryete Hunger eller nøgenhed. Wi
skulle huercken haffue behoff Lægdum
imod skrobelighed / en eller beskemmelse ved
Krig oc Orlog imod vore Fiender. Men
leffue tilsammen i brøderlig tierlighed /
elste

Der skal in-
gen sorg eller
mang være i
der euige liff.

elste aff gantske herte Gud oc off selff
indbyrdis.

Johannes i sin Obenbaring. Cap.
21. bescriffuer off den hellige Stad oc ny
Jerusalem / som er det euige lifff oc Him-
merig / siger at hand hørde en røst som
sagde: See der/ Guds tabernackel hoss
Mennissen / oc hand skal boe hoss dem/
oc de skulle være hans Folk / oc hand selff
Gud met dem / skal være deris Gud. De
Gud skal afftoe / alle taare aff deris øyen/
oc Døden skal icke mere være / icke helder
sorg / oc ey skrig oc ey helder pine skal
mere være.

Paulus 1. Corinth. 15. Effter at
hand beuiste Dystandelsen at være / taler
om det euige lifffs wforkrenckelighed oc
wddelighed / met disse ord: Da skal det
ord fuldkommis som staar screffuit. Dø-
den er opslugen i Seger. Død huor er
din Braad? Hellsuede / huor er din
Seyer? Men dødens braad er Synden/
oc Louen er Syndens krafft. Men Gud
være tack / som gaff off seyer formedelse
vor HERRe Jesum Christum.

Saadant er gantske trøstelig for de
fattige Christne / som ere her paa Jor-
den

den *in militantj Ecclesia*, oc lide Forsølgelse,
oc allehaande genuordighed/ *Foris pugnas,*
intus pauores, som Paulus siger/ Huilket
altsammen skal faa en god ende / skeer det
icke her i Verden/ da skal det vist skee i det
euige liff / der som wi skulle aldrig føle el-
ler fornemme nogen sorg eller ælendig-
hed/ men holde en euig Sabbaths dag/ i
huilken de første angist skulle forglems-
mis / oc være skulte for vore øyne / som
Propheten siger.

Esaiæ. 66.
es 65.

Det Andet stycke.

Det Andet stycke / som ieg gaff
faare om det euige Liff / er at wi skulle
icke allenist være euig fri fra hues ælen-
dighed/ wi her haffue lid / som nu er sagt/
men ocsaa skulle begaffues med en vsige-
lig ny Herlighed oc fuldkommen ære/paa
Legemens oc Sielens vegne.

I.

Legemens
klarhed i det
euige liff.

Om voris ærefuld Legemers skinnens
de klarhed/ som skal offuergaa baade So-
lens oc alle Stjerners klarhed/ talis man-
gestøds i den hellige Scrifft.

Matth 13. siger Christus : da skulle
de Retfærdige skinne/ som Solen i deris
Faders rige.

Item/

Item/ Paulus Philip. 3. Vor om-
gengelse er i Himmelen/ hueden wi oesaa
vente Frelseren Jesum Christum vor
HERRe/ huilcken som skal forklare vort
ringe Legeme/ effter den krafft/ som hand
oc kand giøre sig alleting vnderdanige.

Til de Corinthier / viser Paulus off-
hen til de Himmelske *corpora*, oc setter off-
en lignelse faare vdi de liuse Stierner/ oc
giffuer tilkiende/ huordanne Legeme wi
skulle faa i Opstandelsen/ som skulle være
klare/ skinnende/ blancke oc igennem liuse/
tusindfold skignere end nogen Christal els-
ker Carbunkel.

Thi der som Gud almectigste / met-
deler disse Himmelske Legemer/ Stierner
oc Planeter / saadan en klarhed / de som
dog icke ere skabte til wdødelighed / men
skulle endeligen forgaa / naar Himmel oc
Jord oc huad som i dennem er / skulle aff-
den siste Jld fortærre : huorfaare skulde
icke Gud vor Himmelske Fader / giøre
saadant med oss Menniske/ som ere skabte
til wdødelighed / effter hans eget Billede/
oc ved Christi Blod oc den verdige hellig
Aand/ fødte paa Jdy / oc daglige bliffue
forklarede/ i vor Herris Jesu Christi Bil-
de/

lede / fra den ene klarhed til den anden /
ved H E R R E N S Aand / 2. Co-
rinth. 3.

Aff begyndelsen bleffue vore Legemer
skabte til Liffuit oc wdødelighed / men
formedelst vore første Forælders offer-
trøedelse / ved Dieffuelens suig / da ere de
henfalden i disse dødelige vilkaar / at de
raadne oc stincke effter denne naturlige
død / oc i en kort tid / kunde ved disse time-
lig ting / klæde oc søde / opholde oc styrcke
sig i deris mangfoldige skrøbelighed.

Det dødelige
Legems vil-
kaar i denne
Verden.

1. Corinth. 15.

Tire besynder-
lige Herlig-
heds vilkaar /
som Christne
Legeme skulle
saa i opstan-
delsen.

Imod disse vilkaar som dette natur-
lige Legem er metgiffuen / sætter oss Apo-
stelen som haffuer været optagen i den tres-
die Himmel vdi Paradiss / fire besynderlige
vilkaar / som vore Legeme skulle begaffuis
met i Dystandelsen.

Den Første er / at det som
saais i raadnelse / skal opstaa vden raad-
nelse. Som hand vilde saa meget sige /
Her ere wi arme Adams børn / vndergiff-
uen forkrenckelsen for Syndens skyld / saa
at Døden henger oss stedse paa halsen /
oc wi dø dagligen indtil wi opløsis oc
vorde til Jord igen / som wi ere tagen
aff /

1.
Et Legem
vden raadnel-
se.

aff / effter Guds Sententz oc afflagd
Dom / Gen. 3.

Men i Opstandelsen / skulle vore Le-
geme begaffuis met en euig præseruas-
tiua oc Frihed / imod all raadnelse. Saa
at huercken Jld / Vær / Jord eller nogen
wlycke skal kunde føre oss Siugdøm
paa / meget mindre nogen skadelig for-
dærffuelse.

Den Anden vilkaar er / at
det som saais vdi vanære skal opstaa i
Herlighed. Det er / Naar disse dødeli-
ge Legeme aff Siugdøm forsmectis oc
nedslais til Jorden / da gruer huer mand
for den stinckende krop / holder for Næsen
oc viger det lengste der fra hand kand kom-
me ved / indtil den vorder vdsjrd aff dør-
ren / oc betact met den sorte jord / oc bliffuer
der Drmemad.

Men i Opstandelsen / skal vore Lege-
me beflædis met saadan ære / oc rigeligen
offueroßis met saadan dyrebar vellucten-
hed / som skal offuergaa den allerædleste
Balsom / saa at der skal være wßigelig
lyst / at see oc omgaaais met huer andre
indbyrdis. Der skulle wi icke blues ved
vor

2.
Et ærefulds
oc herligt Le-
gem.

vor nøgenhed/ som Adam oc Eua gjorde
i Paradiss / effter at Dffuertrædelsen
vaar skeed : Men da skal sees paa oss ind-
byrdis / det hellige Kongelige oc Prester-
lige ornament/ vor Herris Jesu Christi
Blod/ Ketsfardighedens Gyldestyck oc
den hellig Aand i vore hierter obenbarlig
iblant oss alle.

3.

Te krafftige
oc stercke Les-
gem.

For det Tredie / siger hand/
at det som bliffuer saaet i skrobhelighed/ det
skal opstaa i krafft. Her er vor ælendige
leffneds Pillegrimsfærd/ vndergiffuen at-
skillige fare/ vaade oc skrobhelighed/ som wi
tilforne hørde talis om. Ja oc det døde
Legeme / kand icke verie sig selff / for den
minste Flue/ meget mindre driffue den fra
sig. Der ligge wi tunge som Bly / saa
otte eller Ti Menniske haaffue vndertiden
nock at skaffe/ at de kunde bæere it døde Les-
gem til sit leirestæd.

Men i Opstandelsen skal det vorde
stercke oc mectigt / aldrig tuingis aff ar-
beid trældom/ møde eller kedsommelighed/
men faa en bestandig fuldkømenhed paa
all induortis oc vduortis sind oc krafft.
Der skulle wi vorde sterckere end Samson
oc

de Sångar vaare. Huercken Jord eller
Mur / laass eller jern skulle være off til
forhindring eller modstand.

Den Fierde vilkaar er / at det
som bliffuer Saaet it naturligt Legeme/
skal opstaa it Aandeligt Legeme. Dette
skulle wi icke saa forstaa / at vort Mennis-
skelige fiød oc been skulle være borte eller
icke i off / Men som Augustinus dette
vdlegger oc siger. Huad som Mennis-
skens væsen oc Natur er anrørendis /
da skal fiød end oesaa da bliffue / huorfaa-
re Christi Legem effter opstandelsen kal-
dis fiød. Men Apostelen siger / at det
skal opstaa it Aandeligt Legeme / som saa-
is vdi raadnelse / fordi at det skal være da
saadan en enighed mellem fiød oc Aan-
den / at Aanden skal giøre det vnderdani-
ge Legem leffuendis / saa det skal ydermere
ingen vnderholding haffue for nøden.
De at aff off selff / skal intet være off
imod. Men lige som wi skulle vduortis
ingen Fiende fornemme / saa skulle wi oc
induortis icke haffue off selff til wuen.

Her paa Jorden haffuer det sig met
off saaledis. Vde wi icke / da suelte wi
ihiel :

4.
It Aandeligt
Legem.

Augusti-
nus.

Huad det
Aandelige Le-
gem er.

Huad det
Naturlige Le-
gem er.

ihiel: Dricke wi icke / da forsmecte wi til
døde aff tørst: beklædis wi icke / da fryse
wi ihiel aff Vinterens frost / Regn oc
anden saadan wuær: haffue wi icke Skib/
da kunde wi icke komme offuer det dybe
Haff ic. De dog alligeuel kunde wi
ikke ved disse naturlige middel/ foruare det-
te naturlige Legem til euig tid/ men falde
daglige aff / indtil paa det siste wi helde
næd til Jorden/oc der afflegger dette dødes-
lige bolige.

Men i det euige lifff skulle wi faa it
Aandeligt Legem/ met sine Riød oc been/
som wi her haffde/ lige som Christus effter
Opstandelsen / der hand gick igennem
luete dørre ind til sine Disciple Dog skulle
wi intet begære eller haffue behoff aff disse
timelige ting / som det naturlige Legeme
haffde for nøden / her paa sin Pillegrims
reise.

Exempel.

Saadant herligt/ synligt/ aandeligt
Legem/ som her omtalis/ findis nu ingen-
stæds vnder Solen. De try Christi
Disciple/ som vaare paa Lator Bierg
met hannem/ saae saadanne tre Legemer/
den tid de saae Mosen oc Eliam tale mee
Christo i denne hans ærefulde forklarelse.
Item/

Item / alle elleffue Apostler tiffam-
men / oc de andre Brødre oc hellige Christ-
ne som saae Christum oc omgickis met
hannem / de fyrretiuue dage / effter at hand
opstod aff Græssuen fra de døde / indtil
hand opfoer synligen / i sin herlige
Triumph til Himmelen fra dennem.

Der hen skulle wi ocsaa met Tro oc
tancke / see til vor HÆRE oc hoffuit Jes-
sum Christum / offuer huilcken Døden
haffuer nu aldelis ingen Røet eller maet /
oc ey helder skal haffue til euig tid / offuer
dem som ere ved Troen i Christo Jesu.

Vigeruiff som Paulus haff-
ner her giort i disse fire maader skilffnyffe /
imellem dette dødelige som wi her drage oc
det ærefuld Legem som wi skulle bekomme
i det euige Liff. Saa synis hand oc her ^{1. Cor. 15.}
sammestøds noget tilforn / at giøre it
skilffnyffe paa den klarhed / som hellige
Menniskers Legeme skulle begaffuis met
i Dystandelsen.

Thi saaledis siger hand / Solen
haffuer en anden klarhed / Maanen en
anden klarhed / Stierner en anden klar-
hed. Thi en Stierne offuergaar den
anden

anden vdi klarhed. Saa er oc de dødis op-
standelse.

Daniel desligest vdi sit tolfte Capitel /
samencker met Paulo / der som hand
siger : De som lære skulle skinne som
Himmelens skin / oc de som vise mange
til Retfærdighed / lige som Stierne als
tid oc euindelige.

Skal der da ogsaa være no-
gen skilsmysse / paa de hellige
Menniskers Legemers klar-
hed i det euige Liff?

Dette er vist aff Guds ord / at
alle som Tro paa Christum / oc
vdi hans naffns bekiendelse oc paakal-
delse hensoffue / skulle allesammen paa
Dommedag opuectis til en euig ære oc
herlighed / endrecteligen at faa oc besi-
de. De tuert imod / alle vantro / Guds
ords oc Naadis foractere / som vdi deris
forherdede Synd oc ondskab ere hendøde /
skulle fremdragis / til euig vanære / spot /
spce oc pine. Dog alligeuel siger oss
den hellige Scrifft / som wi nu hørde aff
Daniel

Daniel oc Apostelen / at der skal være
stiksmysse paa klarhed iblant de Hellige/
oc desligest paa vanære oc pine iblant de
Wgudelige fordømte Syndere.

Huad som de frommes klar-
hed er anrørendis / skal det være som Au-
gustinus siger : *Diversi lucebunt sancti, sed
omnes erunt in Cælo. Splendor dispar, Cælum
commune.* Det er : De Hellige skulle skin-
ne met wlige klarhed / men de skulle dog
alle være i Himmelen. Deris klarhed
er wlige / men Himmelen haffue de alle
til lige.

Wlige Le-
gems klarhed
iblant Hellig-
gen i det ewige
Liff.

Thi ligeruiff som den ewige Retfær-
digheds Soel / Christus / met sit Euan-
gelij liuff oc giffel / oplufter den gantske
Verden / der som mand icke lycker dørren
oc Porten til for hannem / oc haffuer vdi
sit Christendoms Firmament / Aandes-
lige Raane oc Stierner oc atskillige
slaus lærere / huer met sine atskillige gaff-
uer beprydede : Saa skal oc Gud met at-
skillige klarhed i det ewige liff begaffue huer
tro Christen / effter som den haffuer været
mest flitig oc hefftig / met allerstørst arbeid
ydmuyghed oc taalmodighed vnder For-
følgel

R

følgelse giort sit embede oc forbid sin for
løfning.

Exampel.

Saaledis skal Noah/ den tro oc lang-
modige Retfærdigheds Predickere / som
met sin Talent haffuer megit forhuerff-
uet oc indlagd/ faa en herligere oc skjønere
ærens Krone / end en anden almindelig
from Leuit eller Predickere/ som met sine
gaffuer/haffuer værre villig til at bede dag
oc nat/ lære/ formane oc trøste/ oc de hel-
lige Høhyerdige Sacramenter at vddele.

Her ved skulle alle Guds helgene
indbyrdis glædis/ saa langt er der fra / at
de skulle affuinds ved huer andre / for den-
ne herligheds wligelighed. Thi som Au-
gustinus siger : *In ciuitate Dei Rex veritas,*
Lex caritas, Dignitas equitas, Pax felicitas,
Vita aternitas. Item/ it andet steds : *Non*
erit aliqua inuidia disparis claritatis, quoniam
regnabit in omnibus vnitas charitatis. Det er/
Der skal ingen Affuind være for den w-
lige klarheds skyld/ fordi kjerligheds enig-
hed / skal regnere i alle.

Helgene i
Himmerige
skulle teke aff-
uinds ved
huer andre for
den wlige
klarhed.

Wlige pine
oc vanære is
blant de for-
domte i Hells-
uede.

Huad som de Wgudelige de-
ris enige plage belanger / da skal der oesaa
være skilffnyffe iblant dem / paa deris pi-
ne oc vanære. Thi

Thi de som met vilie oc vidfskab haffue forfuld Sandheds lærdom oc imoderis egen Samuittighed / foractet Euangelij klare liuff / hine Prestehadere oc Kirckeroffuere / oc de som met icke skendige syndigt lessned oc falsk vildfarende Lærdom / obenbarlig haffue giffuet forargelse fra sig / saa at Euangelium maatte høre ilde for deris wgudelige væsen oc mange ere vorden forførde ved dem / dem skal større Fordømmelse oc grueligere plage oc vanære offuergaa i den allerdybeste Hellsuedis affgrund.

Christus siger selff / at Pharisæernis fordømmelse skal vorde haardere end de andre deris. De at de Capernaiter / Nazarener oc de til Bethsaida / skulle ligge dybere i Hellsuede oc skarpere straff fornemme / end de andre Folck / som icke haffue seet Christi almættige gierninger / vnderlige Mirackler / oc hørd hans herlige skione Predickene.

Den euige Fordømmelse vden all ende / Guds vrede vden all trøst / oc Hellsuedis plage vden all forleskelse / offuergaar alle dem til lige / som icke tro paa Jesum Christum / men Fordømmelsens wlige

Exempel.

Matth. 11.

Lucæ. 10.

Huor aff den-
ne pinis vol-
gelighed kom-
mer.

storhed oc pinens affskillige haardhed /
kommer aff Vantroens fructer / oc for
misgierningers oc ondskabs mangfol-
dighed.

Thi saa siger Christus selff Luca 12.
Den Suend som veed sin Herris vilie /
oc hassuer icke giort der effter / men er it
fiffactigt / æregærigt / forsømmeligt oc
spottist Menniske / hand skal lide mange
hug/effter Mosiis Stadsordning. Men
den som hassuer forseet sig imod sin vilie
oc vidsskab/ skal icke saa haardeligen straf-
fis. Fordi den som er meget giffuet oc be-
falet / aff den samme skal oc meget vd-
kreffuis/ paa det/ at Guds aluorlige Ret-
færdighed / til lige met hans vsigelige
Barmhertighed mod Luusens Børn i
Himmelen oc paa Jorden / effter all bil-
lige leilighed / oc huer sin fortieniste / skal
sees oc gaa for sig/ i all euighed.

II. **M**ar wi hassue faaet saadanne
herlige klare oc subtilige Legemer/ som
nu er omtalet / at Gud vil begassue sine
vdualde Børn met / saa skal oc Gud met-
dele oss en fuldkommen forstand/ Retfær-
digheds hellighed/ tierlighed oc glæde.

Mangfoldige
siene gassuer
i det euige liff
paa Sielens
wegne.

Aff

Aff denne fuldkommen Bissdom/
skulle wi kiende oc vide Guds vilie oc
hans hellige Maiestatis Guddommelige
værelse/som er en sand euig almectig Gud
oc tre affskillige Personer / Fader Søn oc
hellig And tilhobe.

Her om taler Paulus / 1. Corinth. 13.
oc giprer skilssynsse paa det vidskab wi
her haffue / oc paa det wi skulle faa i det
euige lif / i disse tre maader.

Først siger hand / at det vidskab wi
her haffue / er wfuldkommen oc i stycke
tal/ saa at endog wi faa vnderuisning i
nogle parter/ saa staar der dog meget til-
bage / som wi icke bliffue vdlærde vdi.
Men i det euige lif skal det wfuldkom-
men afflade / der skulle wi forstaa oc vide/
alt det her haffuer været skult for vort
mørcke skel oc fornufft.

For det andet / siger hand / ere wi
som hine smaa Børn / de som met møde
lære/ huad som dennem aff deris Luct-
mester faaregiffuis. Forgætte oc snar-
lig huad de en gang haffue lærd / oc tuile
fast om det som de icke strax kunde aff sig
selff vdragunde oc begribe. Men i det
euige lif / i den Himmelske Academj oc

1.
Fuldkommen
Bissdom i det
euige lif.

Try staus
skilssynsse ts
mellen den
Bissdom rot
her haffue oc
den rot skulle
faa i Himmels
rige.

1.

2.

Vniuersitet/ der skulle wi være Mend/
afflegge alt det som barnactigt er / oc væ-
re vdlærde Doctores allefammen aff
Gud. Skulle en haffue behoff at bryde
vort Hoffuit met atskillige tungemaal oc
Konster at lære / oc en at forspørie oss hoff
andre/ enten at høre deris vnderuiffning
eller læse deris Bøger oc Scrift / men
være selff vdlærde aff Gud / oc vden all
tuil giffue bestandig samtycke/ saadanne
vidskab oc herlige sandheds fuldkomme
Lærdom.

3. For det Tredie/ siger Paulus/ at wi
nu see igennem it Spegel / i it mørckt
ord/ men da ansiet fra ansiet. Det er /
den stund wi ere her den hellig Aands Dis-
scipel / oc vnderuiffis om Guds Guddoms-
melige vilie oc værelse/ finde oc fornemme
wi vel / at vore hierter opluiffis / oc trøstis
met en krafftig glæde / som er oss lige ved
it klart Spegel/ aff den hellig Aands for-
arbeidelse / Men dog skeer saadant ved
Ordet alleniste / som er vel sant oc klart
i sig selff / men mørckt for vor Mennis-
skelige forstand oc inod den fuldkommen
kundskab at regne / som wi skulle begaff-
uis met i det euige lif. Der som wi
skulle

skulle huercken haffue behoff at tro eller
forhaabes nogen ting ydermere / thi det
skal altsammen da rigeligen fuldkommis
i oss / som oss er her tilsagd / wi skulle see
Gud ansiet fra ansiet / oc Gud selff skal
være allting i alle.

DEr skal da ocsaa / icke alleniste
denne skadelig gæst / den oprindelig
arffuesynd / som haffuer boed met vold /
som en Tyran / i dette vort syndige legem
her paa Jorden / aldelis vddriffuis : Men
wi skulle allesammen beklædis induortis
oc vduortis met fuldkommen Retsfærdig-
hed. Vort hierte / Sind / oc gantste
krafte / skal tiene / ære / oc prise Gud i en
sand ydmng oc retsindig / varafftige oc be-
standige hellighed.

DIlligest vdi vort hierte oc alle
affecter / skal brende oc skinne en ret-
skaffen oc fuldkommen elskelighed / til
Gud allmeectigste oc alle Guds hellige vd-
ualde indbyrdis.

Her aff kommer det / at Paulus saa
høveligen roser kierligheden / 1. Cor. 13.
der som hand siger : Du bliffuer Troen /
K iiii Naabet /

2.
Fuldkommen
hellighed i
det euige Luff.

3.
Fuldkommen
kierlighed i det
euige Luff.

Haabet/ Kierlighed / disse try/ men Kier-
lighed er størst iblant dem.

Det giører Paulus derfaare / fordi
at Troen oc Haabet / skulle da faa en ende
som sagt er / men Kierlighed / som end oc
faa haffuer viideligen haffd at skaffe
blant Menniffen her paa Jorden / skal da
først betee sig retsindig mod Gud / pur oc
reen vden smitte / fuldkommen foruden
all brect / euig foruden all affladelse oc for-
hindring / oc Vandelig foruden all fiode-
lige ansetting oc beblandelse. Disligest
mod alle Himmerigis rigis metarffuun-
ge / huilcke wi indbyrdis / skulle vnde saa
gjerne all den ære oc herlighed wi haffue
til felligs / som oss selff i alle maade.

4.
Fuldkommen
glæde i det es-
uige Liff.

DEN lyst oc glæde / som her vil
metsølge / er vsigelig oc wendelig.
Huad vil det dog worde lystigt / at see vor
Frelseres Jesum Christum / huorledis
hand haffuer anammet / vort Menniffes-
lig fiød oc blod / oc haffuer det end da i sin
forklarede ære oc herlighed. Huad vil
det oc være en stor glæde / at omgaaes
iblant de hellige Engler / oc sunge Gud
i Himmelen euig loffsang med dennem.

Intet

Intet er vnder Solen eller paa den
gantke Verdens freids/ saa lystigt/ saa
dyrebar/ saa herligt/ som kand i det aller
mindste lignis/ ved denne wendelige are
oc wsigelige glæde/ at wi skulle være den
leffuendis Guds bolige / bliffue altid i
hannem oc hoff hannem/ skue oc see han
nem / lige som hand er.

Himmerigs
Xigis are oc
glæde er wsi
gelig oc augs.

De dette altsammen som nu er om
talet/ skal icke være / paa en dag eller vdi et
Aar/ ja icke aleniste i tusind eller tusind
maal tusind Aar / men til euig tid / for
uden all ende. Fordi tusind Aar ere
for Gud som en dag/ oc en dag som tusind
Aar. Allting skulle der være vden afflas
delse/ vden fedssommelighed oc all ende.

Derfaare kand intet Menniske her
paa Jorden/ enten met tunge vdsige/ eller
met tancke begribe / saadanne herlighed.
Den offuergaar Englemaal/ Prophetiske
oc Apostoliske Visdom oc veltalenhed.
Huilcket den ypperste iblant Propheterne
Esaias/ oc den besynderligste iblant Apo
stlerne/ Paulus / met stor forundring be
fiende oc sige: Inted øye hassuer seet / oc
inted øre hassuer hørt / oc det er icke kom
met i noget Menniskis hjerter / som

Esaias. 64.
1. Cor. 2.

K v

Gud

Gud haffuer bered dem/der hannem elske.
Wi fornemme det vel her i vore hier-
ter / ved den hellig Aands lessuende oc
kræfftige trøst / men wi huerecken fuldkom-
meligen haffue det her/ ey helder kunde
forstaa det i dette dødelige fiød. Naar
wi komme der hen / da skulle wi først fulds-
kommeligen faa oc forstaa det.

Adtraa eff-
ter det euige
Liff.

Huor er nu nogenstæds sande Christ-
ne / som icke ved saadan herlighed oc glæ-
de / føler sit herte opløfftis oc brende aff
adtraa / til at skilies her fra / oc snarlig
komme did hen ? Forlengis dog alle
Creatur / som ere nu stedse i banghed / eff-
ter denne Guds Børns obenbarelse oc
omhyggeligeligen fortøffue effter de vds-
traldis herlige frihed / som Paulus giffuer
tilkiende Rom. 8. Huorfaare skulle da
oc icke wi / som føle i vore hierter det euige
liffs begyndelse / met hiertelig adtraa oc
suckendis begæring / sige met David /
Kundgør mig Herre veien til Liffuit.
Hoff dig er offuerflødig glæde / oc en lystig
værelse hoff din høyre haand euindelige.

Phil. 16.

De Bgudelige / som vilde gierne til
euig tid være her paa Jorden / ere bange /
mistrøstige oc tuilsraadige / rædis for døden
oc sige.

Wig

Mig vnderer at ieg saa lystig er/
Jeg leffuer/ veed ickē huor lēnge her/
Skal dō/ veed ickē naar ieg skal bort
Jeg farer her fra/ veed ickē huort.

Men den Gudsfryctige som er visse
paa sin Salighed oc adtraaer effter det
euige liiff / hand siger :

Mig vnderer at ieg saa sorgfuld er/
Thi ieg bliffuer ickē alle dage her/
Naar Gud vil/ skal ieg kaldis her bort
De Gud være loff / ieg veed vel huort.

Vdi saadanne Christelige fortrøst-
ning/ bestandige Naab oc bekiendelse/ hens-
soffnede denne salige Herre / Johan
Friis. De met hiertelig adtraa / met
Gudelige suck i Jesu Christi paakaldelse/
oc met en fredelige frimodighed / begærede
forloff aff Gud i Himmelen/ at fare fra
denne forsengelige oc suigefuld Verden/
til Himmerigis rigis trygge borgerskab
oc wbesuigelige arffuedel. Der som
hand visseligen forhaabte/ at saa i stædet
for disse timelige ting / som hand her
forloed / langt yppermere Elenodie oc
Himmelske liggendefæ/ som en ere verd at
kignis/ ved denne jordiske oc forgengelige
Rigdom.

Wet

Met saadanne herlige trøst / mine gode Christne / skulle wi effter dette oc Jobs exempel / forløste oc sterke vore bange hjerter i denne grædedal. Miste wi here / Gods oc Rigdom / Hush oc hjem / Sundhed oc Karshed / oc huad saadane mere aff disse timelige ting / som wi haffue fiere / da ere wi visse paa den euige oc wforgengelige Rigdom oc ære / som oss er tillagd oc berid / ved vor fiere Frelseres Jesum Christum / i Himmerigis rige.

Paa det allerfiste besluter nu Job / denne sin Troes obenbare bekiendelse / med en wryggelige Amen / oc vil siige saaledis. Paa denne min Tro oc kundskab / om min Frelser / er ieg visse vdi mit gantske herte / oc haffuer nu saa fastet denne trøst / i mit hiertis skrin oc skjød / oc stadfestet den med den hellig Aands seigel oc pant / at ingen wlycke skal riffue den fra mig. Huercken bedrøffuelse eller angist / huercken armod eller ælendighed / Siugdom eller timelig vanære / huercken det neruærindis eller tilkommendis / huercken det høye eller dybe / Død eller Liff / Engel eller Førstedøme / eller noget andet

det Creatur / skal tuinge mig fra denne
bekiendelse oc trøstelige salighedens rette
kundskab. Paa denne min Tro oc be-
kiendelse / forbier ieg nu effter Guds Guds
dommelige vilie / oc inderligen forlengis
effter forløffning her fra / oc vil huad hels-
der ieg leffuer eller døer altid være HERS

RENS / tro paa min Frelsere /
elske hannem / dyrcke han-
nem oc prise hannem
i all euighed.

Saa haffue wi nu / mine go-
de Christne / hørd paa denne tid / disse
tuende stycker / aff Guds naade forklarit /
huilcke ieg aff begyndelsen fremsatte.

Først om denne salige Herre / Jos
han Friis / en kort summa / paa hans
gantze leffneds Historie / oc ved huad 1.
merckelige dyder oc Guds gaffuer / hand 2.
aff den hellig Lands naade / beridde sig
veyen til den Christelige affgang oc frede- 3.
lig hiemfærd / som hand siet fra denne
Verden / til det ewige liff oc Salighed.

Der

- Der næst haffue i hørd / den fromme taalmodige Jobs trøstefuld bekiendelse / om vor kiere Frelseris oc saliggjøreris
1. Jesu Christi person oc Embede / Om en viffe oc ærefuld Opstandelse paa Dommedag / oc om den fuldkommen glæde oc herlighed / som Guds vdualde er berid i det euige Liff.
 2. Ved huilcken trøst / hand haffuer som en sterck Kempe / strid en god Strid oc offueruunden sine Fiender / Syndfristelse / Dødens forskreckelse oc alle Dieffuelens anfecting oc gloende Pile.
 - 3.

Huilcke merckelige exempler / i disse tuende parter aff denne Predicken / ere oss faarejat / til at efftersølge / at wi saa kunde lessue Christeligen oc bære taalmodeligen denne tids pinactelighed / som Job gjorde / at naar vor yderste time kommer / wi da kunde saa en Christelig affikeed her fra / som denne salige Herre / Johan Friis gjorde : oc kunde bestaa for Guds ansiet paa Dommedag / met dennem begge oc alle Guds vdualde / oc vorde vor HERRIS oc Frelseris Jesu Christi / metarffuinge til det euige Liff.

Huo

Huo som met alutorlige forlengelse/
fortøffuer effter Guds børns obenbarelse Rom. 8.
oc deris vdfkaarelse/ oc aff hiertet adtraacr
effter Legemens forløsning oc verquægel Act. 3.
sens tid / hand sigte aff mund oc hiertens
grund :

Rom Herre Jesu Christe/ oc lad din
siste røst hørís / sla allting i en hob tils
sammen/ optend Himmel oc Jord / frels
endeligen din lille hiord fra Dieffuellsens
Tyrannj oc all denne Verdens gruelig
forargelse/ oc henspør oss til vor rette hiert
i det euige Fæderneland / for dit dyrebar
Blods oc fortienistis skyld/ du som est den
eniste euige Frelserer/ sande nødhjelpere oc
tilskickede Dommere offuer de Døde oc
leffuendis. Dig skee met din kiere Him
melske Fader oc den verdige hellige
Aand / loff / priiss oc ære/
i all euighed.

Amen/ Amen/
Amen.

EPI

EPITAPHIA.

Brasscriftt/

som ere screffne denne

salige Herre / Johan Friis /

effter hans død / hannem til

en euig oc taetnemmes

lig ihukoms

melse.

Psal. 112.

Den Retfærdige skal aldrig
forglemmis.

CLARISSIMO VIRO, NO-

bilitate generis, Pietate, Sapientia & Virtute
excellentj, Dn. Petro Oxæ, Domino de Giffelfeld,
Magistro palatij & Regis & Regni Daniæ dig-
nissimo atq; prudentissimo, Mecænatj ac pa-
trono suo, perpetua obseruan-
tia colendo.

S. D.

CCLESIAE DEI IN HI-
sce Regionibus Nutritius &
Ciuis pientissimus; Potentissimo-
rum Regum Daniæ, Fridericj I.
Christiani III. Friderici II. totos
L. Annos, Cancellarius prudentissimus, atq; adeo
Regni Senator consultissimus: Academia Haf-
niensis Conseruator primus, imprimis beneficus.
Qui vltra multiplices Animj, Corporis & Fortu-
næ dotes, quæ & ad eiusmodi amplissimam mu-
neris dignitatem, requirj: & maximj quosque
nominis, æternit atq; consecrare, iam inde vsq; ab
Heroicis temporibus, non vulgi tantum censura,
sed & Sapientum concordi calculo, existimantur;
fuit in his præterea diuinitus maximè admirabi-
lis, quod esset, Generis sui nobilissimj & vniuer-
sæ nobilitatis Danicæ ornamentum incompara-
bile: Scholarum egregius fautor, Musarum in-
signis patronus: Pauperum iuge solatium: Op-
pressorum Ara: Afflictorum portus: Aui no-
stri

*stri delitiæ: & omnium ordinum atq; atatum,
multiingæ virtutis exemplar absolutissimum.
Vir in hoc nostro orbe Septentrionalij, ob innumera
præclarè & benè facta, perennij memoria lauda-
tissimus: ob moderatissimj animi, arduam gene-
rositatem & innocentie morum suavissimam
grauitatem, etiam apud exteros populos fama sui
nominis, gratia & autoritate, reuerendus. Di-
uinarum atq; humanarum disciplinarum, sed
Antiquitatis peculiariter, omnimodâ cognitione,
tum propter incredibilem Ingenij acrimoniam,
atq; inusitata memoria tenacitatem, tum propter
exacti Iudicij dexteritatem & rerum memora-
bilitium felicem experientiam, ad miraculum vsq;
excellens. Heros tetragonus, perpetuò celebs, in
summæ gloriæ fastigio, Dei, Suiipsius & omnis
decorj, catus memor: supra Fortuniæ minas, sem-
per & ubiq; sibi constans. Tuus clarissime Do-
mine Magister aula, antiquus & percarus ami-
cus: Mecænas meus aeterno amore prosequendus,
Iohannes Friis, Dominus de Hesselager, Borreby
& Hagested. Annos natus LXXVI. Men-
IX. Di. XIII, iam huius vitæ satur &
melioris ardenti flagrans desiderio, heri hora XI.
vespertina, inter affinis sui Biornonis Andreae
Dn. de Stenholt & meas manus, in vera Iesu
Christi inuocatione placidissimè obdormiendo, ex
bac vita in celestem commigravit.*

Hoc T. E. in nostro marore & luctu com-

unij, diutius celare non potui, quamuis lætiora
si diuina sic visum fuisset Providentiæ, malle
nunciasse. Oro Deum patrem dominij nostri Iesu
Christi, vt te quam diutissimè saluum & incolu-
mem conseruet, vt frui tua ope & opera, possint
Respub. Ecclesiæ & scholæ & vniuersa deniq;
patria nostra carissima. Amen. Coagij 8. Id. De-
cemb. Anno dominij 1570.

Tuæ Excellentiæ deditissimus.

Andreas Seuerinus Velleius.

INTERESSE,
AD
TVMVLVM INCOMP
RABILIS HEROIS, IOHANNIS
FRIIS DN. DE HESSELAGER,
mecenatis sui longe multumque
carissimi.

FAMA.

CVt hoc tam tristi obmutescunt funere Musæ,
Orbata, portu, flamme, remigio?
Aut dolor est lacrymis, aut maior carmine virtus
Temporis aut meriti non satis esse rear?

MVSÆ.

Et nos & charitum pia numina, vera fatemur,
Noster, prò dolor, & portus & aura obiit:
Sed Tempus desit, desunt sua præmia factis,
Mens stupet in magnis, Musa minor merito est.

A. S. V.

Bndskylding paa Poeter
nis vegne/at de icke strax giorde off
uer deris fromme affdøde Patron oc bes
ste ven/salige Johan Fris/deris klages
sang oc Ligrim/ men haffue for
tøffued indtil den
ne tid.

FAMA.

Hvorfaare haff dette saa sorgfuld Lig/
Ere alle Poeterne stille?
Som haffue her mist/en ven vden suig/
Som dem saa meget gaat vilde?
Er sorgen større end nogen graad?
De dyden end ord kunde være?
Eller er paa denne tid icke Forraad/
Som hør til saadan Mands ære.

MVSÆ.

Det maa wi met Tacknemmelighed/
Poeterne alle vel sige:
At wi haffue mist det huilestæd/
Wi saa ret aldrig hans lige.
Her feil ekon tid oc plictige skyld/
Som wi ere ringe at giffue:
De smaa sorg tale/de store ligge skiuld/
Hans navn dog euig skal bliffue.

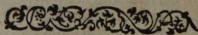
A. S. V.

£ iij

APOSTROPHE HEN-
RICI RANTZOVII AD IOHAN-
NEM FRIIS, CANCELLARI-
VM REGIS DANIAE
FRIDERICI II.

Nec tu carminibus nostris indictus abibis,
Frisi, canitie sparse decente caput.
Nam tua Rantzoquio certè de sanguine creta
Est Auia, vt versu te quoq; iure canam,
Addo tamen maius, duplici vt te iure nepotes
Rantzoquidum, hos inter me posuisse legant.
Nam tua te virtus ad summos vexit honores,
Insuper & studij præmia larga dedit.
Id quod erat geminis facundus Nestor Atridis,
Dania te sensit Regibus esse suis.
Externum bellum bellè non ceserit vlli,
Si non sit Nestor consiliuq; domi.
Longa igitur tibi nent fatales stamina Parca,
Implentes vita lustra bis octo tua.

H. R.

Hoff

E HEN.
AD IOH.
PELLAR.
ANIE
I IL

Hoff Erlig oc Velbyrdig/
salige Johan Friis' Contrafci/
som findis paa Erlig oc velbyrdig mands
Henrich Ransous gaard Bredenberg/
iblant mange Førsiers oc andre ædle
Herrers personer / som der ere
affmalet/ere disse Rim aff
Latinen vdsat. Anno
Dominj

1570.

I dette tal hører oc Johan Friis/
I blant disse Herrer skione :
Den Danske Adels ære **M** Fæderlands
De Alderdoms deilig frone. (priiss/

I Randzouer fromme i tencke her paa/
Som vore effterkommer skulle være :
For tuende orsager monne hand her staa/
De haffuer for andre den ære.

Hand er vor Slect oc byrd saa nær/
Dypaa sin Mørnis vegne :
Som klare oc meget obenbar er/
Fra tredie Led at regne.

L iij

Den

Den anden oc billig orsag vaar/
At ieg hannem her loed sette :
Hans mangefold dyd oc lærdom stor
Som hannem ophøyer met rette.

Det Nestor vaar den veltalend Mand/
De grædske Konger vene :
Det samme met ord oc raad vaar hand/
De Danske Konger sine.

Forgeffuis det er sin fiende met krig/
Til Land oc Vand at søge :
Naar mand ey haffuer hiemme hof sig
Nestor met raad hine trygge.

Thi gaff dig Gud du ædle blod/
Du gode Johan Friis at finde
En alderdom rolig/ lang oc god/
De Himmerigis rige at vinde.

Henrich Randzou til
Bredenberg.

An

D. ET. Æ.

S.

A Nno Dominij M. D. LXX. Coagij, quod est Sielandiæ oppidum, mortuus est Iohannes Friis, Dominus de Hesselager, Borreby & Hagested. Vir dignitate maximus, & spectata nobilitate clarus: Regum Daniæ, Friderici quidem I. Vicecancellarius, Christianij verò III. & Friderici II. Cancellarius Sapiens & Confiliarius fidelissimus. Hic quoniam Pietate, Ingenij dexteritate, Acumine, Doctrina, Iudicio, promptitudine, rectitudineq; consiliorum antecelluit: non opibus tantum ex diuina benedictione, Humanitatis officijs & Benevolentia declaratione, plurimos superauit: Verumetiam, eam virtutis existimationem apud omnes est consecutus, vt & autoritate præstaret, & obseruantia iusta perpetuaq; a viris bonis coleretur. Et cum nihil magis in votis haberet, quam vt veræ religionis & honestarum disciplinarum studia conseruarentur & ad posteros propagarentur, non prætermisit quicquam, quod ad Scholarum conseruationem & vberiore Inuentutis afflictæ sustentationem, pertinere iudicabat. Postquam autem hoc Pietatis & Humanitatis studio, consiliorum magnitudine & Pacis artibus Aulam regiam, Annos L. secutus esset, nihilq; eorum

L5

que

qua ad Ecclesiã, Patriã & Reipub. incolumita-
tem facere videbantur, omisisset, in filij Deij ve-
ra invocatione, placidè ex hac vita discessit, die
V. Decemb. Ætatis sue anno LXXVII.
constanter & feliciter transactã. Cui hoc mo-
numentum, in perpetuam Pietatis, Virtutis &
meritorum memoriam, hæredes atq;
amicj posuerunt.

Nicolaus Kaas Dominus de
Thorup, F.

EODEM OMNES COGIMVR.

Ho-

D. O. M. S.

HONESTO ET VERE
nobili viro, Dn. Iohannj Friis,
Casparis F. Castrorum Hefselager
Borreby & Hagested Domino.
Qui serenissimis ac potentissimis
RR. DD. Friderico I. Christiano III. & DN.
Friderico II. & c. Slesuica, Holsatia Ducibus,
& c. rerum in Dania potentibus, officio supre-
mij Cancellarij, in Aula tantorum principum,
totos L. Annos, feliciter maximaq; cum laude
functus est. Nec vel in compensandis summa hu-
manitate beneficijs, amicorum spem: vel in ac-
ceptis iniurijs vindicandis, aduersariorum metum
vnquam fefellit. Viro ob mirificum Ingenij acu-
men, Memoria inexhaustam firmitatem, Iudicij
acrimoniam, ac rerum cum scientiam tum vsuum,
summamq; in vtraq; Fortuna sapientiam & mo-
derationem, planè incomparabilj. Quem generosæ
nobilitatis, qua ipse eminebat, præsidium: status
ecclesiastici & politici vinculum & patronum:
opt. artium Mecenatem: adeoq; dignitatis Reip.
Danicæ conseruatorem, ordines omnes coluerunt
vium & mortuum luxerunt.

Fratrj & patruo benè merito, Henricus Friis
Dn. de Orlunde, cum Liberis, & nepotib. Be-
neuolentiæ & mæroris sociis, bonorum grati
successores, P. PP.

Caspar Paslick Dn. de
Liddou. F.

En hellige Apostel Johan-
nes/ vdi sin Obenbarings siors
tende Capitel / befales aff Guds
Aand at scriffue / at deris gierninger skulle
følge dem effter som hendes vdi HÆREN.
Det er / at Guds børns gierninger / som
de haffue giort aff Troen / icke alleniste
skulle bære vidnisbyrd om deris Gudstye-
tighed oc Tro paa den yderste Domes-
dag / Men oc saa skulle følge dem effter her
paa Jorden hoss Menniskan / ved en loff-
lige hukommelse / oc dem som igenleffue til
gode exempel.

Saa haffuer nu / Erlig / Velbyrdig
oc salige Mand / Johan Friis (hues leff-
ned oc affgang / enfoldeligen vdi Sand-
hed er optegned oc omtalet / vdi denne
Predicken / som forscressuit er) saa leffuet
vdi denne Verden / oc paa det siste hen-
soffuet vdi HÆREN / at hans gierninger
maa vel met ære oc Sandhed følge han-
nem effter / ved en lofflig hukommelse / oc
dem som igenleffue til gode exempel. De
vaar det vel at yncke at mand haffde man-
ge saadanne Mend / aff huilcke mand
fun

kunde baade i deris liffs tid lære meget
gaat/ oc effter deris affgang tryggeligen
gaa i deris fodspor.

Mar wi grandgiffueligen giffue act
paa denne salige Herris Johan Friis
sis gantste leffned / da kunde wi bemer-
cke / at hand haffuer (som huer viiff / Gud-
fryctig oc oprictig Mand bør at gjøre)
haffd altid Gud / den Christen Kir-
cke / Menniskelige omgengelse / Sit
 eget Huss / oc det kald som hand
vaar til betroet / for øyen. Fordi den
som vdi disse fem ting / retteligen skicker
sig hand maa vel kaldis Rig / Gudfryctig
oc viiff / hues exempel er vel værd at effters
følge.

Gud haffuer denne salige Mand
saa haffd for øyen / at hand altid haffuer
besittet sig her paa / at hand kunde haff-
ue en god Samuittighed / som er den beste
Rigdom vdi denne Verden. Oc haff-
uer hand giffuet Jesu Christo ene den
cere / at hand er alle deris Saliggjorere /
som Tro paa hannem. Aff denne Tro
haffuer hand fryctet Gud / paa kaldet han-
nem / tacket hannem / hørd / læst oc betencke
sits

Fem ting
som huer viiff
oc Gudfryc-
tig Mand
bør at haffue
for øyen.

flitteligen hans ord/ brugt Christi Testa-
mentis Sacrament / oc paa det siste ant-
uordet sin Siel/ vdi Jesu Christi haand/
met hiertens fryd oc paakaldelse.

2. Vdi den Christen Kircke/ haff-
uer hand ladet sig kiende/ at hand haffuer
værit Guds barn. Met andre haffuer
hand søgt den Christen forsamling /
giort Bøn met dem/ oc haffuer beuist sine
metarffuinge til Himmerigis rige / det
er/ Christi Lemmer/ meget gaat. Guds
ords tienerer oc Skoler haffuer hand som
en Fader haandthessuet oc forfremmet
vdi alle maade. Hand haffuer oc ick spart
Guds eller PENDING / til at forfremme
Skolebørn met/ huor vdaff de oc paa den-
ne dag oc altid her effter/ met Guds hielp
haffue besynderlig behielsning.

3. Vdi Menniskelige vduortis
omgengelse haffuer hand viiselig betenckt/
huad en from Mand sømmer / oc der eff-
ter holdet oc skicket sig opriectig / vdi alle
maade. Som er/ at hand haffuer værit
Iustus, Grauis, Comis, Beneficus.

*Iustus, Det er/ Retfærdig vdi handel
oc vandel.*

Gr-

Gratis, Det er Adstadiq vdi hans søder / saa at huer mand hannem ærede oc beuiste tilbørlig reuerens.

Comis, Belessuen vdi sine ord oc tale / saa at de frommeste vilde helst haffue omgengelse met hannem / baade for Lardom skyld / oc mange viise / lystige oc gode vnderuissning skyld. Saa at det er icke ringe at haffue ødt en skeppe Salt met hannem.

Beneficus, At hand haffuer været rund oc beuist mange meget gaat / icke aleniste met ord oc viise raad / men oc saa met Gods oc Pending / som mange vel maa oc skulle bekiende. Ja lige som Gud haffde benedidet hannem met meget gaat / saa loed hand oc sine Kilder vdslyde / mange til gode oc gaffn. Huorfaare hannem nu efftersølger / en from oc reissicked Mand ryete / vdi alle maade / huilcket vore effterkommere / kand see / skulle bedre bekiende / end nogle aff dem som nu lessue.

Sit eget Huss / endog hand aldrig vaar giff / regerede hand Christelige / Rysselige oc Erlige / vdi alle maade. De som fromme vaare / beholt hand gierne hoss sig oc de vilde nødigt fra hannem.

De

De som tiende vel / belønte hand vel / saa
at mange som ved hans hielp ere frem-
komne / bekiende paa denne dag hans store
velgierninger / oc end met grøedendis taare
beflage / at de haffue mist hannem. Hand
vaar ick en Løue vdi sit Hiff / men en
Fader / som ick alting paa det skarpeste
vdrette / men met all Laalmodighed
offuersaa.

5. Hans kald oc embede vdi Dan-
marckis Rige vaar ypperligt / vdi huilcket
hand tiende trende Konger oc Danmar-
ckis Rige for en Canceleer / met øre oc Tros-
skab / hen ved halffrediesindstiuue Aar.
Vdi en Canceleer ere fornøden fire dyder:
Sapientia, Prudentia, Iustitia, Autoritas :
Det er / Wijsdom / Forsigtighed / Retfær-
dighed oc Myndighed / met huilcke / denne
salige Herre / Johan Friis / vaar ypperlis-
gen begaffuit.

Wijsdom haffde hand bekommet aff
lang studering oc aff mange Historier /
huilcke hand stitteligen haffde læst.

Forsigtighed haffde hand aff lang
forfaring oc aff naturlig skarpsindig-
hed.

Ret

Retfærdighed haffde hand aff Guds
fryet/ oc aff forstand vdi Low oc Ræt.

Myndighed haffde hand aff From-
hed / Adstadighed / Sandhed oc mange
andre dyder som hannem fulde.

Korteligen at sige / hand haffuer
all sin bestilling vdi sit Embede oc kald
met Gud oc ære vdræt/ oc er bleffuen der
vdi varafftigligen indtil sin dødedag.

Dette vilde ieg korteligen antegne/
paa mine vegne/om salige Johan Friis
leffned / paa det at de vnge / beshynderlig
Adels personer/ som ville forfremme sig
met Gud oc ære vdi denne Verden/ oc
siden gladeligen skilies her fra met en god
Samuittighed/ kunde haffue hans ex-
empel at efterfølge. Gud være
off alle Naadig/
Amen.

M

D. O. M.
ET
PERPETVÆ MEMORIÆ

IOHANNIS FRIIS, apud tres
Ordine, Dania Noruegiæ &c.
Serenissimos Reges: DD. Fridericum eius nominis primum, Christianum tertium & Fridericum secundum, Religionis & Reip. amantissimos principes, arcanorum omnium Consiliorum, & priuatj sigillj custodis fidelissimj: Puræ religionis propagandæ, Superstitionis exterminandæ, Schismatis præcauendj, Vindicis prudentissimj: Ordinis tum Ecclesiasticj, tum Ciuilis in optimo statu conseruandi, asertoris vigilantissimj: Pacis publicæ obseruandæ & Belli auertendi consultoris studiosissimj: Controuersiarum inter finitimos populos componendarum intercessoris dexterrimj: Opis in Aula egentium, ad tuendam æquitatem Patroni integerrimj: Scholarum tutoris diligentissimj: Eruditorum quorumlibet hominum Mecænatis benignissimj: Pauperum Scholasticorum bonæ indolis & spej curatoris liberalissimj: Opum suarum in egenos erogandarum dispensatoris profusissimj: Dominj & Amici meritissimi, ad extimulandam aliorum pietatem, Martinus Aedituus Medicus scripsit & memor Posteritas gratitudinis ergo, maxima omnium mastitia P.

Dyd/ Fromhed oc Forstandighed/
Gantske Verdsens tuet oc ære :
Der til Bissdom oc Gudsfryctighed
Ligge sammen begraffuit here.

Met andre gassuer oc dyder skigne/
Denne Herre haffde beprydet/
Som sig aff Hesselager loed neffne/
Hues Lig er her nu ydet.

Saa bpr at være deris høyre haand/
Som Lande oc Rige regære :
Jord oc gierning/ oprictig vaar hand
Ingen kunde hans bedre begære.

Hans vise raad oc snilde anslag/
Skulle vore effterkommer bekiende /
Jo mere oc mere fra denne dag/
Ville de sig ret besinde.

Gud giffue oss være tacknemmelig/
Som nu til bage monne leffue :
At tencke paa Ræt oc icke paa suig/
De saadan affgang fortøffue.

*Iohannes Franciscus
Medicinæ & Philoso-
phiae Doctor.*

It Andet.

L Verden maatte ieg friste
O c see baade ont oc gaat/

Leone. 10

Leone.

Huor den store Antichriste
A ff Kom/ bedress stor spaat :

N y Synd oc fund ieg hørde
Fortiene Guds store straff.
R et vel mit herte rørde
I esus/ met sandheds staff.

S it hellige Ord at mercke/
T il sig bad vende mig om.
I eg der for mig mod Klercke
Loed findis rund oc from.

H ielp/ raad/ god trøst oc lære
E r ey spard nogen mand/
S aa tiende ieg met stor ære
L ang tid mit Fæderne Land.

A lting er mig nu bedre/
G ud kaldet mig hiem til sig :
E uig ieg hannem skal hedre/
R ig er hans naade mod mig.

Johannes Thomas.

Je

It andet.

L Klig oc Velbyrdig Johan Friis/
Til Hesselager hine vene :
Offuer all Danmark bar hand priiss/
Der hand monne Krunen tiene.

Gudfryctighed oc Retfærdighed/
De fulde hannem baade til lige :
Forstandighed oc Barmhiertighed/
De monne ey fra dem vige.

En Mand i tale/ en Mand i raad/
Hand vaar det vil ieg sige :
Der til vaar hand en Mand i dad
Saa vel mod fattig som Rige.

Det fand de store/ det fand de smaa/
Blant Adelen/ lege oc Lærde.
Aff hannem de alle god trøst kunde faa/
Naar de hans hielp begærde.

Hand leffuede vel/ hand døde vel/
Sig selff til glæde oc fromme :
Vdi Himmerigis rige er hans Siel/
Gud vnde oss der at komme.

Erasmus Catholmius.

M iij

It Andet.

Huorlundes Verdsens hiul omgaaz
(Om Dyd maa nyde sin ære)
Vdødelig men Danmarck staa/
Bliffuer hand wi jordede here.

Met Viissdom/rigdom oc verdslig mact/
Som Gud hannem met forlente :
Hand trolig oc vel foruden pract/
Baade Gud oc Riget tiente.

Kircker oc Skoler skulle sig der aff/
De menige mand hannem kiende :
De vide hånem tack end offuer hans graff
Her effter til Verdsens ende.

Saa troer ieg vist Gud er hannem blid/
De frelste hannem fra all møde :
Hans Legem her huilis indtil den tid/
Wi skulle opstaa aff døde.

Iuarus Bartholinus posuit.

Et Graffscrifte
offuer

Erlig Velbyrdig oc Gudfryctig/saa
lige Henrick Friis til Drlunde /som døde
paa sin Gaard/ den 9. dag Martij/ oc bleff
begrassuen vdi Hesselager Kircke/
Anno domini
M. D. lxxi.

HEr ligger begrassuen effter Christelig
Som hand loed selff begære: (viiff
Erlig oc velbyrdig Henrick Friis/
Hues naffn maa neffnis met ære.
Medgang oc modgang gaff hånem Gud
I sin tid at fornemme:
Dog som en Mur/ saa fast hand stod/
Indtil sin yderste time.
Hand fryctede Gud/ gjorde huer mand
De fattige loed hand føde: (skiel/
Met Hussfru sin hand leffuede saa vel/
I fyretine Aar vden møde.
Nogle aff hans børn de døde hannem fra
Vdi deris deiligste dage:
Try Aar hand paa sin Sotteseng laa/
Som det monne Gud behage.
Saa døde hand bort saa fredelig/
Hans Laalmodighed vel kiendis:
Hans døde Legem her huiler sig/
Hans Siel i Himmerig findis.
A. S. V.

It Graffscrift

offuer

Erlig Velbyrdig oc Gudfryctig / salige
Sone Margrete Bild / salige Henrick Frisia
effterleffuende Husfru / som døde paa silunde den 16. dag
May / som vaar næste fire vgers dag / effter at hun haffte
de laded hederligen begraffue sin Husbond / vdi
dette samme Aar effter Guds byrd /
M. D. lxxi.

Mine fiere Forældre / aff Barndoms
Hulde mig til tuet oc lære : (Aar

Dog ieg aff Slect velbyrdige vaar /
De acted det største ære.

Da Gud min Herre det haffde forseet /
Jeg skulde i Ecteskab leffue :

Hans benedidelse bleff ey forget /

Tretan børn monne hand mig giffue.

Thi sette ieg mig disse fire ting for
Som til Salighed mest tiene :

1. Tim. 2.

Først Gud at dyrekte effter hans ord

Vden falsk aff Troen hin reene.

Dernæst min Husbond at haffue fier /

De kyff i hellighed være :

All min omgengelse færn oc nær

Jeg førde i tuet oc ære.

Eige som ieg leffde met Husbond min /

Saa døde ieg oc til lige :

Bore Legeme huiles her vnder en Sten

Bore Siele i Himmerigis Rige.

A. S. V.

Nohle besynderlige Sen-
tentzer oc skjøne spraag / vdsæt paa
Danske Rim / aff salige Johan
Friis / som findis atskillige ste-
der paa hans Gaarde
opscreffne.

§

MEMENTO MORI.

Formaning oc paamindelse at
mand skal saa søge disse timelige gods oc
Rigdom / at mand icke forgætter den
wforgengelig Liggendfæ Guds
ord oc det euige Liff.

Du mēnisse som staar effter rigdō oc gods
Betenck huor stacked du bliffuer der hōff/
Inden en kort tid før du veedst aff/
Da est du død oc lagd i graff/
Dine arffuinge komme dit gods at tage/
De tacke dig lidet for din vmage.
Du formeret icke dit gods effter deris tyecke
Met Ræt eller wræt acte de icke/
Findis noget wretsfærdigt i din Riste/
De ville det for den skyld icke miste.
Gaff du bort aff dit egit en ringe ting/
Kunde de det vende de legge paa vind/

M v

De

De siige hand haffuer mig skild ved mit
Det kaldis da deris som før vaar dit.
Slig samme tack skulle de oc faa
Aff deris arffuinge naar de affgaa.
Efterdi dene Verden er saa forgengelig/
De der til meget wtacknemmelig/
Da lad her intet være dig saa fier/
At du fortørner din Gud som euig er/
Leff efter hans bud haff hannem mest fier
Saa giffuer hand dig hissid/naar du haffs
(uer intet her.

‡
*ÆTERNA ET COELESTIA
ANTEFERENDA CADVCIS
ET TERRENIS.*

Huem denne Verdsens glæde haffuer saa
At hand glemmer den som euig er/ (fier
Naar Døden kommer oc hand vil raade/
Da er hand snart skild ved dem baade.

‡
*DVM VITA MANET, STVDE-
AMVS HONESTE POS-
SE MORI.*

Saa lenge wi leffue/skal huer adtraa/
At hand en salig affgang fand faa.
‡

*Fortunam reuerenter habe quicumq; repente,
Summus ab exilij progrediere loco:*

Agathocles Kong i Sicilien/
Der samme steds fød en Potmagers søn:
Bekende sin lycke met gierning oc ord/
Brugte altid Leerkar offuer sit bord.

‡

*Dulcia non meruit, qui non gustauit
amara.*

Cupido haffde lyst til honig at æde/
Da bierne hānem stunge forgick hās kede
Hans moder hānem spotter/hād icke veed
At hōff det søde/det sure følger met. (det/

‡

ARIETIS MINISTERIUM.

Ninus i Assyria Kong oc Herre/
Loed Semiramis sin Dronning regere/
Hand vndte hende Riget en kort tid ene/
Siden tuang hun hannem/hand maatte
(hende tiene.

‡

*Canis festinans cæcos parit Ca-
rulos.*

Jeg haffuer det hørd/lad det saa være/
At Duen aff Skaden en konst skulde lære
Nuor

Huorledis hun skulde sit Kæde opbygge
Baade deiligt oc fast end met stor trygge/
Saa snart den Skade en sticke henlagde
Den Due opslø met hast oc sagde/
Denne konst til pricke oppaa min sand
Ieg kand/ ieg er vdlærd/ ieg kand/
Derfaare lærde hun intet ydermere :
Som det gaar andre daarer flere.

‡

*Hoc solum magni priuantur munere Reges,
Nemo quod his ausit dicere vera bonus.*

Blant dyrbar Skat oc allskens lyst/
Som Konger oc Førster gjør rige :
Paa en ting lide de feil oc bryst/
Saa faa dem Sanden tør sige.

‡

ORA

ORATIO IOSAPHAT.

2. Paralip. 20.

In tenebris nostræ & densa caligine mentis,
Cum nihil est toto pectore consilij;
Turbati erigimus, Deus ad te lumina mentis,
Nostra tuamq; fides solius orat opem,
Tu rege consiliis ætus pater optime nostros,
Nostrum opus vt laudè seruiat omne tuæ.

I. C.

Kong Josaphats Bøn.

2. Kønig. 20.

Mar wi i nød/ saa raadeuuld ere/
At hoff oss ey findis nogen hielp mere
Vi løffte/ O Gud/ vor herte oc hu
Til dig/ met stadige haab oc tro/
Regere vor raad oc gierninger saa/
De maatte til din ære fremgang saa.

Brentet i Kio:
benhaffn / aff Lau
rentz Bene
dicht.

M. D. Lxxi.

Cum Priuilegio

13. Frydlig
Høly Hoff Rigsfult.

Lær S.

from.

13. Frydlig, mandig og Modig
Høly Hoff Rigsfult forsvare
Bayer forsvandig forsvare
Høly Sønlig og Gristig.

lat: 1
lon: 1
etc.

frid
sch
frid

Nat: 12494.

Mort: 1570.

Kige.

22 Febr:

5te Dec:

Har. Mann. Tage:

Alt: 76-9-13.

Tind. 1. Secretæren og 14 Har.

Christ 3. Vicecantzler. 25 Har.

Tind 2. Cantzler. 11 Har.

50 Har.

David.
Salomon.
Josephat.
Ezechia.
jesia.

Harald Mantand
Knut den Store.
Knut Eriksson.
Erik Sjoged.
Valdemar den Store.
Valdemar den 2.
Erik Menckend.
Valdemar den 3.

14
Mantand
mi stor.
Xijus
Xijus
ma H. 1000
Xijus
Mantand
Xijus

